

AD AVGVSTA PER ANGVSTA
JOSÉ EUG. COMPIANI
EXLIBRIS

T-1
J. E. C.
2073

Johan Ulrico Krauss
dibujante y grabador
n. en Augsburgo en 1655
† en 1719.

Brulliot.
Parte I, 742

Jo̲n Ulrich Kraus sculpsit. Aug. Vind:

PHILOSOPHIA SACRA
SIVE VITA
DIVI STANISLAI
KOSTKA, SOC: JESU,
POSITIONIBUS MORALIBUS ET PHILOSOPHICIS
Illustrata, ac Ejusdem Divi,
VERI PHILOSOPHIÆ SACRÆ MAGISTRI,
PRÆVIIS APOTHEOSEOS HONORIBUS HUMILLIME
CONSECRATA
A
P. PAULO ZETEL,
SOC: JESU,
PHILOSOPHIÆ PROFESSORE ORDINARIO;
PRÆSIDE;
DEFENDENTIBUS E CONVICTU
Ornatis ac Perdoctis Dominis
JOANNE JACOBO HILPERT THUNGENSI LATOBRIGO;
ET
ANDREA WOLFLE, BURGAVIENSI SVEVO,
A. A. L. L. & Philosophiæ Baccalaureis, ac ejusdem
pro suprema Laurea Candidatis.
IN
ALMA CATHOLICA, ET EPISCOPALI UNIVERSITATE
DILINGANA
Mens. Junio Anno M. DCCXV.
Cum Facultate Superiorum.

DILINGÆ
Typis Joannis Mauritij Körner, Reverendiss. & Celsiss. Princip.
August. Typographi Aulici.

REVERENDISSIMO
PATRI,
IN CHRISTO PATRI,
MICHAELI ANGELO TAM-BURINO,
SOCIETATIS JESU
PRÆPOSITO GENERALI.

Uit hactenus summorum virorum semper proprium, ut cùm ea, quibus præ cæteris eminent, nemo non videat; quid in ipsis præemineat, singularium dotium excellentia reddat obscurum. Et verò nun-

quam minùs æſtimari potuit, quàm in te, Reverendiſſime Pater, an Sapientia, an Virtus tua plus admirabilitatis habeat. Sed enim veriùs dicam, inter ea, quæ ſumma ſunt, non poſſe unum præſtare alteri; nihílque alterutro melius, niſi indiviſam amborum in Te ornando concordiam. Ars artium eſt, & Sapientia Sapientiæ, regere ſuaviter & efficaciter; blandum eſſe, & ſeverum; lenem & fortem; ſcire, quid poſſint humana ingenia, & quid velint; Dominum eſſe libertatis alienæ & ſuæ; & dum alij dominantur in corpora, eſſe rectorem animorum. Hæc ars dudum tua fuit, Reverendiſſime Pater. Iſta duo ut faceres, electus Provinciæ Præſes faciebas tria: ſciebas, quibus imperares, & quibus modis: ſciebas finem & media, quibus iretur ad finem: ſciebas ſcopum & ſagittas, quibus ſcopus feriretur: ſciebas pacem & arma, quibus obtineri poſſet. Hinc non Rectorem ſolùm, ſed pene Regem animorum agebas; flectebas, quam in partem velles; & ita moderabaris, ut tecum vellent. Sed alligari non debuit uni Provinciæ Vir, omnibus aptus; & dignus eras ſecretis Societatis, qui noveras ſecreta facere, & ſervare. Nihil ſecretius eſt radiis ſolis; apparent & latent: vident omnia, & vix videntur. Nihil illis ſubtilius; pervadunt aërem, nec læduntur: permeant ignem, nec exuruntur: immiſcent ſe aquis, nec merguntur: inſinuant ſe terris, nec obruuntur. Nihil illis efficacius: fæcundi ſunt in terris, ſalubres in aquis, illuſtres in aëre, purpurei in igne, argentei in ſtellis, diſcolores in planetis. Nihil illis fidelius:

pen-

pendent à ſole, eunt ad imperium, & redeunt ad nutum: adhæreſcunt ſoli; & perirent, niſi adhæreſcerent.

Talem oportet eſſe Secretarium Societatis. Talem te probâſti; Secretum, ut tegeres arcana tua; ſubtilem, ut explorares aliena; efficacem, ut ageres; fidelem, ne fallere velles; ſapientem, ne falli poſſes. Eximiæ hæ dotes tuæ effecerunt, quòd Sanctiſſimi Parentis tui Ignatij primùm quidem in Sapientia, & Virtute, deinde & in dignitate Succeſſor, ad ſuprema univerſæ Societatis, quam in ſpiritu Loiolæo per annos jam novem, & ampliùs, ſapientiſſimè gubernas, gubernacula ſis evectus. Nec aſcendiſti præcipiti ſaltu, ſed emerito greſſu. Gradus fuit honor unus ad alterum. Jam prælusiſti ſupremæ dignitati, dum gerebas infimam. Adhuc Parmæ docebas Theologiam; & fuêre, qui de te dicerent: *poſt aliquot annos hic Generalis erit.* Adhuc Mantuæ regebas collegium; & jam viſus es, qualis eras futurus. Ubique feciſti Prophetas tui, & vox populi anteceſſit vocem DEI. Vix te Patrum ſuffragia Præpoſitum declarârunt, abs mora digniſſimum te probâſti, cui ardua quæque committerentur. Nihil tibi erat intricatum, nihil non patens: & cùm in plura ſimul negotia incumberes, ita te ſingulis totum addicebas, ac ſi uni vacares. Neque mens tua rerum difficultate retardari, aut multitudine obrui potuit. Illuſtrâſti illas inſtar ſolis per Zodia-

ci monſtra gradientis; & docuiſti, difficultates ſæpe aſtra eſſe, non monſtra. Viciſti aliquando ingenia, ut monſtra ſuperares; & ſæpe ſuperâſti difficultates, ut ingenia vinceres.

At enim parùm adhuc diximus. Illud longè illuſtriſſimum, & miraculo proximum eſt, quòd vivas ſimul privatus & publicus; ſimul vacuus, & negotioſus; omnium principum aulicus, & ſimul ſolitarius. Nempe ſubdis tibi negotia, non te illis; Dominus curarum es, non ſervus; commodas te rebus, non donas; dum una pars tui maximis in rebus laborat, altera ſolitaria eſt, quia ſoli DEO adhæret. Deinde quàm mirabilis eſt humanitas tua? Omnium, qui tua conſuetudine fruuntur, cor & voluntatem rapis, etiam reluctantem; non quidem auri fulminantis more, ut Chymici vocant, quod ſubtiliſſima metalla cum fragore ſubit & tonitru: ſed adinſtar ſubtiliſſimi halitûs, qui ſenſim ſine ſenſu in duriſſima etiam corpora penetrat. Hinc fuêre, qui è remotiſſimis provincijs læti Romam pergerent, & reduces gloriarentur, vidiſſe & audiviſſe ſe Angelum Tamburinum. Demum divina propemodum res eſt effuſa tua, & nullis finibus circumſcripta, Charitas; cujus impulſu perennibus officiis & beneficiis univerſum hominum genus proſequeris. Reſident intra Te Italus & Germanus, Gallus & Hiſpanus, Sina, & Iapon. Habitant intra te diſſimiles populi, nec ſe excludunt, extra te hoſtes, intra te amici; extra te bellum gerunt, intra te pacem colunt; placet hoſpitium ſingulis, quia placet Hoſpes. Nulla natio apud te peregrina eſt. Feciſti omnes domeſticas

cas

cas. Etiam inquilini tui ſunt Convictores, & Academici Dilingani. Invitas omnes, ut bene velint; & adiuvas, ut poſſint. Quid mirum ergo, quòd nuperus morbus tuus fuerit publicus? Ægrotârunt tecum integræ provinciæ; tecum convaluerunt univerſæ. Obtulit annos ſuos omnis juventus, ut ſenectutem tuam augeret. Neque irritæ fuêre preces. Timuit mors vota tam publica, & pepercit vitæ tuæ; ne in una vita pene omnes vitas extingueret. Mittimus in gratiam modeſtiæ tuæ alia plurima, quæ in pagellis his meliùs ſpectabis expreſſa. Invitus putabis, de te dici, quæ de STANISLAO prædicantur. Hujus legendo elogia, nolens volens te cum illo confundes; cùm de ipſo dicantur, quorum tibi ipſe conſcius eris. Miraberis, ſub alieno nomine virtutes tuas promulgari, quas tegere fruſtra laboras. Id unum addimus in rem tuam, ac noſtram. Scripſiſti, perorâſti, & egiſti quàm plurima pro Apotheoſi Beati STANISLAI; nec ceſſâſti, donec ex Beato feceris Sanctum. Amas ſcilicet STANISLAUM, & ille te amat, Nobilis Polonus Nobilem Mutinenſem, Societatis Filius Societatis Patrem; verbo: Angelus Angelum. Nos Thaumaturgo huic Indigenæ noſtro votivum conſecramus opuſculum, & illius Patronum Te optamus. Negare non potes officium Divo tuo, & Patrocinium Convictui tuo. Hoc unum eſt, quod imploramus, & in vicem obſequium noſtrum devovemus. Primum ambimus; Secundum debemus. Primum noſtra tenuitas expoſcit; Secundum tua dignitas exigit.

Pri-

Primum erit tuæ gratiæ; Secundum officij noſtri. Certè turpiſſimam parùm grati animi notam haud effugeremus, niſi publicam, qua Convictûs noſtri Patronum proſecutus es, gratiam etiam publica aliqua teſtificatione proſequeremur.

Habe ergo, habe pagellas has, plurimis, ut vides, titulis tuas, tibíque planè debitas. Quas dum Reverendiſſimis manibus tuis reverentiſſimè offerimus, ſimul cum Præſide noſtro concordibus votis precamur, ut divina Majeſtas, cujus amplificandæ gloriæ uniciſſimè ſtudes, cùm pro ejusdem & Societatis, tum etiam pro noſtro & Convictûs tui Dilingani incremento, Reverendiſſimam Paternitatem tuam vivere, & valere jubeat quàm diutiſſimè.

Ita precantur è Convictu Dilingano M. DCCXV.

REVERENDISSIMÆ PATERNITATIS TUÆ.

Clientum infimi.
JOANNES JACOBUS HILPERT.
ANDREAS WÖLFLE.

AUTHOR LECTORI.

Siste gradum, Lector Benevole. Paucis te volo; imò paucissimis: festinæ enim urgent operæ. Primùm de materia opusculi; deinde de titulo; demum de genere, modóque scripturæ, tria verba præfari necessum est.

Ac libello quidem materiam dedit Divus STANISLAUS, cui sacra Apotheosis à Sanctissimo Patre Clemente XI. Clementissimè decreta est. Superbè nimis, fateor: nisi communis probâsset sensus, decere quàm maximè, ut Indigenam Patronum suum primi gratô animô Convictores Dilingani venerarentur. Adpromisi piis votis opellam meam, quòd scirem, parum laboris ac studij adhiberi debere, ubi ille, qui laudatur, totus elogium est; & ipsum nomen, dum profertur, aut scribitur, jam Panegyricum facit. Porrò Divum *indigetare placuit, ut summam summi Pontificis beneficentiam anticipata gratitudine orbi christiano nuntiarem.* Sancti *nomen usurpare nolui, ne verbum præoccuparem, quod prima vice sola Roma bene pronuntiat.*

Jam titulum in fronte Iconismi hunc leges: DIVO STANISLAO PHILOSOPHIÆ SACRÆ MAGISTRO. *Ni fallor, in fronte libri frontem corrugas: displicet nimirum, quòd speciosô mendaciô Philosophiæ Magistrum creemus Stanislaum, qui tamen Aristotelem nec docuit, nec didicit. At enim prematuro Zelo tempera. Non illum profanæ, sed Sacræ* Philosophiæ *Doctorem dicimus, nec injuriâ: nam ille solùm verè sapiens est (si* Sapientissimo *Augustino credimus) & christiani philosophi nomine dignus, qui suum rebus creatis novit pretium ponere, & Amori Creatoris præcipuum studium impendit. Libeat ergo vel curiosô oculô iconismos lustrare, & palam erit, quantùm isthoc in studio Stanislaus excelluerit. Imò ausim dicere, te*

pro-

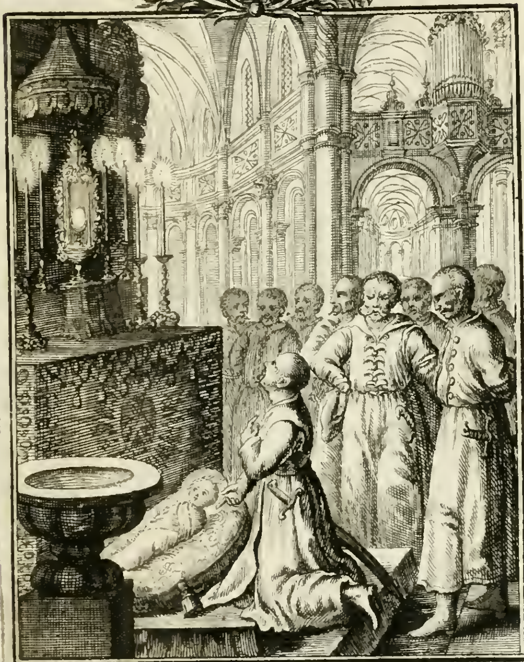
probaturum etiam, quòd in prima statim imagine hinc à Convictu, inde ab Academia Dilingana Suis in Magistrum proponatur.

Denique genus scribendi quod attinet, character sæpe varius est, prout è peripato reduci variæ, & confusæ species occurrerunt; plerumque tamen pro diversitate materiæ diversus Familiariter fluit, cùm symbola explicat; Heroicus est & elogiis proprius, quando Stanislai virtutes deprædicat; oratorem imitatur, si mores instruit. Veniam dabis, quòd Philosophus Sacra tractem. Rebar videlicet, haud abs re fore, si paucîs & amicè repeterem, quæ ab aureo exercitiorum libello deprompta, juventuti Academicæ per biennium é Sacro pulpito explicabam. Ut nomen Timothei *boni consulas, meminisse te velim, antiquum esse, quòd* Paulus *Timotheum doceat. Asterisci, quos passim reperies, disputanti materiem suppeditabunt. Lege benevolis oculîs, quæ in divi* Patroni *honorem calamô tumultuariô scripsi. Si opus non possis, saltem intentionem excusa.*

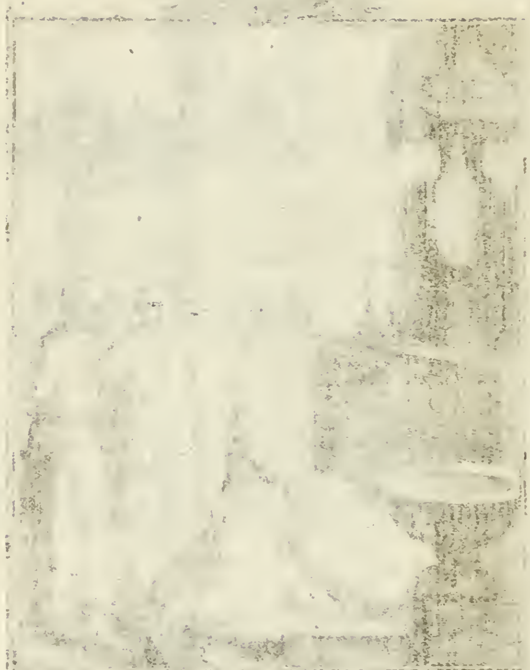

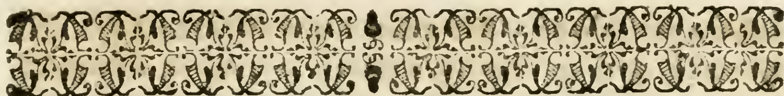
I. Non

D. Stanislaus post prodigiosam Nativi=
tatem DEO offertur.

I.

On facilè dixeris, plùs Cœlo, an mari Margarita debeat. Primogenita hæc Nympharum naſcitur in mari; educatur in undis; adoleſcit in fluctibus; maturatur inter Delphinas. Mare pro balneo fuit, è quo cygneum corporis ſui candorem retulit: undis Cryſtallinis illuſtrem argenti ſui fulgorem in acceptis refert: ſaltantes procellæ conglobârunt in orbem: ſalſus ſali liquor conſolidavit in unum & unionem. Secura inter fluctuum amplexus circumfertur per mare, quaſi nativum regnum, & in concha velut natatili reſidet throno. At Cœlum etiam argenteam hanc cymeliorum Helenam ſibi vindicat. Nunquam concipitur, niſi concha hiante ore rorem matutinum excipiat. Nunquam naſcitur, niſi natum in aëre fulgur terræ irradiet. Nunquam creſcit, niſi Sole oriente incipiat creſcere dies. Argentea Luna confert argentum; ſplendentia aſtra tribuunt ſplendorem; clari planetæ communicant claritatem; via lactea donat candorem; rotunditatem dat globus Empyreus; & credo, ſoliditatem jure hæreditario acciperet à firmamento, niſi liquidum eſſet. ✻ Vix calidiùs olim geminæ illæ Matres in curia Salomonis pro

insante perorabant. Sed enim mare cadit causâ suâ. Ne Novercæ quidem nomine dignum est, quòd candidissimam margaritæ innocentiam prædatrici mortalium avaritiæ venalem offerat, ut mancipij instar ad luxum & superbiam sexui sequiori serviat. Cœli soboles est. *Non terra hæc debita proles.*

Novam hodie Margaritam mundo edidit Margarita Kriska, fœmina lectissima filiolum lectissimum. Libens posthac quievit à partu, quòd de fœtu perfectiore desperaverat. Et cùm ad prolis laudem non parùm pertineat, nasci ex bono semine, concessus in Patrem est Joannes Kostka, Nobilis Polonus, Nobilior Christianus. Transit in liberos cum sanguine imago Patris; & licèt omnis sanguis concolor sit, sæpe tamen in eo imagines apparent discolores. Majores, quorum alij sagum, alij togam illustrârunt, redivivi fiunt in Stanislao. Colligit sparsas per singulos virtutes, & ita succedit magnis majoribus, ut incipiat illis esse major. Omitto igitur externa, quanquam domestica, & Stanislaum de suo laudo. Nemo dives est alienis divitijs; Hæc vera magnitudo est, magnam esse de suo. Prodigiosæ vitæ prodigiosa prælusit conceptio, & sanctissimum JESU nomen; quod visibili caractere in utero materno legebatur, jam tunc latentem prodidit Jesuitam. Scilicet hoc magnarum rerum privilegium est, videri ante ortum, & desiderari post obitum. Visæ sunt crescenti Charites, & majora Numina obstetricari, ut novo consortio hinc innocentiam, inde amorem, amabili, sed modesto, vultu spiraret. Parvo corpori excelsam animam infuderunt; nec enim

alius

alius Angelicam materiem decuit inquilinus. Suavissimo genio formam sociârunt longè gratissimam, qualem sibi Cœlestes Genij adsciscerent, & virtus prope Divina. Quis jam neget, margaritam nostram magìs Cœlo, quàm terræ deberi? *Non terra hac debita proles.* Et verò agnoscunt beneficium grati parentes. Quem à DEO accepêre, filium DEO offerunt. Fit supplicatio; cum novo Jesuita erat supplex JEsus. Nullus hanc supplicationem æquavit triumphus. Pars supplicationis erat Christus, & spectator DEUS. Comitantur parentes, & lætantur, dum donant; licèt ignorent, quod sperant. Quid facerent, si futura præscirent!

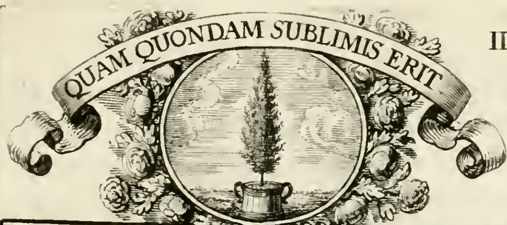
Huic ego te gemmæ geminum volo, Timothee; redde, quod debes. Figuram cordis tui triangulam esse, docuit te Ethnicus Philosophus, ut obligationem tuam disceres Christianus. Virtute Patrem, colore Filium, calore Spiritum Sanctum repræsentat. Progenuit Divinus Pater verbum Divinum; progignit cor verbum humanum. Sanguine velut purpura rubet Filius; rubet & cor velut porphyrogenitus, natum in purpura, quia sanguinis officina, quem per systolen distribuit, & à motu circulari fessum, per diastolen excipit. ✿ Ardet Divinus Spiritus, ignis è Cœlo missus, ut accendat megacosmum. Ardet & cor, immissum corpori, ut calore suo foveat microcosmum. Cura, ut ita se extendat istud triangulum, ne unquam deserat suum centrum; aliàs triplicem committis injustitiam. Aut enim Divina veritas vera non est, aut tota increata trias ad fabricam cordis tui

commodavit operam; quod eum in finem effinxit accuratiùs, ornavit copiosiùs, ditavit liberaliùs, ut delitiosum in terris haberet hospitium, quoties cum filijs hominum luberet delitiari: Ecce Jus Ædificationis! Accedit legitimus possessionis titulus. Difficile aliàs latet DEUS. Apparuit in præsepi sub fœno, & sub nihilo. Etiam in spelunca aulam, in paleis thronum, in throno DEUM agnôvere tres magi, & ad pedes infantis advoluti viri se fatebantur minores. Ipsi adeò Bos & Asinus possessorem suum cognoverunt: Ecce Jus Possessionis, nisi infra bruta velis sapere! plùs dico. Avidus cordis tui homo-DEUS octavo jam die voluit sanguinem fundere, ut citò pretium solveret, & quod tibi emancipaverat cor, redimeret. Offerebat autem partem sanguinis, & quærebat à Patre, an satis foret? Negavit hic, sufficere hoc pretium, quamvis infinitum: admissum esse vadimonium ea lege, ut cautio moreretur. Annuit filius, & sanguinem in agonia per omnes corporis poros, in flagellatione per quinquies mille validissimos ictus, in Coronatione per 72. spinarum aculeos exprimi voluit. Ibat deinde oneratus Cruce ad Crucem DEUS, ac medio in itinere sub onere Crucis septies succubuit, ac sanguinare cœpit. Heu! quale pondus, quo opprimitur ipse DEUS! Tandem ferali lanceâ apertum latus residuas sanguinis guttas in Cruce emisit: Ecce Jus Emptionis! Vide, Timothee, quanti venditur tuum cor! solutum est totum pretium.

Redde, quod debes.

II. In

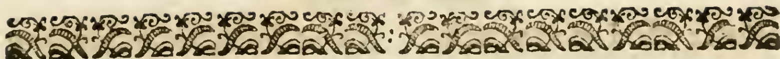
II.

D. Stanislaus in infantia dat magnæ Sanctitatis indicia.

II.

IN pumilo Gigantem vides, tenello in ramo inter arbores maximam. Magna, & Cedro digna loqui oportet, quæcunque de Cedro dixeris. Nil certè in illa humile, magna omnia; ſemen ſi excipias, ex quo gignitur: quanquam in parvo hoc etiam hoſpitio magna jam anima reſideat. ✻ Vix alibi, quàm in altiſſimis quibusque montium hæc ſoboles concipitur; ut ardua nempe matre proles haud minor prodeat. Creſcit ventorum inter prœlia, à quibus quò magis depreſſa vapulat, eò eluctatur altiùs. Seneſceret inter nubila, ni ſenij expers perenni virore perpetuam juventam ageret. Porro ad excelſa quæque hæc Libani gloria naſcitur. Salomon certè, quò dignam in terris ſedem Deo exſtrueret, ex Cedro & auro erexit; quaſi rerum æſtimator ſapientiſſimus eodem in pretio cum auro cedrum haberet; aut ne alia, quàm immortalis, arbor immortale numen tegeret. Humanum jam propè genus in annuo illo mundi naufragio periit; ſaluti Cedrus fuit, ex qua verus Deucalion Noëmus centenariam illam machinam fabricavit, quæ felices animalium hominúmque reliquias in portum extulit. Atque eo, credo, ex tempore immortalitate hæc arbor donata eſt; ne periret ſcilicet, perquam orbis denuò vivere incepit. Perennat jam omne, quidquid in Cedro eſt: ſuccus ſcilicet, lignum, folia. Hæc virent perpetuò; ille putredinem non ad-

mittit; istud cariem nescit. Orbis quondam miraculum stupenda illa Dianæ Ephesinæ fabrica audiit. Mirum non est: ex Cedro erat, in qua tot prodigiosæ magnitudinis portenta, quot trabes cedrinæ. Cœlo quippe vicina est arboris hujus proceritas, quæ vel ideò immunis à fulmine, quia fulminum officinas ultrà arduum supercilium erigit. In parvo igitur jam surculo regem arborum, in humili ramusculo proceræ magnitudinis prodigium mirare, & tecum, *quàm quondam sublimis erit*, tacitus exclama!

In domo bene morata debet prima & æterna consuetudo esse Cultus DEI. Labores, qui à pietate indicuntur, ne primæ quidem infantiæ condonandi sunt. Pij parentes tamdiu se nihil dedisse reputent, quamdiu filiis suos mores non dederint. Nemo enim summè diligitur, nisi cui amicus Deus optatur, & procuratur. Non potuit Maria, non voluit Josephus partibus suis deesse; sed omnem in educando JEsulo curam posuêre, quamquam ibi humanam culturam, & naturam dudum Divinitas prævenerat. Observaverant munus suum Parentes Stanislai; quem mater in templo receperat, templo despondit; quem nacta est liberum, DEO reddidit Servum. Inde factum, ut Parvulus noster in vita & obitu esset infra fidem, supra opinionem. Qui puerulum videt, jam de viro divinat: *quàm quondam sublimis erit!* Certè crederes, provectiori mundo crevisse ingenium; & naturam, quæ hactenus homines genuit, nunc Angelum edidisse. Vix utero egressus, solitudinem ingressus, cum Angelis Angelus, cum mutis mutus vivens, quod loqueretur, tacendo didicit. Ipse DEO, ipsi DEUS Virgineum florem servavit, mu-

nús-

nisque impetravit offerendo. Novum fœnoris genus est, DEO fœnerari: dare, quod acceperis, ut luculentiùs recipias, quòd dederis. Totum negotium erat, supplicare ad aras, quas ipse merebatur; & implorare Patrocinia cœlitum, olim ipse inter Patronos futurus. Penè omnis sermo illi de DEO: quid enim aliud eructaret, quàm quo plenus erat! Non aliter loqueretur virtus, si loqui ore humano posset. Singula verba erant gemmæ. Nulla virtus est, quam non doceret; nullum vitium, quod sanctis moribus non argueret. Talem egit pueritiam, ut nunquam puer esse videretur: ita leve moderabatur corpusculum, ut nihil unquam leviter facere sit deprehensus. Propè infans satis doctrinæ habuit, ut omnes erudiret; satis sapientiæ, ut omnes inde saperent. Si tales essent Germani, quales Polonos instruxit Stanislaus; aut Germani essent Stanislai, aut Poloni essent Germani.

A pueris DEO servire, hoc demum est, Timothee, quod *unum necessarium* divina veritas attestatur. Hoc negotium agere debent Reges, dum Regnorum gubernacula versant; hoc sacri Præsules, dum Ecclesijs præsunt; hoc Duces & milites, dum bella gerunt; hoc mercatores, dum commercia exercent; hoc Fabri & Artifices, dum officinas animant; hoc litterarum studiosi, dum libris impallescunt. Monstrum foret sol inter sidera, qui non luceret: & prodigium inter consuetos naturæ limites censeretur ignis, qui non calefaceret. Necesse non fuit, ut homo in mundo existeret: si aliquando existit, necesse est, ut totus sit DEI. Olim quidem probrosum erat servi

ſervi nomen; hodie prima dignitas eſt, & ſupremæ Majeſtatis ambitio, quæ ſe ſervum ſervorum inſcribit. Prima Orthodoxi Senatûs Seſſio, quæ Chriſto præſide in monte Thabor celebrata eſt, felicitatem hominis definivit, eſſe obſequium DEI. Indulſerat Bacchanalem licentiam Epicurus; ſed beatitas iſta beſtiarum fuit: proſcripſit illam è ſuis Theſibus DEUS, & oppoſito veritatis Decreto Anathema dixit vulgatiſſimæ de felicitate hæreſi. Ceſſit diſputatio tam feliciter ut Areopagô judice, circô gladiatores evocaret; feris eremos eripuit, & aſcetis tradidit: minuit naturæ monſtra, & auxit gratiæ; quia faunis pudicis ſylvas exhilaravit. Urbes implevit Protheis, ſed qui in ſolam proximi ſalutem verſatiles eſſent. Ita exploſâ mundi ſapientiâ novam, verámq; felicitatem omnes quæſiêre. Age igitur, quod primum debet, nec absque ſummo tuo commodo poteſt agi. Quidquid extra finem ſuum eſt, infelix eſt, informe eſt, vitioſum eſt. Age negotium, in quo vertitur felix æternitas. DEUS ab omni æternitate cordi habuit hoc negotium. Filius DEI mortuus eſt in cruce propter hoc negotium. Angeli noſtri boni operam ſuam conferunt in hoc negotium. Mundus non eſt conditus, niſi propter hoc negotium. Si ſolus hoc negotium negligis, homo non es, ſed umbra es, ſed ſpectrum es, & monſtrum hominis. Et quid ages, miſelle! velis, nolis, Servies DEO. Alterutrum neceſſariò, & citra ullam immunitatis ſpem agendum eſt. Aut enim mandanti DEO obſequêre? & bonitatem DEI glorificabis in Cœlo: aut rebellabis cum Sathana? & Juſtitiam DEI glorificabis in inferno. Elige modò, quod obſequij genus placeat.

III.

D. Stanislaus, audito turpiloquio, deliquium patitur.

III.

THavmaturga Natura etiam in antipathia mirabilis est. Cur enim Brassica Rutam, vitis Hederam ita refugit, ut juxta plantari nolit? Cur Gallinaceus pullus, vix natus, accipitrem, vel longè conspectum, adeò metuit, ut mox sub matris alas confugiat? Cur, si lupina cauda ex boum præsepio suspendatur, jumenta cibos fastidiunt? Sed illud omni miraculo majus, quòd agninæ fides rumpi malint, quàm lupinis concinere. Explico mysterium. Antiquissimus jubal testudine ac cheli primus ludere docuit. Jacet modo, & tacet. Potiùs pendére debebat, quia patibulum furum est mausolæum. Planetarum concentum Harmonicum esse putabat, & errabat Pythagoras. Doctior Jubal ultra progressus est, & Angelicæ Harmoniæ furatus imaginem, immortalium delicias mortalibus fecit communes. Pascere debebat oves, non tondere; ille verò etiam cutem detrahere, & secta pecudum viscera tam dextrè verberare, ut cùm equuleo torti gemerent agnelli, læti saltarent pastores. Imò nocentissimus homo etiam mortuis invidit innocentiam. Oviculas sociavit lupis, & lupas conjunxit agnellis. Et certè periclitata castitas fidem fregisset (latet enim inter fides infidus cupido) nisi mortua bruta præ vivo saperent homine, & ovina chorda dissilire mallet, quàm inter lupinas temerè salire. Quis neget, dignissimas esse oviculas, ut etiam mortuæ impe-

rent? Caſtiſſimæ illarum membranæ id honoris habent, ut principum ac regum mandata excipiant, eáque ſubditorum oculis legenda exhibeant. Glorioſa Antipathia, ubi *vel ſonus iſta poteſt*!

Amica Dœmonis ſtatio Auris & lingua; adeò lubricæ facultates ſunt. Cum his homo malus eſt; ſine his homo miſer eſt. Nec facilè morbus curatu difficilior. Alias ægritudines ſola voce curavit Salvator; cùm ſurdum & mutum ſanaret, ipſis DEI manibus opus erat. Quin ſublatîs oculîs Chriſtus Cœlum conteſtatus eſt, dolere ſe, quòd ea peterentur beneficia, quæ majori ſæpe beneficio negarentur. Linguam præſertim à vinculis invitus ſolvit, quòd ſoluta vix ullis habenis bene regatur. Jam pridem ab urbibus verecundia verborum exulat. Domorum angulos rimare; ferè ubique ſibilabunt hi colubri, & inceſti impunè volabunt ſermunculi. Inter profanos tanta turpitudo, quanta libertas: tanta obſcœnitas, quanta licentia. Vix uſpiam invenias, qui verecundo gemitu Bernardinum agat, & ſeveriore aſpectu procaces Linguiſtas flagellet. Tanta erat in hoc juvene veneratio pudicitiæ, ut ad ejus aſpectum etiam impudentiam ſui puderet. Hodie ſcelus pene in virtutem abiit. Ut enim flagitium honeſto nomine prætexant, iſtam oris ſpurcitiem comitatem aulicam appellant. Ut bis peccent, peccatum virtutis titulô vendunt. Si exemplum linguæ, malè ſolutæ, deſideres, convivium pete, quod Stanislai parens lautiſſimum paravit. Videbis ibi hoſpitem ingratiſſimum; qui ut occiſa rependat altilia, homines tentat occidere. Mortem in manibus

bus linguæ ſuæ gyrat, & tam venenata ſpicula laſcivus vibrat gerro, ut turpiſſimè obiiſſet Stanislaus, niſi deliquium paſſus, pulcherrimè humi defluxiſſet.

Hoc te ante omnia audire volo, Timothee, ne Veneris Oratores audias. Excipiendis petulantis turbæ ſermonibus ne factas tuas aures putares, ſurdum Chriſtus, niſi à turba ſeductum, non ſanavit. Execrare potiùs damnoſiſſimam linguam, cujus *vel ſonus iſta poteſt*. Nemo perſuaſerit poſthac, ſonum ab aëre & impetu diſtingui, quando inſtar infecti aëris peſtem propagat. ✲ Cave tibi! Homo ſalax eſt ſine ſale, & os habet ſine fronte. Impolluta mens non eſt, quæ alienas polluit aures. Virus non effunderet, niſi de vaſe pleno. Verba pudica teſtes innocentiæ, turpia ſunt famæ prodiga. Pictores hominis faciem effigiant: lingua depingit mentem. Sermo ſpeculum eſt animi: vox mentis eſt filia, nunquam pudicæ impudica. Verecundia tutam facit caſtitatem: impudentia venalem exponit. Linguam impudicam eleganter turdo contuleris; cui idem, quod alimento, hoc etiam exitio: nam ex eo, quod edit & egerit, viſcus provenit, quo & ipſe, & aves ceteræ capiuntur. Ita prorſus laſcivè garrulus. Viſcum excernit ore, quo & loquentem, & audientem ſtygij aucupes affigant. Nullibi tamen æquè nocet hæc lingua, quàm ſi in profanis theatris audiatur. Leniter allabitur inter modulos, nec modum ſervat; dum aures afficit, animos inficit. Canori imbellium pecorum nervi generoſos ſpectantium enervant ſpiritus, & arcu eodem feriuntur chordæ, & corda. O novam, & diabolicam nocendi artem! Ornatur ſcelus, ut placeat; docetur,

fieri

fieri posse, quod factum est. Quod meretur pœnam in Judicijs, & scholis, fert plausum in theatris. Docetur hic ars amandi, quæ magistro non eget: & discunt pueri, quod scire vix debent viri. Laudantur artes adulterij, & probat adulter: docetur pudica, quomodo fieri debeat adultera. Amittitur pudor, dum ridetur. Corrumpitur primùm auris; deinde animus. Transit scelus in exemplum. Omnis ætas fit impudica. Qui priùs musas didicerant, nunc amant; & quæ venerant Minervæ, redeunt Veneres. Ita Comœdiæ in Tragœdias desinunt. Malè sit obscœnis actoribus! Complementum miseriarum, & ultimus quasi epilogus est in infante, mutum esse, non habere dentes, non linguam solutam; non miserias explicare, non opem implorare posse. Sed hem! prodigiosam Divini Archiatri charitatem! Ille syllabas, vocem, verba, loquelam largitur homini, & ex infante facit fantem. Vah! ingratissimum, si loquatur, quod silendum! Balthasar Rex impietati miscebat ludibria; & cùm inter fœminas vir, vel potiùs fœmina inter viros assideret, è sacris Calicibus propinavit convivis, jam ebrius, antequam biberet. Et ecce! Aperta manus operto vultu ferale decretum scripsit. Eadem adhuc nocte apud inferos cœnare debuit. Superi! Quæ pœna manebit, qui animi sui vestibulum, quo divina Eucharistia excipitur, in prostibulum diaboli mutant; & linguam, cœlestis epuli sedem, Veneris interpretem faciunt? Furiæ te omnes, lascive blatero; qui tegenda, & tacenda nec tegis, nec taces! Nemo te protegat; nemo de te taceat. Paullùm exspecta, & vereri incipies, quem desinis revereri.

*D. Stanislaus oratione plùs, quàm stu-
dendo, in literis proficit.*

IV.

PRincipium numerorum eſt unitas, Græcis alpha; Latinis minimo conſcripta ſpatio virgula. Sive cum Latio, ſive Græcia ſentire placeat, virtutem illi ineſſe Divinam crederem, niſi Teuth, Ægyptiorum Idolum, ſeu Dæmon potiùs, numerorum, & computandi inventor eſſet. Vis certè unitatis tanta, ut per illam omnia, ſine illa nihil ſint cuncta. Figmentum Poëtarum eſt Promethei virgula, qua ignem ille, Phœbo ſubtractum, in terras detulit, eóque in inanimi luto vitam accendit. Veritas eſt, ab unica virgula, ſeu linea, tot valentes ex nihilo numeros procreari, quot vacuos, & ſine nomine inanes circulos pinxeris; quibus etſi integras membranas impleveris, numerus tamen ſine nomine, imò innominatum nihil erunt ſinguli. Adde unitatem, & dabis valorem ſingulis; tribues pretium omnibus; vitam quaſi inſpirabit unitas, & ex nihilo numeri prodibunt innumeri. *Hanc adde, valebunt.* Audi majora. Mundus, qui ab æterno non potuit, ❋ nec in tempore exiſteret, niſi ab æterno exiſteret DEUS; non autem exiſteret DEUS, niſi daretur unitas. Non eſſet id, quo nihil eſt melius, niſi eſſet ſolus. Si eſſent plures, ſinguli haberent ſua, nullus omnia. Deeſſet igitur alteri, quod alter habet; at ille DEUS non eſt, cui aliquid deeſt. Nullitas

tas numinum eſt pluralitas numinum; unitas DEI, eſt veritas DEI.

Quod Philoſophamur, hoc vivit; quod ſpeculamur, hoc agit; quod profitemur, hoc ſapit Stanislaus. Illius vita vera eſt Philoſophia; quia idem ſemper putavit vivere, & ſapere. Brevem ætatem victurus, extendit annos virtutibus, & ſtatim talis fuit, qualis erat futurus; ne ſapientia brevior eſſet, quàm vita. Imò novam invenit artem ſapiendi, quam ipſa ſapientia neſciebat. Hactenus aliter ſapiebant cœlites, aliter homines. Conflavit ex duabus ſapientijs unam, & fecit ſibi propriam. Ex primo Principio omnia, in omnibus primum Principium didicit. Interrogatus aliquando Doctor Seraphicus ab Angelico, cui libro ſtuderet? Oſtendit pendentem è Cruce hominem DEUM. Illuſtris liber, ſcriptus intus & foris! Hunc ipſum librum meditabatur Stanislaus; nec aliunde, niſi à DEO haurire potuit, quæ de DEO in colloquiis ſubtiliter dixit, quæ in ſcholis eruditè compoſuit. Breviſſimo tempore in hoc uno libro invenit, quæ alij longiſſimo in pluribus non reperêre. Parum adhuc dixi; eodem tempore diſcipulus & Magiſter fuit: docuit enim virtutes, dum literas didicit. Mali mores bonos mores infecerant. Ætatem vitiis anteverterant homines, nondum viri, jam Patres; nondum adulti, jam adulteri. Argumentum deformitatis erat pudicitia, non pudicitiæ deformitas. Pene unus in corrupto ſæculo integer eſſe auſus Stanislaus; & quos in ſcientijs coævos nactus eſt, habebat ſuarum virtutum diſcipulos.

Ex

Ex quo Apoſtoli Athenas per orbem circumtulêre, omnis vera literatura de JESU eſt; plena definitur Philoſophia, illum ſcire; plena Sapientia, illum diligere. *Hanc adde, valebunt* literæ. Hæc ſi abſit, tantumdem, nec plùs prodeſt ſcientia, quantùm ala unica aquilæ ad volandum; quantùm una rota ad promovendum currum. Non volamus, niſi geminis alis; nec in altum provehimur, niſi geminis rotis. Cœlum eſt anima; ut bene conſtitutum ſit, geminis aſtris illuſtrari neceſſe eſt, ſole virtutis, & luna ſcientiæ. Solem à zodiaco dele, & diem eripuiſti megacoſmo. Solem virtutis aufer ſtudioſo, & omnem microcoſmo ſplendorem ademiſti. Salomon, prudens ille puer, effœminatus vir, & ferus ſenex, unus mortalium omnia ſcivit, nihil didicit: ipſo Adamo doctiorem pronuntiat Toſtatus, & quinque librorum millia ſcripſiſſe affirmat Joſephus. Quod maximè mirêre, prudentia, quæ aliàs juvenes fugit, ad juvenem Salomonem venit, & ſatis ſecuram ſe putavit, quamdiu pudico parvulo candor pro canicie fuit. Sed heu! Nihil absque virtute mortalibus tutum. Tantum ingenium marcuit, cùm maturuit; & factus eſt in ſenectute infans, qui ſenex erat in infantia. Tantæ cauſa dementiæ, libido. Amare cœpit, quotquot vidit; voluit, quotquot amavit; habuit, quotquot voluit; adeò ut vel ipſa ſtuperet Natura, fœminis omnibus unum virum ſufficere, non omnes fœminas uni viro. Sic effœminatus Sapientiam amiſit, Veneris perfidiâ, quæ in alios nunquam mitior eſt quàm in proprium filium; dum Amantes perinde excæcat, ac Amorem. Igitur ſcientiam pietas, & pietatem ornare

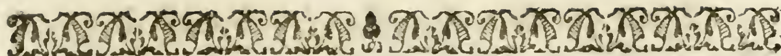
debet

debet ſcientia. Nimis verecundus Sponſus eſt Spiritus Sapientiæ; non niſi pudicas eligit Sponſas. Vitæ Sanctitas in cauſa fuit, quòd Chriſtus catenatam per aures concionem traheret. Ubi divinus hic Roſcius egit, illico juſtitium erat. Vacabat à lucro inſtitor, Faber à malleo; & ne ipſi quidem morborum compedes tenebant ægrotos, quin ad dicentem confluerent. Quid! quòd ipſis mortuis ſui deſiderium excitârit. Accurrere voluit extra Naim viduæ filius; & quia aliter venire non poterat, unà cum feretro afferri debuit. Etiam Auguſtini eloquentia, & Ambroſij ſuavitas tibi nihil proderunt: quia verba absque virtute virtutem non habent. Sciolus eris, non tam peritus, quàm periturus. Ferrum eſt in manu amentis ſcientia in capite impij, quô ſe, & alios malè perdat. Fax eſt in manu incendiarij, quâ ſibi, & alijs infernalem flammam ſubjiciat. Oleum & operam perdis, quamdiu, neglecta pietate, ad nocturnum oleum libris impalleſcis. Suſpirabis olim, ſed nimis ſerò, quod adhuc in tempore deploravit Magnus Aurelius: Surgunt indocti, & Cœlum rapiunt; nos verò cum noſtris literis ad inferna demergimur! Plùs dico, & abſolvo. Absque virtute homo non es, nedum ſapiens; quia finem non obtines, propter quem DEUS hominem fecit. *DEUM time, & mandata ejus obſerva*; *hoc eſt enim omnis homo*, ait ſapiens. At enim ſi hoc eſt omnis homo; ergo absque hoc nihil eſt omnis homo.

V.

D. Stanislaus præ devotionis intensione
Ectasin patitur.

V.

NUnquam magìs, quàm ad ignem, veteres cæcutiêre; nec adeò unquam cerebrum illis ad deliria incaluit, quàm cùm de natura ignis diſputârunt; quem dum DEUM quendam eſſe, conati ſunt probare, nunquam ſe minùs homines, intellectu præditos, oſtenderunt. Fuêre ſubinde alij, qui ipſam adeò humanam animam, ex igne conflatam, contenderunt. Verùm ſomnia hæc credulæ nimiùm, & ſuperſtitioſæ antiquitatis fuêre. Sublimis nimiùm hæc de igne fuit opinio; ne ad Gaſſendi quidem flammulas brutorum ego animas condemnaverim ❋ Mirabiles nihilominus effectus ſunt ignis; mira illius indoles, atque Genius; libertatis adeò amans, ut nullis coërceri repagulis, nullis includi cavernis poſſit. Agilitatis eſt tantæ, ut vix non citiùs vicina quæque corripiat, & nativa vi in ſuam naturam convertat, quàm ea admoveris. Volucrem Perſei curſum per Cœlos antiqui olim vates celebrârunt; Enceladum quendam, per aſtra ſine alis volantem, etiam noſtra miratur ætas. Tubulum papyraceum, pyrio fœtum pulvere, aſpice. Iners & ignobile pondus eſt, terræque affixus hæret: at ubi primùm concepto igne claras in faces ſemen micuit, alas extemplo calor addit; tollitur in auras; ut radioſum quoddam portentum per ſidera ferri crederes, aut igneum Draconem ſuo, quo latè ſuperbit, ſyrmate aëra accendere. Neç mirum; *Elevat ardor.*

 Apage

Apage, profane Atomiſta! Quàm malè de anima ſentis, dum illam cum Pythagora in atomos dividis, & cum Democrito diſpergis in Ramenta? In Hippone pene naufragium facit, qui aquam credit; pene apud Leucippum abit in cineres, qui ignem putat. Quàm inanis eſt in Diogene, qui aërem; quàm mobilis in Critia, qui ſanguinem; quàm Levis in Heraclito, qui vaporem eſſe defendit? Apertæ falſitatis convincit hos Stanislaus, & Spiritum immortalem eſſe demonſtrat ad oculum, quando ipſe, dum adhuc moratur in terris, jam DEO conſueſcit in cœlis. Verè anima magis eſt, ubi amat, quàm ubi animat. Poſtquam hominem alloqui DEUS deſiit, tempeſtivo officio Doctus eſt homo, DEUM alloqui. Magnus inde in DEUM redundat honos. Nam cùm ignotus DEUS omnia noſceret, magna ſpargebat munera, ſed vel ingrata, vel ingratis; quia ſuſpectum beneficium eſt, quod ab ignoto venit. Agnoſcit beneficia, & authorem Stanislaus: aris adgeniculatur, brevì ipſe imponendus aris: admirabili modeſtiâ inſervit Litanti Myſtæ, paulò pòſt ipſe futurus victima: adorat Mœcenatem occultum; amat Sponſum abſconditum; mori cupit, ut videre poſſit. Olim debita ad DEI cultum attentio Devotis Chriſti parentibus ne quidem indulſit veniam, ut de tanti pueri cuſtodia cogitarent. Ab affectu decepti ſunt ſuo, & non niſi ſerò cognoverant, ab oculis auffugiſſe, quem adhuc in corde habebant præſentem. Nunquam aut minori piaculo amiſſus, aut majori ſolertiâ quæſitus eſt Deus. Tantum fervorem imitari videtur devotiſſimus Stanislaus; in altum tendit, & orantem *elevat ardor*, quaſi præ-

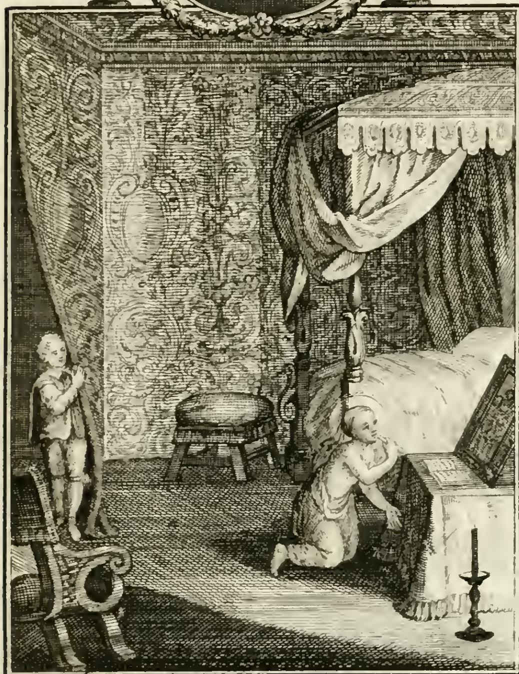
præſentis in ara DEI obliviſceretur. Fallor: ut amiſſum quærat, extra corpus avolat anima; & jam celebrat ſponſalia in tempore, cui nubere petit in æternitate.

Adeò bonus eſt DEUS, Timothee, ut præter eum nemo ſit bonus. Nec intra DEUM ſtitit hæc bonitas: particulas ſui demiſit, cùm mundum condidit. Major portio bonitatis homo fuit. Totam ſe effudit, cùm DEUM hominem fecit. Tranſiit bonitas jure hæreditario à Patre ad Filium. Hic ut etiam poſt mortem bonus eſſe poſſet, jam redivivus, & immortalis, invenit novum genus benefaciendi. Inſtituit ſacrificium, in quo victima eſſet. Quoties immolatur, toties ſe ipſum tibi donat, & pro te myſticè moritur. DEUS bone! Quanta hîc res agitur! In altari magnus magni DEI Filius, & quidquid ad DEI Filium pertinet, à Sacerdote conſtituitur. Adeſt, qui infinitus & finitus, æternus & novus, DEUS & homo eſt. Homo eſſe voluit, ut pro te debitor eſſe poſſet; DEUS eſſe debuit, ut pro te ſolvere poſſet. Itaque amat te duplici affectu, humano & Divino; & idem bis eſt liberalis, ut tribuat; bis miſericors, ut parcat; bis potens, ut protegat. Toto Empyreo non contentus, excurſiones aſſiduas agit in terram. Nulla voluptas illi regnare, niſi regnet cum multis. Occupat aras prope omnes jam ſolus; ipſe Sacerdos, ipſe victima, ipſe omnia eſt. Coram hac Arca Dagones corruunt, & in cineres ſoluti, ſepulchra, non aras expoſcunt. Mars & Neptunus, Venus & Apollo ſine victimis nunc longa agunt jejunia. Roma ipſa, quæ tota Pantheon fuerat, per piſcatoris annulum huic uni deſponſa eſt; & ut pro meliore hac, & Divina victima grates referret,

ret, dudum de Diis ſuis multiplicem Hecatombem obtulit. Trahunt hæc miracula Cœlum in terram. Deſiderat Pater æternus videre filium, cui omnia ſua dedit, ut eſſet æqualis; & imaginem ſui fecit, ut eſſet ſimilis; qui parentis etiam omnipotentis fœcunditatem ita exhauſit, ut illi fratrem dare non poſſet. Advolat Divinus Spiritus, qui cùm intra DEUM nihil invenerit, quòd produceret, quia nihil defuit, quod adderet; gaudet, quòd mortalia Cœleſtibus tam dextrè copulârit, ut, quod unum deerat univerſitati miraculum, feliciſſimè expleverit, quando DEO hominem, Virgini Matrem ſociavit. Approperat Diviniſſima Mater, & Attonitæ ſimilis ſpectat repetita miracula, quæ olim in utero ſuo contigêre. Accurrunt Angeli, & procumbunt, cùm myſta DEUM *Sanctum* proclamat. Complicant alas, & velant facies ſuas, quia tantam majeſtatem non ſuſtinent. Inclinatur Cœlum ad reverentiam, cùm Dominum ſuum attolli videt. Tremit orbis univerſus, & adorat, quod metuit. Superi! Quid enim hoc portenti, ſi adoleſcens tantis intereſſe Myſterijs negligat? Obſecro, an tu ocyùs accurres ad mimici hiſtrionis, aut larvati rabulæ ineptias, & tam ſancta, tam gravis, tam modeſta, tam prodigioſa actio diſplicebit? Patibulum furi erigite! Auſu temerario ſacroſanctæ Triadi honorem, Generi humano fructum, purgantibus animabus Cœlum, animæ ſuæ totam æternitatem furatur.

VI.

D. Stanislaus noctes precibus, et sui verberationi impendit.

VI.

ARtifex ſanè opus eſt horologij machina ; ingenioſum inventum Dædali. Vel tacitum cum Cœlo fœdus habet, vel phœbi nuntium eſſe oportet. Quidquid Cœlum quavis hora fieri à nobis imperat, id artificioſa hæc ex turri moles ſonoro verbere denuntiat. Quidquid ſol ſeu de die, ſeu de nocte agat ; num ſurgere illi ſcilicet, num ad Antipodas inviſere, an verò Meridiari placeat ; vocalis iſte Mercurius refert. Majora dico. Urbes integras, regna ampliſſima inanimis iſte morum Magiſter ordinat. Docet & inſtruit ; monet, & excitat ; morémque monenti quævis bene morata gerit reſpublica. Unico monitoris hujus nutu opus eſt, & obſerantur, vel panduntur portæ urbium ; recluduntur officinæ ; laborem auſpicantur opifices ; odea pueri repetunt ; mercatores forum, ſenatores curiam frequentant ; omnes denique ex horologij ductu negotia ſua dirigunt. Imò, quod nemini adhuc mortalium licuit, annulari Caroli Quinti horologio conceſſum eſt, ut ad quemvis horæ pulſum ipſum impunè Cæſarem pungeret. Ordinatam porrò in ipſo horologio videre eſt rempublicam ; in qua mallei, funes, & dentatæ rotæ, ſtriato axis verticillo commiſſæ mutuò, fœderatæque, civium inſtar ſunt, qui omnes ab uno rectore, a rota principe, diriguntur ; ne ſubditi ceſpitent,

 totum

totum opus hallucinetur, ac hæreat. Unum infernè impendens onus totam molem exagitat; nulla illi requies; motus perpetuus, labor continuus: *neque nocte à verbere cessat.*

Vivant Modistæ! Nihil poteſt magis eſſe unitum alteri, quàm anima corpori. ❋ Sed & nihil minùs unitum alteri, quàm anima corpori. Quando corpus progreditur, retrogreditur anima; quando corpus aſcendit, deſcendit anima. Si anima eſt ſana, ægrotat corpus; ſi corpus valet, infirmatur anima. Utrumque ut ſimul pergat, ſimul aſcendat, ſimul valeat, Angelus pœnitens ſis, oportet, qualem tibi in Stanislao ſiſto. Quid autem hoc rei? Stanislaus eſt Angelus; ergo eſt innocens: quomodo ergo eſt pœnitens? Stanislaus eſt pœnitens; ergo eſt nocens: quomodo ergo eſt Angelus? & Angelus eſt; & Pœnitens eſt. Angelus; quia vitam Angelis ſimillimam vivit. Pœnitens; quia quæ non fecerat, punit peccata, ut etiam deinceps non faciat. Magnifica quidem res eſt Lilium, & ipſo Salomone in ſuâ gloriâ longè ſuperius. Ingenti Majeſtate criſpati caulis exſurgit in altum; magnâ foliorum pompâ explicat calicem; copioſam campeſtris argenti lucem circumquaque diffundit. At quàm Majeſtate plena eſt hortorum hæc Nympha, tam delicata eſt, & corruptelæ obnoxia; quàm florida, tam propingua deflorationi. Unico tactu flacceſcit, nullibi tutum, niſi inter ſpinas. Adverterat ea res Stanislaum: hinc ut florem ſuum ſervaret intactum, illum *Horto concluſo* commiſerat. Et ne ſuis etiam deeſſet partibus, plures illi

dies

dies per hebdomadem jejuni, cæteris diebus cibus ipſe jejunium fuit. Noverat ſcilicet, ſine Baccho & Cerere Frigere Venerem. Flagella & Cilicia quamvis ſponte curренti corpuſculo admovet, *neque nocte à verbere ceſſat.* Præterea precibus ita ubique vivit addictus, ut loqui eum Angulis dicerent, meliùs Angelis dicturi.

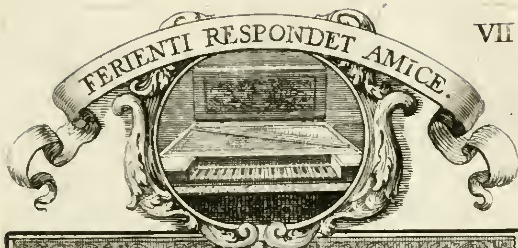
Lacteam ultra Cœli viam ne crede, Timothee. Qui primus ingreſſus eſt Chriſtus, docet eſſe ſanguineam. Pretioſiſſimum JESU Nomen magni ſtetit Salvatori tuo: ne binæ quidem ſyllabæ gratìs ſunt datæ. Tamdiu ſine nomine, quamdiu ſine vulnere. JESU ſocius eſſe non poteris, niſi eodem itinere incedas. Qui in diverſa migrant, nec viæ, nec vitæ Societatem habere poſſunt. Rem paucîs: innocens eſſe non potes, niſi Pœnitens ſis. Omni belluâ ferocior eſt caro domeſtica; nulla re magis, quàm blandimentis efferatur. Quantò fovetur ampliùs, tantò plùs nocet. Si delicatè nutrias, brevì contumacem ſenties ſervum. Erat à caſu redivivus Paulus, & ea gratiæ plenitudine inſtructus, qua ad tertium cœlum admitti meruit. Tantus tamen Apoſtolus lamentatur, nec innocentiæ, nec ſaluti ſuæ conſulere ſe poſſe, niſi corpus in ſervitutem redigat. Ibi in exeſa rupe, velut pro tribunali, flectit Magnus Hieronymus, exul Româ, Palæſtinæ Incola, ſcorpionum, & ferarum ſocius; emaciat carnem jejunijs, cruentat flagellis, configit ciliciorum aculeis; etiam nudam dura petrâ tundit. Et Ecce! Pallebant ora jejunijs, & corpus æſtuabat deſideriis: caro incarceratur ſpeluncis, & clamat Palatia; genibus affixa humo, prurit in cho-

choreas; damnata ad ſilentium, ingerit Muſicæ ſtrepitum; contuſa lapidibus, exhibet domicellarum lapides; experitur cilicia, & meditatur torques aureas; ſpargit ſanguinem, & invitat ad purpuram; inter ſpinas anhelat ad flores; procul à flammis uritur invitus, & innocens Hieronymus. Quòd ſi Paulum, ſi ſenem effœtum in exſucco corpore Angelus ſathanæ colaphizat, & caro dominatum prenſat; quale de te judicium feram? Ubi ardet caro, vigent membra, bullit ſanguis, laſciviunt affectus, & natura tam fragilis, tam lubrica, præter licentiam & libertatem nihil cogitat? Repeto; Angelus innocens eſſe nequit, qui pœnitens non eſt. Age, & vexa vexantem te. Quid deinde, ſi caro doleat? Modicus dolor æterna parabit gaudia. Quid iterum, ſi fleat? Beatæ lacrymæ, quibus ignis æternus extinquitur! Quid denique, ſi indignatur? Gratias aget, quando ad gloriam reſurget incorrupta. Momentaneum, & leve tribulationis æternum gloriæ pondus operatur. Si autem momentanea, quomodo dura eſt pænitentia? Si levis, quomodo intolerabilis? Si æternum gloriæ pondus operatur, quomodo infelix eſſe poteſt?

Crucifige te cum JESU, ut reſuſcitêris
cum JESU.

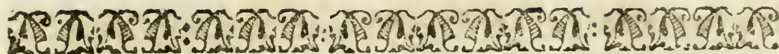
VII.

D. Stanislaum Frater ob morum dis=similitudinem pedibus calcat.

VII.

SUpra omnem admirationem majus esset mysterium musicæ, nisi foret vulgare. Videre hìc pugnam est, quam alibi orbis spectavit nunquam. Si hostes divisos consideres, nihil infensius; si conjunctos, nihil reperies amicius. Gravis & Levis, depressus & sublimis, infensi hostes sunt ante pugnam: subinde pugnando ita vires suas attemperant, ut dum omnes vincunt, nullus vincatur; sed mirabili consensu in unum coëant. Cùm pleno choro omnes organorum fistulæ inflantur; perstrepunt cymbala; clangunt tubæ; cheles personant; Symphoniaci primæ, mediæ, ac infimæ notæ plenis buccis raucos & dulces, pipientes & tinnientes, altos & bassos clamores efflant; fit pax ex pugna; ex lite concordia; ex pluribus unitas; ex omnibus exsurgit mirabilis musica. Illustrius aliquid addo, & miraculô majus. Res inanima superat animata; quæ intellectum non habet, intelligit, & exequitur Divina oracula. Organum feri, & loco maxillæ novos tibi claviculos porriget, quos iterum ferire possis. Nunquam irascitur; semper *ferienti respondet amicè.*

Vin' scire, Timothee, quodnam primum Christianæ Philosophiæ theorema sit? Audi, quid ante omnia Vas Electionis Paulus doceatur. Prima, Doctori gentium collata, cognitio continet, non quanta agere illum oporteat, sed quanta pati. Legerat id Stanislaus, nec excusare se poterat, postquam divinus Midas, citra vitium aurium, universa, quæ tetigit, aurea fecit. Pretium ejus in flagel-

la usque manavit. Nobilitavit opprobria, quæ pertulit; calamitates nuda jam nomina ſunt; acquiſiêre vim beneficij, ex quo nos filio DEI pares in fortuna reddunt. Hæc cauſa eſt, quòd innocens juvenis nihil magìs eſuriat, quàm panem tribulationis; nihil magìs ſitiat, quàm calicem paſſionis. Organum imitatur, & fratri *ferienti reſpondet amicè.* Erat illi cum Paulo eadem ſtirps, ſed non mores iidem. Delectabatur hic copiosâ mensâ, liberiore conſortio, & juventæ ludicris. Ille familiares nullos, vel non niſi probatiſſimos, admiſit. Nullius illi rei potior ratio, quàm conſcientiæ. Nec latum unguem ab innocenti rigore unquam diſceſſit, quanquam rigidus frater & verbis, & verberibus molliorem vitam ſæpiùs ſuaderet. Hoc nimirum domeſtici ſupplicij genus admirabili conſiliô permiſit DEUS, ut dilectiſſimi adoleſcentis probaret conſtantiam, excoleret virtutes, multiplicaret coronas. Reſpondit exſpectationi Numinis Palæſtrita noſter; qui id unum anxiè curavit, ut quàm maximè placeret DEO, fratri quàm minimè diſpliceret. Obſervare proin hominem, ut ætate præſtantem; colere, ut parentem; eidem placidè in loco obſecundare; nullam injuriam queri, ſed per omnia officia tanquam domino morem gerere. Famulum dixiſſes, niſi quòd uti charitatem fratrum, ita ſedulitatem anteibat ſervorum.

Biverbium illud, Timothee, *agere & pati*, non ſolis Romanis, velut olim vanè jactitabant, proprium eſt; ſed totam, quà latè patet, mortalium univerſitatem tanquam *dictum de omni* pervagatur. Declaro rem exemplo domeſtico. Quid innocentius ſpeciebus viſivis, quas obje-

objecta ſemper gravido, & ſemper fœcundo; emittunt utero? Excitant oculos ſine murmure; reſident in phantaſia ſine pondere; moventur in cerebro ſine ſtrepitu: etiam reliquos ſenſus promptè adjuvarent, neceſſum ſi foret ❁ Et tamen quot probra, quot vulnera patiuntur? Impelluntur à ventis, obruuntur à pluvijs, exuruntur à ſole, inflammantur ab igne. Id mihi ſolatio, & utrique noſtrûm exemplo eſt, quòd inter hoſtes perſiſtant generoſæ; & læſis integræ, morientibus redivivæ, continuò ſuccedant. Mihi crede, immedicabile malum eſt, nec remedium patitur lingua maledica. Ubi magna eſt ſtudiorum inæqualitas, ingens ſit contrarietas affectuum, neceſſe eſt. Vita probi perpetua eſt exprobratio improbi. Fieri ergo non poteſt, ut, ſi oderis vitia, te non oderint vitioſi. Camelos imitantur, qui aquam limpidam & illimem pedibus turbant, lutúmque commovent, ne ſuam in ea deformitatem cogantur intueri. Abſit, Pilatum imitêre. Suetus hic attendere, quæ placerent populo, non quæ decerent præſidem, facilitate crudeli ſemetipſum, & DEUM perdidit. Cautus ut erat, ac ſolers, tamen nec ipſe duobus ſervire dominis potuit. In eo venia dignus non eſt, quòd deteriorem reveritus, meliorem contempſerit. Putabat quidem imprudens, contractam labem aquâ poſſe elui. Sed erravit miſer. Experitur modò, etiam æterno igne nunquam ſatis purgari. Certè diſplicere DEO ex metu diſplicendi hominibus; omittere bonum ex timore perverſorum; Credere in JESUM, & erubeſcere ejus Evangelium; eſt eſſe apoſtatam, & infidelem. Latrent mordaces cerberi, quantùm lubet, &

calumnientur usque ad satietatem; quid tuâ tandem interest? Mortales sunt, & fragiles, & lutei; qui hodie superbiunt, & cras non comparent ampliùs. Si quis caules, si fungos, si cucumeres diceret, multùm sanè diceret; minùs enim dixit ipsa Sapientia, quando non unum hominem, sed universas gentes momento stateræ, & guttæ roris antelucani comparavit. Cave, fungos & caules DEO præferas! Cave, salaces sodalium jocos præ Augustissima tua Matre audias! Cave, ne leve moretur verbulum, quem DEUS urget, quem tutelaris instigat! Aggredere, quod suscepisti; quod arripuisti, tene. Quid amas terram? Ama vitam æternam. Quid times probra? Time gehennam. Ama, & time. Ama, quod promittit DEUS; nec corrumpet te, quod promittit homo. Time, quod minatur DEUS; nec terrebit, quod minatur homo. A lapsu protoparentis in omni posthac ætate, & sexu, agere necessum est, dum vitam agimus; & pati, quoad mortem patiamur. Sexaginta fere sæculorum injurijs irritatus DEUS, exspectat adhuc interitum mundi, ut longiùs pati possit. Imò, quasi injuriæ non essent satìs, dolores addidit; humanum corpus induit, ut bis pateret opprobriis. Quando indutus purpura, & coronatus spinis, in ferali scena Regem agebat Actor Nobilis, tributi nomine alapas collegit, & scommata; gratulationes ludicras tacitus excepit; imò cùm Palatium angustum nimis foret Viro desideriorum, agebat Pilatus desiderij interpretem, & foras eduxit, ut in publico faciliùs opprobriis saturaretur. Ecce! Miracula fecit DEUS, ut pati posset.

Pudeat, sub spinoso capite membrum esse delicatum.

VIII.

D. Stanislaus dæmonem Signo Crucis fugat.

VIII.

NAnis æquè, ac Gigantibus ſuas hiſtoriæ Victorias debent. Parvis, an magnis plus virium inſit, problema eſto. Pugnam certè ſubinde orbis videt, in qua ſuccumbit fortior, vincit debilior; debellatur Hercules, & ridiculus triumphat muſculus. Jura belli everſa crederes, quæ majoribus aliàs viribus palmam adjudicârunt. Elephantô nulla belluarum prudentior, nec ulla mole corporis ſuperior. Cùm Antiochus Eupator Aſiam moveret contra Judæam, bellum non ratus, niſi belluæ pugnarent, unum præ ceteris mole, ornatúque ſuperbum Elephantem in Heroëm illum incomparabilem Eleazarum immiſit. Armatum ſcopulum, aut mobile armamentarium dixiſſes. Sed habent etiam maxima, quà petantur. Succedit ſtylo diſtricto Heros; & dum inermem uterum ſuffodit, cataphractæ pecudi puſillus pugio fit fulmen. Sed iſtud facilè captu eſt; illud mirandum magìs, quòd immanis hæc beſtia etiam à mure, imò & muſcâ, ſternatur. Rapinas per Nili littora Crocodilus exercet, millenis cædibus infamis; exitium tamen ab ichnevmone imminet, imbelli aliàs animalculo. Ingenium aſtuti pugilis mirare. Audaci repente ſaltu fauces antagoniſtæ inſilit, & impunè graſſatur per viſcera, in quibus alij ſepulchrum invenêre. Ipſe adeò ferarum Rex Leo ad Galli cantum trepidat; fugit ad modicos parvæ facis igniculos. Eſto, pugnæ accinctus horribiles jubas quatiat; eſto, terribili rugitu

 adver-

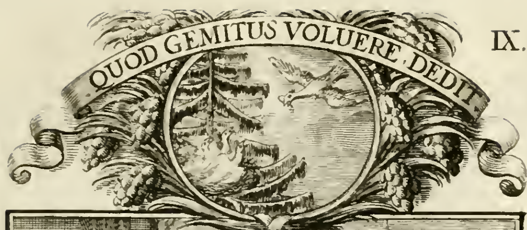
adverſarios ad duellum provocet; iram tamen eum animo abjiciet, parvam ubi facem objeceris. Res mira! Igneſcentem fugat igniculus, *Tantillus tantum*!

Mundus hic muſicum organum eſt, ajebat Triſmegiſtus; chorus muſicæ hæc rerum univerſitas; Choroſtates DEUS, cantores Elementa, diverſæ voces ſunt diverſæ elementorum qualitates. Utilis ſanè, & neceſſaria eſt hæc Elementorum pugna. Si elementa omnia calore conſtarent, omnia interirent; ſi ſolo frigore, omnia torperent; ſi ſola humiditate, omnia putreſcerent; ſi ſola ſiccitate, omnia rigerent. Permixtione harum qualitatum temperantur omnia. Calor excitat ſiccitatem; ſiccitas mitigat calorem; frigus acuit humiditatem; humiditas retundit frigiditatem. Ex hac ingenioſa diſcordia naſcitur pax. Idem experimur in mundo parvo, videlicet in homine; ubi etiam per oppoſitionem omnia ſubſiſtunt. Pugna probat virtutem; infirmitas conſervat humilitatem; tentatio parat coronam. Pridem exemplo ſuo docuit Divinus Athleta. Jejunium, quod probitatis viaticum eſt, divinitatis ſuſpicionem faciebat dæmoni. Putabat majorem homine, quem à ventris ſervitute liberum videbat. Placuit importunitas famis importuno tentatori; & invidiam commiſeratione tegens, lapides offerebat, ut in panem mutaret. Rejectus inſtaurat prælia verſipellis; & quem præſtigiatorem non potuit, ſtudet funambulum facere, dum è templi pinnaculo ad ſaltum ſollicitat. Tandem victus obmutuit, & infamis fugæ nuntium inferis tulit. Quid igitur mirum, ſi Stanislaus, quem ſibi Servator dudum elegerat in ſocium, eadem in palæſtra exercea-

ceatur? Miſerabilis foret, ſi nullâ affligeretur miſeria. Immiſit morbum; ut præmiari poſſet patientem. Permiſit in pugna ſuccedere Sathanam; ut bis coronare poſſet victorem. Ter hiante rictu in decumbentem infernalis canis fortiter inſiliit; ter coactus eſt turpiter reſilire, & victor ſtetit Stanislaus, etiam dum jacuit ægrotus: *Tantillus tantum.*

Audiſti, Timothee? Nullum meritum ſine patientia: nulla victoria ſine certamine. Aqua ſtagnans corrumpitur: caro ſine ſale putreſcit: equus ſine calcaribus ſubſiſtit immotus. Para te ad tentationem, & certa viriliter. Ab hac pugna pendet ſalus tua: ab hoc certamine pendet vita tua: ex hoc momento pendet æternitas, Non poteſt te vincere, niſi velis; non poteſt mordere, niſi ſponte appropinques. Flammam præcipuè expaveſcit Leo ſtygius; & facillimè vinces, ſi ad infernum deſcendas, & flammas conſideres, tibi ſuccumbenti deſtinatas. O quàm horribilis eſt infernus! Videbis anticum, nullum poſticum. Cernes ingreſſum, nullum regreſſum. Reperies, quod non quæris, quia invenies omne Malum. Non invenies, quod quæris, quia reperies nullum Bonum. Aderunt omnia, quæ deteſtaberis; aderit nihil, quod amabis. Qui pedem huc infert, pati debet æternùm, ſed ſine patientia; debet æternùm vivere, ſed ſine vita; debet æternùm mori, ſed ſine morte. Spirare tantùm licebit, non ſperare; deſperare ſemper, reſpirare nunquam. O æternitas, quàm longa es! O æternitas, quàm es terribilis! O nunquam! O ſemper! Semper deſiderare, nunquam poſſidere! Semper laborare, nunquam quieſcere! Semper triſtari,

ſtari, nunquam lætari ! Semper DEUM odiſſe, nunquam amare ! O nunquam, quod nunquam finietur ! O ſemper, quod ſemper durabit! O præſens, quod ſemper cohæret cum præterito! O præteritum, quod ſemper cohæret cum futuro! Poſt millena millenorum millia ſæculorum *erit tempus eorum in ſæcula.* Nihil adhuc detractum æternitati, nihil demptum tremendo illi *ſemper.* Manet mare ſine littore; navigatio ſine portu ; profundum ſine fundo; Labyrinthus ſine exitu. Petes ibi æternùm, & nunquam obtinebis. Pulſabis æternùm, & nunquam aperietur. Etiam fodies æternùm, ſed muros Adamantinos. Mehercule aut Juvenes non credunt infernum, aut inſaniunt. Pinguiſſima ſtupiditas eſt, velle delectari momentum, ut patiare æternùm. Vel pro unica horula, qua manum ardenti candelæ admoveas, integrum Regnum paciſcere ; mendax ſim, niſi ante horæ quadrantem manum retrahas, & pactum revoces. O ſancta fides noſtra! Doce nos tandem illud *nunquam*, illud *ſemper* cognoſcere! Monui te nuper, Timothee, ut ambitioſo ingenio tuo temperares, nec fruſtra infinitum inveſtigares, quando nec in DEO præter DEUM eſt infinitum. ❀ Jam è peripato mea te manumitto. Abi, & quære. Apud inferos, ubi nulla ſcientia eſt, reperies infinitum, ſed clauſum terminis; quia geminis vectibus ferreis arctiſſimè obſeratum; in quorum altero inciſum Leges *ſemper*, in altero *nunquam.*

D. Stanislaus æger à S. Barbara per Sanctos Angelos SS. Eucharistia reficitur.

IX.

QUid non amore prolis tolerat mater ſedula? Non ſatìs eſt illi, tœdia longi partûs viciſſe; labor inſuper in educanda, nutriendáque prole plurimus. Vix ovo bene excluſus, primis è cunis pullulus abijt; prima jam matrem cura fatigat, ut neceſſarias ſoboli dapes comparet. Has cùm Novercans natura denegat, alienam ubique liberalitatem implorat, quò debitas nato epulas emendicet. Venatum nunc per aëra exercet, & ſolerti roſtro muſcas ac culices ſternit; modò in ſylvas egreſſa, formicis atque locuſtis inſidias tendit. Nihil non agit, omittit nihil, ut pingui prædâ domum onuſta redeat, quam parvis hæredibus diſpenſet. Imò licèt ipſa volando, venandóque famem obſonet; omni tamen obſonio avara ſibi interdicit, quò lautiùs proles prandeat. Interim dum parens prædabunda domo evagatur, querula abſentem voce proles requirit, cibúmque pipienti gemitu inclamat. Vix adventantem videt, implumibus alîs plaudit, & læto ſibilo redeuntem ſalutat. Et verò compenſat amorem hunc Mater. Præmanſa fercula nato comminuit, tenellis ingerit faucibus, longámque famem cupita dape ſolatur. Aſpicit nutricem grata proles, & matri arridet, *quæ, quod gemitus voluêre, dedit.*

Deſcende Cœlo, ubi nil agis, ſanctiſſime Hymen; & duas extra Cœlum cœleſtes animas copula, Barbaram

& Stanislaum, Virgini Virginem. Hæc Hymenæi tœda fumo carebit, quia Virginum candorem non denigrabit. Ultra amorem non ibunt amantium vota; ſive deinde nuptialem cœlibatum, ſive cœlibes nuptias appellare velis. Novo certè miraculô ſponſæ contubernio ſponſi Virginitas magìs roboratur, & forma Divæ Barbaræ ſuffragatur pudicitiæ Stanislai. Incipit intenſiùs amare caſtitatem, poſtquam illius pulchritudinem in ſancta Virgine clariùs intuetur. Meruit Virgo, viſitari à Virgine, quòd honoribus Divæ Barbaræ impensè ſtuduerit. Imò cliens fuit hactenus, & coluit ut Patronam; poſthac filius erit, & amabit ut matrem, *quæ, quod gemitus voluêre, dedit*. Sed initium hoc favorum fuit. Penè abijt extra lectulum ægrotus, ubi lectulum adire vidit duos Angelos, formâ & ſplendore mirabiles, qui panem Angelicum debili famelico frangerent. Tunc enim ſuaviſſimis perfundi delicijs; ubere fletu teſtari ſolatia; & Servulus accedentem Dominum eâ modeſtiâ excipere, ut ipſi propè Angeli decepti fuerint, & Collegam putârint, qui tamen à mortali corpore nondum manumiſſus fuerat. Subinde amanti & ſtupenti medius quievit. Minora agere noluit; majora non potuit: nam ſatis agit, qui DEUM recepit. Porrò Cœleſtium Geniorum adventum ne mirêre. Receſſerat à Servatore Sathanas, ter devictus, & acceſſerant Angeli, ut miniſtrarent. Ter dæmonem Stanislaus repulit; hinc è Cœlo appulerant, qui militanti felicem ſportulam apportarent.

Veni & vide, Timothee. Angelorum conviva eſt Stanislaus, quia nunquam fuit conviva Dœmonis. Nun-

quam ſibi conſtat Sathanas; varius Cameleon eſt, perſonatus ſemper, & quaſi ſaturnalibus detentus. Id præſertim curat, ut paralelis ex invidia & faſtu paſſibus ſemper incedat cum Numine, & Divinitatem illius in omnibus æmuletur. Apparat DEUS convivium; apponit vinum, germinans Virgines: inſternit menſam Lucifer, & propinat poculum, quod efficit ganeones. Cave, ne tangas. Mors in ſcypho. Ipſum mundi raptorem Alexandrum Herculis ſcyphus ſtatim necavit. O mortem, milite indignam! Quàm glorioſiùs obiiſſet, ſi animam non mero, ſed ſanguine purpuream, exhalâſſet. Neſcio, num Clytus aliquis in ſcypho latuerit. Illud ſcio, in ſtygio poculo venenatam latére venerem. Si guſtas paullulum mellis, moreris. Verum eſt, quod ajunt, feralem floribus vitem eſſe; virgineos necat flores. Noëmus, qui de oceano ſiccus emerſerat, in cratere fecit naufragium. Quippe robuſtior vini vis effœtum ſenem ita proſtravit, ut ſalax Chamus nudatum parentem ludum fecerit. Liberalis erat Anaxarchus Philoſophus, & primum hauſtum ad ſanitatem, ſecundum ad voluptatem, tertium ad inſaniam ſpectare voluit. In convivio veneris primus hauſtus ad inſaniam jam ſpectat. Ut annulus annulum, ita voluptas, ſemel admiſſa, catenatim poſt ſe trahit aliam, & aliam. Quò plùs potatur, plùs ſititur. Ipſum ſcelus in hoc ſcelere ſceleris eſt pœna. Sentio cum Peripato, fieri non poſſe, ut innumeri igniculi lateant abſconditi, quos ex defœcato vini ſpiritu videmus proſilire. ❁ Sed & illud defendo, vinum aduſtum, quod ſtygius œnopola hoſpiti-

ſpitibus ſuis offert, merum ignem eſſe. Bibit Noëmi ſæculum; & Cataclismo ſuffocari debuit. Ipſe Loth, dum, ab Angelis eductus, ignem fugit, ſecum ignem tulit in dolio; quia ebrij parentis thalamum occupârunt filiæ. In eo felix erat, quod gemina inter ſtupra caſtiſſimus, ſalva honeſtate inhoneſtas filias fecerit matres. At enim privilegium hoc alijs conceſſum non eſt. Ut biberunt Pentapolitæ, ut arſerunt; & flamma non niſi mari mortuo deleri potuit. Circa fumoſâ famoſi cupidinis buſta hodiéque videre eſt poma, præſtigioſo foris colore blanda, intus putria; in exemplum voluptatis, quæ foris nitida, in pœnitendum cinerem mox vaneſcit. Et quid tandem eſt impura voluptas, etiam cùm in ſummo eſt? Fornax ſcelerum, fodina nequitiæ, metropolis damnorum, alveus vitiorum, philtrum improbitatis, odium DEI, Dæmonis gaudium. Dolori viam pandimus, cùm voluptatem admittimus. Si cum voluptate quidpiam turpe fecimus, quod ſuave, abijt; quod turpe, remanſit. Quare non immeritò Architas à Diis precabatur, ut dementiâ potiùs, quàm voluptate corriperetur. Maximum, inquiebat, beneficium agnoſco naturæ, quòd breves ſint voluptates, ne diu inſani eſſemus. Deſideras aliud teſtimonium? Princeps medicorum ſummam voluptatem vocabat parvum morbum comitialem, quo qui laborant, citò intereunt; ſed priùsquam intereunt, cor amittunt. Iterum moneo, ne vel ſemel propinanti ſympoſiarchæ reſpondeas. Oraculum crede, omni delphico verius, quamvis à Poëta editum; illum periiſſe juvenem, cui ſemel periit pudor.

X.

X.

*D. Stanislaus à Deipara æger invisitur
et Iesulum in sinum accipit.*

X.

QUod Lunæ argentum inter ſidera, hoc Lilij nives hortenſia inter florum decora. Illa ceu Regina minores inter ignes chorum ducit; iſtud, velut altera Flora, coronatum ſuper alios verticem effert, & toti quaſi jura florum Reipublicæ diſpenſat. Nymphis olim ſacrificaturi veteres, quò dignam hoſtiam immolarent, lilium obtulerunt; Virginibus nempe florum Virginem, Nymphis hortenſem Deam; in qua candor ſine macula, venuſtas ſine labe, pulchritudo ſine offendiculo. Protuberat nobilis hæc horti filia è fœcundis terræ viſceribus, & virentibus primò foliorum conſtricta faſcijs, matutino rore, quaſi Nutricis Auroræ lacte, paſcitur; donec floridam ad ætatem perveniat, atque lacteam foliorum pompam explicet, quò ſpectatoribus oculis placeat. Et verò nec amaſij deſunt, qui Nymphæ hujus venuſtatem ambiunt. Pleno ad hanc agmine apes convolant, & melleam ejus amabilitatem procantur proci innocentes; ſi procos tamen, & non Virgines potiùs innubem hanc gentem dixeris. Nec ingrata Lilijs videntur hæc meliſſarum ſtudia. Argenteos enim Calices ijs propinant, ex quibus mel, ceu amoris philtrum, ſugunt, quo ebriæ totas dies innocenter inter lilia deliciantur, Virgines cum Virginibus, innocentes cum innocentibus: *Hoſpitibus ſedes digniſſima tantis.*

Qui majorem magno Paulo videre cupit, huc adsit. In cœlum translatus est Paulus; hodie cœlum transfertur ad Stanislaum. Ruptis nubibus insolitum ægro lumen affulget. Ubi sic præluditur, pronum est conjicere, quàm læta subsequatur scena. Superi! Venustissima cœlitum Regina decumbentem invisit, & pro solatio suum, orbísque solatium offert. Jámque æger facinus audet plusquàm insolens, & audax moliri. Adoritur divinissimum infantem; evolvit de materno sinu; divellit brachijs; & in suas illum ulnas attollere juvenili violentia laborat. Quin ipsa Virgo, quamquam referre sua cumprimis videret, si irruere prædonem, spoliúmque trahere tam opulentum pateretur; tamen nihil obluctatur; sed læta renidet etiam; adjuvat prehensantem; & prolem ultrò in manus ac sinum ingerit. Non diu hæret ambiguus, quid eo spolio potitus agat. Arctè Numen, compresséque amplectitur; juveniles vultus, sinúsque properantibus gaudio lacrymis continuò perfundit; & cùm oculos oculis, ac oribus ora jungere majestas infantis prohibeat; jam pedibus Ambrosiis osculum libat; jam gratulantibus verbis membra divinissima salutat; jam in præstandis obsequiis nihil non aliud officiosissimè agit. O novum sacræ synaxeos recipiendæ modum! Priùs Angeli ministrârunt DEUM: nunc Deus ipse se offert. Stanislaus gemino sensu Christum excipit, ore, & manu. Gemino palato gustat delicias DEI. Mirantur Angeli novas artes amandi: miratur Christus, & miraculum prosequitur. Scilicet non adeò parva sunt Virginis beneficia, ut inter primos etiam adspectus evanida, continuò dilabantur. Durant illa, ani-

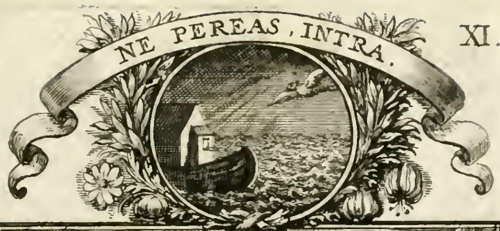
animósque longis appendicibus morantur. Multò minùs grave potuit hoc onus accidere; quia debilem fecit robustum; & territa mors timuit aggredi Juvenem, à quo vidit etiam infirmis teneri brachijs, qui tribus digitis molem terræ appendit.

Nunquid autem in ludo tam hilari actorem agere malles, Timothee, quàm spectator ignavus sedere? Stanislao in hoc cœli nectare non pitissare duntaxat, sed imò perpotare jam licuit, & helluari: nos, licèt Auctorati Virginis Clientes, vix stillâ humectamur. Scilicet cygni corvos non amant; & Virgineus Virginis filius non nisi cum Virgine deliciatur. Solæ Virgines sunt *hospitibus sedes dignissima tantis.* Amabit te, si florem tuum servabis florentem. Servabis florentem, si ex fontibus Salvatoris continuò rigabis. Rigabis autem, si sæpiùs amaras aquas ad sacrum tribunal haurias. Nil salutare magìs frequenti peccatorum expiatione. Quid divinum pavescis Judicem? Inhumanus esse non potest, qui tenacissimo glutino humanitati conjunctus est. Citiùs animal separabis à rationali, quàm à DEO dividas hominem. Ut faciliùs speres, audi inaudita, & stupe. Tanti DEUS Saulum peccatorem fecit, quanti totum propemodum humanum genus. Unius peccatoris gratiâ exhibitum, universis iteravit obsequium. Exivit rursus à Patre, & Grassator beneficus viatori insidiatus est, ut speciosâ spoliaret nequitiâ, qua gloriari ausus est, se Christum persequi. Oravit quidem Protomartyr Stephanus, ut in expeditionem hanc Redemptor assurgeret. Sed diu rogare non debuit.

buit. Vix preces finijt; jam vidit *ſtantem JEſum*, quaſi qui feſtinaret ad opus. Quid tua te fragilitas, & relapſus terret? Permiſit olim DEUS, templum Sionis ſurgere, & ruere, ut ſurgat. Neſcias, ruinam optet DEUS, an templum; ut diſcas, quanto in quæſtu ſit pœnitere. Iteratos lapſus permittit, ut crebrò attritus ſolidior ſurgas. Alliſus in terram Saulus concipit deſiderium cœli, & per tyrocinium tenebrarum initiatur ad lumina. Diu in exordio laborat virtus. Sæpe ad fundamenta redeundum. Suſpira cum pœnitente Davide. *O Rerum Opifex, Reorum Opifer, Deus! Adverte facilis aures! Infanda mea facta tibi confiteor. Audi, quæ ſolus ſpectaſti: aut ſpectare deſine, quæ piget audire. Ille ego hominum ultimus, ut lucem fædarem, in lucem veni. Conceptus, lethale nefas concepi. Odiſſe pene te cœpi, antequam nôſſe. Prope in cunis nihil candidum habui, præter ſindonem. Hoc uno eram imago DEI, quòd tuam imaginem reddidi ex contrario. Duo ſejunctiſſima conjunxi, vitam Athei, & fidem Chriſtiani. O bone, & parcendo exercite! Miſerere miſero! Pœnitet! Pudet!* Sic clama; & translatum peccatum audies. Accede ſubin ſine dilatione, humilia te ſine perturbatione, confitere cum fidelitate. Noli differre. Tempus, quod tibi elabitur, urget te! Gratia, quæ te excitat, urget te! Paradiſus, qui tibi panditur, urget te! Infernus, in quem præceps abis, urget te! Mors, quæ tibi minatur, urget te! Judicium, quod imminet, urget te!

XI.

XI.

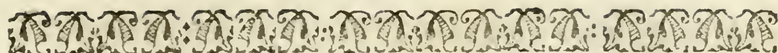

D. Stanislaus monetur à Deipara, ut Societatem IESU ingrediatur.

XI.

DE viribus olim Arundinem inter & Oleam orta contentio eſt. Illa, ut ſe manifeſtò graciliorem videret, certare tamen non dubitabat; induſtriæ ſuæ confiſa, quæ ad omnem ventum ſe inclinare, & in omnes partes nôrat flectere. Riſit ſuperbientem Olea, probè gnara, *frangi ſe poſſe, non flecti*; atque adeò vel caſu ſuo coronam Conſtantiæ arundini præripere. Et verò deſpexit meritò. Nobiliſſima arbor eſt Olea. Exulem ad Ægyptios DEUM-Hominem Arbor unaquæque præoccupare curat obſequijs: ut exaltari cum illo poſſint, ſeſe ſingulæ abjiciunt coram illo. Ipſa etiam tantum hoſpitem demereri tellus aſſentatrix laborat. Sed fruſtra omnes. Sola præ cunctis placuit Olea, ſub cujus umbrâ cum filiolo feſſa mater requievit. Ampliùs quid addo. Adeò pretioſus eſt liquor oleæ, ut intra cœlum ipſum aſſervetur. Aliàs natus Chriſtus oleum ſecum è Cœlo afferre non poterat, quod Romæ fonticulus incarnato DEO copiosè ſuppeditavit, ut vulnerum noſtrorum cicatrices obduceret. Aliàs è Cœlo ampulla olei venire non poterat, quæ Clodovæum Chriſtianiſſimum fecit. Aliàs hic liquor, Sacerdotes dum ungit, Divinos non efficeret. Præterea pacis ſignum eſt Olea. Certè Chriſtus, cui ſola lenitas triumphus eſt, habuit in Oliveto Palmetum. Demum ſola Olea victrix erat diluvij. Vidit ex aquis eminentem Olivæ ramum columba; colligit blando ore, quem arbor ſponte obtulit; victricem illo coro-

 navit

navit Noëmum; & omnibus, qui extra Arcam præsumebant victoriam, tristè adgemuit: *Ne pereas, intra.*

Etsi magna Cœlitum Regina omnes omnino mortales amore depereat, fatendum tamen est, non raro etiam Illustres ceras in terris quæsiisse. Ita hodie Stanislaum sibi sponsum eligit, & nominatim admonet, ut Societatem JESU ingrediatur; postquam Arrhæ loco decumbenti sanitatem dedit. Erravi. Sanavit ægrotum JESUS, & JEsuitam inchoavit; succedens DEIpara, ut JEsuitam perficeret, Marianum fecit. Multum certè debemus Cœlestibus Archiatris. Propè fuit, ut careremus Stanislao. Maturus erat æternitati, & volebat illa subtrahere tempori. Annosum credidit, dum merita vidit; & injuriam putabat, si tempori redderet. At enim amârunt superi Dilingam, & Romam. His restitutus est, ut nondum Academicus duas doceret Academias. Nam vix è lecto surrexerat, voti Sacramentum dixit, quo se ingressurum Societatem obstrinxit. Secundùm hoc sæpiùs Magio, Austriacæ Provinciæ Præsidi, supplex accidere, fatigare aras & templa, omnes tentare vias; *Si quà fortè inveniret aditum*, quò vota rapiebant. Dudum noverat, statum Religiosum Arcam esse Divini Noëmi, ad quam non nisi consanguineos suos invitat: ubi securè vivitur, dum foris fluctuatur; sincerè ridetur, dum foris ploratur; ubi victoria, dum forîs est fuga; ubi triumphus, dum forîs interitus.

Et tibi, Timothee, Columba adgemit: *ne pereas, intra.* Ut tanto favore dignum se reddat Stanislaus, jam Ignatium reveretur, ut Patrem, qui nondum susceptus est in filium. Nihil unquam sollicitè magìs egit, quàm

ut

ut ad eum, quem aureus pro exercendo ſpiritu libellus exhibet, deligendi modum de ſtatu vitæ ſuæ ſtatueret. Utinam tecum omnes haberet imitatores! Numerus planè ſtultorum haud ampliùs foret infinitus. Hi maximè deſipiunt, qui ſine ratione rationem vitæ arripiunt. In hoc negotio præcipuè decet, ut homo hominem agat. Alibi ſive intermiſſum, ſive ignoratum ſit quidpiam, non plùs incommodi accipitur, quàm quanti quæque earum rerum eſt, in quibus neglectum eſt aliquid: at enim hîc omnis vitæ cardo vertitur; in quo ſi erratur, totam vitam errare neceſſum eſt. Interim nihil delectûs adhibetur. Villa emitur, & bona quæritur; Uxor ducitur, & proba eligitur; deſiderantur filij, & optantur pij; ſola vita amatur mala. Videas pleroſque ſine propoſito vagari. Properant cum fabulatore Æſopo, & neſciunt, quò currant. Paſſim ſequuntur corvos, & teſtâ ac luto ſecuri vivunt ex tempore. Atqui nulla res majoribus malis implicat, quàm quòd ad rumorem componimur; nec ad rationem, ſed ad ſimilitudinem vivimus. Non eadem hîc, quæ in cæteris peregrinationibus, conditio eſt. In illis comprehenditur aliquis limes; & interrogati incolæ non patiuntur errare: at hîc tritiſſima quoque via, & celeberrima, facillimè decipit. Nemini licet pro libidine progredi. Solus DEUS pro libitu vias diſponit; et aliis terrâ, tibi marî decernit viaticum. Si terrâ venias, deficies in via, & antè, quàm pertingas ad Cœlum, peribis fame. Si mari pergas, feliciter appelles ad portum. Sunt equidem plures Romam verſus, & Pariſios viæ; non tamen quamlibet tutò ineas. Quàm multi periêre mari,

quos incolumes terreſtre iter deduxiſſet? Quàm multos ſtravit equitatio, jumentis dejectos, quos currus aut ambulatio ſervaſſet? Pro diverſâ ratione virium diverſa eligitur via; pro diverſa ratione indolis diverſum quadrat vitæ inſtitutum. Videbis aliquos, non diffiteor, quos in ſtatu Eccleſiaſtico otium & incontinentia peſſum dedêre: at innumeros reperies alios, quos fallax perdidit ſæculum. Nec ſervi, nec aulici eſt, domeſtica involare officia. Novit Paterfamilias, novit Rex, quô cujúsque obſequiô uti velint. Nemo de Deo dubitat, etiam impius; Atheus tantùm in corde ſuo DEUM negat; ſed dum ſic negat, affirmat. ❋ Cæteris in rebus ignari eſſe poſſumus: omnes in hac parte Chriſtiani ſumus. Atqui ſi DEUS eſt, non ante fuit DEUS, quàm Dominus. Non incepit aliquando hoc dominium, nec ceſſabit. Inde eſt Dominus, unde eſt DEUS. Subeſt huic Domino, quidquid eſt aliquid. Subeſt huic Regi, quidquid eſt nihil. Aliorum Domini ſunt ſubditi DEI. Qui vocatus ad obſequia paret, placet; qui ſpernit imperium, ridetur æternùm. Porrò pro tanto negotio ſacerdotem oportet deligi timoratum, & virtutum Magiſtrum. Solus ille navim ſecurò moderatur, qui aquæ expertus eſt quàm maximè. Nemo ægrotus navarchum advocat, ſed peritum medicum: qui Domum conſtruit, non ſartorem ſed architectum inquirit. Cæterùm tantùm duo ſunt, Timothee, & nihil eſt medium. Duo ſunt; aut in cœlum aſcenditur, aut in infernum deſcenditur. Voluptas brevis, pœna æterna! Elige. Semel malè elegiſſe, ſemel periiſſe, æternum eſt. Elige, quod voles in morte; quod optabis in æternitate.

*D. Stanislaus Nuncio Apostolico pro ſuſcep-
tione in Societatem JESU ſupplicat.*

XII.

SIc eſt. Etiam ars pulcherrimum ludum ludit in plantis, dum, inſertîs in unum truncum diverſæ ſpeciei ſurculîs, facit, ut flores & fructus aliquid præter naturam ſuam habeant. Nam ficum ſæpè videas in moro vel platano hoſpitium habere; morum contrà in Caſtaneâ & pyro Sylveſtri; quo conjugio candida naſcuntur mora. Si pyri ſurculi morò infigantur, rubra proferent pyra. Malus inſeritur omni pyraſtri generi. Punica etiam ſalici ſociantur. Arte quoque flores diverſicolores efficiuntur; ceraſa ac pruna exoſſia; nuces & amygdala ſine putamine. Quin ajunt, cucurbitas purgatorias naſci, ſi ſemen, priusquàm terræ committitur, per aliquot dies ſcammonio maceretur. Admirationem auget, quòd hæc monſtroſa mutatio (velut in Inſectis contingit) nec aliam præter ſemina cauſam admittat, nec illorum vitæ officiat. ❊ At enim artem longè Natura ſuperat, præcipuè ſi plantarum amores & odia ſpectemus. Res eſt, amphitheatrali ſpectaculo jucundior, videre Heliotropium, ſolis pediſſequam. Quocunque mobile illud ſidus per cœli convexa graditur, illuc proles hæc non degener ſequitur; &, quod mirêre, comitatur pede immoto; imò comitatur ſine plantis. Requieſcit ſimul in ſinu matris; ſimul cum patre ampliſſima cœlorum ſpatia emetitur. Sive primo ille lucis exortu mortalibus diem invehat; ſive altior accendat meridiem; ſive confecto tramite meditetur occaſum; individuus comes hæret Flos Helenij, ſemper *purpureo ſupplex Patri.*

Dixiſſes, naturam Stanislai in Virtutes tranſijſſe. Nulla in eo mediocris: omnes fuêre eminentes. Innocentia pene talis fuit, quæ fuiſſet Adamo innocente. Indoles erat, quaſi Columbæ fine felle. Unum unicum oderat, quod omnes amant, nempe dignitates. Auditus eſt ingemiſcere identidem, & ſecum ipſo expoſtulare: Infelix Stanislae! Et quod inde tibi lucrum, ſi mundum lucreris univerſum? Ampla te manet domi hæreditas; ſed quamdiu habebis? Epulaberis, tripudiabis: & quamdiu hæc omnia? Equidem placeret, & ſaperet hæc vivendi ratio, modo diu placere poſſet, & ſapere. Sed irritant iſta, non ſatiant: tranſeunt citiùs, quàm putentur. Tanti autem pœnitere non emo. At ardua res eſt hæc vitæ mutatio: Delicatè nutritus es: Contra aſſueta tendere difficillimum accidit. Verum id quidem eſt; ſed juvabit ſocius DEUS. Larvæ tantùm ſunt, quibus Dea Volupia ſuam quaſi ſtibio faciem allinit, ut cæcæ mortalium illudat aviditati. Humana quidem omnia ad interitum properant, & nihil reperire eſt, quod ſtabile ſit: ij tamen omnium maximè decipiuntur, qui morosè laborant, ut voluptatibus diu frui poſſint. Formoſiſſimæ ſpecies fulminis inſtar ex oculis avolant; aut ſi quædam ſimulacra vitioſæ menti inſideant, moleſti lemures erunt, ut crucient. Aurium ſuavitas, & Cantilenæ nequiter factæ, exquiſiti odores, molliores corporum tactus, an non priùs evanuerunt, quàm adfuiſſe notentur? Selecti cibi, & pretioſa vina, quæ Apiciani ſunt juris, vix per guttur deſcenderunt, & præter fumum, ac pituitam jam nihil relinquunt. Scire cupis, quid

quid tandem in luxu, & epulis homines ament? Amant cadavera perdicum, anſerum, vitulorum, porcorum, fœno, & cœno ſaginata. At vitam duxiſti liberam; poſthac voluntas tua erit alterius: facies, quod volet alter; & quod tu velis, non faciet alter. Quis eſt, qui jubet? Homo vocem profert, DEUS imperat; cui ſi obedientiam non promitteres, deberes. At Parentes, & fratrem contriſtabere. Perge, perge, & ad Crucis vexillum evola. Virtus eſt, hac in re eſſe crudelem. Non erras; Author & Patronus Conſilij eſt magnus Hieronymus. Adeò incaluit hoc cogitationum æſtu Stanislaus, ut jam ſolam arderet Religionem. Societatem loquitur vigilans, loquitur ſomnians. Quin quò votis citiùs potiretur, Franciſcum Commendonum convenit, *Purpureo ſupplex Patri*; ut ſuô patrociniô in aulam cœleſtis principis ſibi aditum aperiret. Multa hic objicit. Sed defendens Stanislaus uno omnia reſponsô ſolvit argumenta. Illam ſcilicet Divi Xaverij gnomen retorſit: quid prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?

Incaluiſti, ut video, Timothee. Quid ergo tardas ipſum, quem concepiſti, ſpiritum ſalutis parturire? Nil mortalibus vel morte certius, vel incertius horâ mortis. Quomodo vivere potes, ubi mori non audes? Lubrica ſpes, quæ inter fomenta peccati ſalvari ſe poſſe ſperat! Incerta Victoria, inter hoſtilia arma pugnare! Impoſſibilis liberatio, flammis circumdari, nec ardere! Qui prope Sodomam habitaverant, igneos imbres effugere non potuerunt. Periclitatur caſtitas in delicijs, humilitas in divitijs,

vitijs, pietas in negotijs, veritas in multiloquijs, charitas in ſæculo nequam. Dæmoni ne fidas. Si teneram ætatem prætendat, hoſtes imitatur, qui inducias petunt, ut collectîs maturè viribus certiùs feriant. Pleríque hoc ipſo malè DEO ſerviunt, quod ſerò ſerviant. Rectiſſimè omnium illi, qui ab adoleſcentia Domini jugum portare didicerunt. Tenera arbor in omnem partem facilè flexilis. Etiam catelli & aviculæ, ſi juniores erudiantur, omnis diſciplinæ capaces ſunt; cùm id temporis effluxerit, ita obdureſcunt, ut indociles fiant. Omnia prima capiunt, & præoccupant animum, ut docet Philoſophus. Difficulter eraditur, quod rudes animi perbiberunt. Recens teſta diu & ſaporem retinet, & odorem, quo imbuta eſt. Age, & citò exequere, quod lentè ſtatuiſti. Ab ore gehennæ eriperis, & inducias petis? Furit ignis abſconditus in ſinu tuo; & exuſto jam latere adhuc deliberas, num excutere velis? Feſtina, quæſo te, & hærenti in ſalo naviculæ funem magìs præſcinde, quàm ſolve. Quamdiu extra portum eſt, in periculo eſt. Nulla ſatis magna ſecuritas, ubi periclitatur æternitas.

XIII.

D. Stanislaus ſuas cum paupere veſtes commutat.

XIII.

DUdum diem comitijs dixerant aves, ut Regem nominarent. Et Ecce! Vix divulgata res erat, cùm ingentem continuò volucrum cœtum ſuis ſedibus excivit; brevíque campum, quantus oculis proſpectum eriperet, Candidatis implevit. Vidiſſes circumſtare roſtratas ciconiarum acies; cuneato agmine ſubire Grues; properare raucas Anſerum phalanges. His nihilo ſegniores advolant è ſegetibus Alaudæ, è turribus columbæ, & inquilinæ ſylvarum, luſciniæ. Immiſcuêre ſe proceriores corpore Ardea & Aquila. Quos inter Imperij competitores etiam peregrini littoris hoſpites comparuêrunt. Hîc advenit de Phaſide Gallus, ex India Pſittacus, ex Græcia Pavo. Struthionem miſit Africa, Cygnum Cayrus ex Miſia; Phœnicem legavit Syria. Tandem placuit, Regni majeſtatem volatu conſtituere. Datô ſignô una omnes cum ingenti alarum plauſu ſe humo attollere; certatim per aëre tendere; & ipſa cœli confinia petere, pari conatu, conſtantiâ diſpari. Quippe ubi ad ardua ventum, multis intepuit calor: plurimîs defluxerunt pennæ: ſola pertinacior ac pernicior aquila eò eluctata eſt, unde omnes infra ſe potuit deſpicere, & ab omnibus, tanquam Rex, meruit ſuſpici. Et verò promeruit Coronam Aquila, cujus viam in cœlo nec capaciſſimus mortalium Salomon capere potuit. In eo differt ab Aquila magnarum alarum,

quòd hæc vero Jovi fulmina excutiat, illa ficto ministret; & veteres subinde pennas exuat, *ne remorentur iter.*

Utinam Senecam legisset Paulus! Certè Stanislao Fratri non irasceretur. Nunquam seriò irascendum est, etiam malis. Imbellis animi argumentum est, non fortis & generosi. Habent vermiculi iras; & quidquid serpit, iracundum est. Rex apum aculeo caret; & plùs irarum musca habet, quàm Aquila. Habent immortales superi fulmen, non iram. Perijsset pridem genus humanum, si toties irascerentur, quoties provocantur ad iram. Sed quid ego Paulum arguo? Divinam potiùs adoro Providentiam. Nihil hanc fugit. Effectus sunt providentiæ, quos appellamus casus; & decreta DEI sunt libera, quæ vocamus fata; licèt priùs humanum arbitrium exploret DEUS, & pene ponderet, libertatem ne lædat. ❁ Hæc igitur providentia permisit irasci Paulum, ut videret fugere Stanislaum. Dudum hic in occasionem fugæ imminebat. Hinc licèt exercendæ virtutis materiâ magnopere lætaretur, promptè tamen acceptavit licentiam, cùm præfervidus frater illum facessere, & in malam crucem juberet properare. Ne propositi pœniteat, voto illud firmat, nullum se peregrinandi finem facturum, donec votorum redderetur particeps. Ut se ad iter expediat, priùs totum mundum expedit, illúmque res, ac spes suas habere, jubet. Ne in via gravatus deficiat, vestes abjicit aurô graves, & pauperculo donat, *ne remorentur iter.* Cum vestibus terrena omnia abjicit; ut aquilæ instar divinum solem propiùs intueatur. Hæc Dei indoles est, magna largiri.

Ecce

Ecce verum Philoſophum, Timothee! quia ſapit ſupra mundum. Peſſimi Philoſophi ſunt homines mundani. Probant idem per idem, & circulos vitioſos committunt; quia impij in circuitu ambulant; nunquam ſtabiles, ſemper negotioſi; & molæ ſimiles, quæ ab equis, in gyrum curſantibus, impellitur. Quanta ambitioſos cura exercet! Ut fumus iſte exurgat, incendia ſubjiciuntur urbibus. Umbra honor eſt: ut ſub hac umbra ſedeant, itur priùs in arma; prætexitur telis cœlum; ſol à ferreis nubibus eripitur; tandem diffluunt in umbras maximas veſpertinas; in occaſum, in mortem. Sic circulum abſolvunt; quia redeunt in pulverem, unde venerant. Membrana eſt dignitas, quæ timores, pavores, ſuſpiciones tegit: tam magnam carnificinam tam tenue velamentum operit. Facilis ex alto lapſus: abrupta ſublimibus adjacent: omnia imaginaria in ſæculo, & nihil veri. Dicitur figura mundus, quia illius bona ſolo terminantur aſpectu. Tantùm apparentia ſunt, & nullo ſubſiſtunt fundamento. Etiam in corona nullus eſt unio, qui ſudor non ſit: rubinus nullus, qui non ſit ſanguis: nullus adamas, qui non ſit quodammodo terebra. Tota denique nihil aliud eſt corona, quam circumferentia absque quietis centro. Si obtines, putas te quieſcere; & agitaris inquietudine. Somnias te expertem laboris; & fatiſcis inter labores. Otiari vis; & ingentibus implicaris negotijs. Tollat igitur coronam, qui non noverit. Apage voluptates. Si quietem ſuſpiras; amor eſt animi otioſi moleſtia. Sed quomodo otioſi? & quomodo moleſtia? Quod mo-

leſtum eſt, perturbat otium; & qui amare incipit, deſperat otium. Ecce quies! Sed qualis in horologio; inquies continuata. Æquè vitioſæ ſunt divitiæ. Beatus qui poſt illas non abiit. Tria ſuſpiria ſunt, conſervandi acquirendi, & amittendi. Poſſeſſæ onerant; amatæ inquinant; amiſſæ cruciant. Aurea erant ſæcula, dum neſciebatur aurum. Cæperunt eſſe ferrea, cùm amârunt aurum: quia ex eo tempore nummum habent pro Numine. Maluit tellus metalla hæc occulta eſſe, quàm publica; hinc in viſceribus ſuis altè abſcondit. Sed avari rimantur viſcera, & penè fiunt màtricidæ. Patientia tantisper! Redibunt paulò pòſt vitioſi circitores ad terram, unde exiverant, & ingratitudinis pœnas dabunt. Ipſi damnatorum manes ex inferorum ergaſtulis veritati huic teſtimonium ferunt, & teſtantur, ſe erraviſſe, cùm honores, & divitias inquirerent. *Tranſierunt omnia velut umbra: ergo erravimus.* Præclara concluſio ex antecedente; ſed inutilis, quia nimis tarda. Bonæ præmiſſæ debent poni in vitâ, ut felix in morte fiat concluſio.

XIV.

D. Stanislaus omnes insequentium conatus superat.

XIV.

SOl oculus mundi eſt, jucunditas Diei, cœli pulchritudo, naturæ gratia, præſtantia creaturæ. Quid igitur mirum, ſi Anaxagoras ſe ſoli natum dictitârit? Quid mirum, ſi huic, ſemel propiùs viſo, Eudoxius immori concupierit? Quid mirum, ſi Orpheus & Homerus hymnis proſecuti ſint? Quid mirum, ſi Aſtrologi cœleſtem hunc Planetarum Regem ſupra cœlos efferant? Quidquid ridet in iride, floret in pavone, rutilat in adamante, ſplendet in floribus, placet in tabulis, delectat in homine, à ſole eſt. Meritò quis facem ſolarem omnium colorum matrem dixerit; quos, ut non omnes efficiat, tamen accendit: ❁ Plinius, naturæ ocellus, lucidiſſimum hunc mundi oculum contemplari non poterat, quin ſupra ſolem raperetur, & ſapientiſſimum hujus artificem mirîs laudibus extolleret. Cum Angelis ſapuit, qui etiam juxta oraculum Oris Aurei DEUM laudârunt, quando *opus excelſi* ſolem viderunt. Luſtrat hodiéque omnia, & illuſtrat; æternùm pulcher, omnibus pulchritudinem communicat. Ne quid benefico curſui obſtaret, etiam per nubes & nebulas *invenit virtute viam.*

Ad tragœdiam invito, cui nulla ſimilem viderunt Theatra. Dabitur ſpectante cœlo, actore homine, Authore DEO. Protaſin agit cœli Dominus, cui ſubeſt, quidquid eſt aliquid; cui ſubeſt, quidquid eſt nihil; qui

Dominium nec acquisivit, nec accepit. Evocat hic Viennâ Stanislaum, & jubet exulem ad ignotas terras peregrinari. Nempe hospites sumus mundi hujus, non cives; exilium est, quidquid non est cœlum. Ipse DEUS jubebatur olim à DEO in Ægyptum peregrinari, & cogebatur exul esse, cui patria est omnis locus. Epitasin agit Stanislaus, qui instar Novelli Jacob Domo egreditur, ut Dominum vocantem sequatur. Bacillus in manu; vilis galerus in vertice, rude corpori tegmen. Pergit solus; sed solus fuisse dici non potest, quia propter DEUM exulat. Socius erat Stanislaus DEO, & DEUS Stanislao. Viaticum est panis Eucharisticus, quem ante abitum avidissimè comedit. Ex quo Divinitatis bajulus cœlo successit, cœli in morem stare nescit, sed montes & colles transilit alacer. Nempe sursum gravitat Christus. Hunc qui gerit, ad excelsa pellitur. Altissimus est; pati valles non potest. Descendit in hominem, ut homo ascendat ad DEUM. Sequitur nunc mœsta catastasis, quam Elementa & homines persolvunt. Rapidus fluvius peregrinanti se objicit, ut iter moretur. Hæreticus Paterfamilias cisiîs insequitur, ut fugitivum Convictorem reducat. Frater, irâ ferox, cursorem agit; minatur absenti fratri; & pœnis acerbissimis nihil deest, nisi Stanislaus, quem pene jam tenent. Sed Catastasis horrorem læta excipit Catastrophe. Placuit cœlo prompta fuga, & miraculô contexit mendacium. Insequens frater putabat mendicabulum, quando sub veste rustica aspexit Stanislaum. Pertinax hæreticus pertinaces expertus est equos,

&

& redire cogitur. Torrens unda novum in Stanislao Moysen mirata eſt, quia ſicco pede tranſivit. Ultimam victori corollam componet Roma, & modulos muſicos facient cœleſtes choraulæ.

Spectatum ſatis eſt, Timothee. Actori plaude, qui, ſolis æmulus, *invenit virtute viam.* Id potiſſimum gratulare, quòd innocens juvenis Hæretico hoſpiti, & liberiori Convictorum conſortio feliciter ſe ſubduxerit. Ventricoſum animal locuſta eſt. Præter ventrem vix quidquam habet: & quamvis alata, ægrè tamen volat. Ubi parùm ſeſe in altum dedit, ventris pondere depreſſa, ſtatim in terram relabitur. Hæreticos refert, ventri totos addictos, jejunij, omniſque continentiæ hoſtes. His venter DEUS eſt, ut Tertullianus ait; focus altare; cocus Sacerdos: quorum fides in culina calet; charitas in lebete Bullit; & ſpes omnis in catino & eliſco poſita eſt. Vultum interim humanum gerunt, qualem Aquila exſtatica locuſtis tribuit. Nihil hîc audias, niſi Chriſtum, niſi æternum Patrem, niſi Dominum & Salvatorem noſtrum. Væ tibi, ni caves. Spicula occultè figunt, & ſuaviter vulnerant. Plùs dico. Sola curioſitas jam fatalis eſt, quâ hæreticos libellos volvis. Mulieres rapit levitas, & adoleſcentes faſcinat novitas. Quantos non ſefellit nomen Auguſtini, etiam falſi? Fidem facit Janſenius, etiam dum fallit, quia ipſum nomen Auguſtini creditur expers erroris. Si me audias, hujuſmodi furfuris Authores combures ocyùs, ne te comburant. Mundo indigna eſt nova doctrina, idcirco falſa, quia de DEO nova. Nihil divinum poteſt eſſe novum. DEUS ipſe eſſet falſus, ſi poſſet eſſe novus.

Æquè

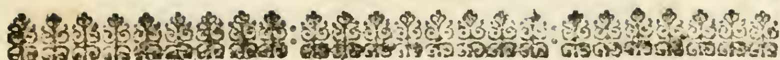
Æquè commendatam tibi velim liberiorum adoleſcentum fugam. Ignorantia & verecundia ſunt duo propugnaculo Innocentiæ. Multa crimina ignorares, niſi & ab alijs committi vidiſſes. Exhorreſceres peccatum, ſi nemo illud patrare te docuiſſet. In medio luporum periclitatur ovicula. In medio ſalſi maris perit dulcedo aquæ. In domo, peſte infecta, non reſpiratur aër innoxius. Erubeſcit quis eſſe bonus, quando verſatur inter malos. Exemplum Magiſter eſt peſſimus. Occaſio allicit: ſocietas abripit: tentatio creſcit: timor decreſcit: gratia minuitur: pudor extinguitur: Natura vincitur: habitus invaleſcit: voluntas indureſcit. Ecce progreſſum iniquitatis! Ecce viam impœnitentiæ! Ecce terminum impietatis! Porrò in turbis ſemper ſunt turbæ. Inter multos vix unquam non magna inquies. Nunquam tutò multis miſceri potes. Inimica puritati eſt promiſcua converſatio. Semper finitimum virtuti eſt vitium, & mali bonis agnaſcuntur. Eodem in utero Jacob optimus, Eſau peſſimus, feliciſſimam ſimul, & miſerrimam fecêre matrem. Sæpe hominem quæres, & inter homines nullum invenies. Aut Angelus erit, aut bellua; ara dignus, vel hara: adeò mortale genus vel extremos Numinis amores, vel extrema odia promeretur; & voluptati ac mærori parem materiam dividit. Frequenter fallit externa ſpecies. Chriſtianos ſe vendunt; & Anti-Chriſti ſunt. Reformatores ſe dicunt innocentiæ, & deformatores ſunt. Præferunt vexillum Chriſti, & militant dæmoni. In infernum deſcende, ut faciliùs credas. Cauſam infelicitatis interroga: flebunt ſinguli, & reſpondebunt univerſi: Exemplum pravum nos perdidit! Societas perverſa damnavit!

XV.

*D. Stanislaus Angelo Custode Comite
Salvus Dilingam venit.*

XV.

MUltùm debuit Ariadnæ infelix Theseus, quòd porrectô tandem filô errantem labyrinthô eduxerit: plùs igneæ columnæ debebant Isacidæ. Errabant per desertum; nutabant inter fluctus maris Erithræi; ubique pericula, ubique mors! Rogaverat quidem Hebræorum libertatem Moyses, sed à Tyranno: & frustra rogantur, quibus aures in oculis. Hinc etiam manum adhibuit. Ut aures audirent, oculos terruit. Sed & manus, quam linguâ faeundiorem speraverat, frustra peroravit. Ita, quos aliquando DEUS obfirmavit, plectas faciliùs, quàm flectas. Igitur auffugit, & erupit, cui abire non licuit. Fugientem insequitur Pharao. Et assecutus etiam fuisset, nisi cedente mari incedentes ignea columna servâsset. Hanc ducem habuisset Pharao, non periîsset in vado. Sed artibus suis pereunt Tyranni. Meritò in undis demersus, pœnas dedit, quas nascenti Mosi decreverat. Par beneficium nautis hodie lucida præstat Pharos. Errarent in nocte, nisi ista diem faceret: naufragarentur ad scopulos, nisi ista detegeret: desperarent de portu, nisi ista officiosè deduceret. Laudaveris compendiô, si dicas: *Monstrat iter, tutúmque facit.*

Nesciebat antè infelix mundus beneficij artem, donec constitit, Tutelares Genios humanæ custodiæ deputatos.

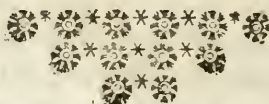
Putabat, neminem gratìs dare debere: hinc nemo donabat, nisi sibi. Mittebantur beneficia instar pilæ, ut redirent. Periîsse credebatur, quidquid alter non redderet. Sic omne beneficium fœnus, sic omnis liberalitas erat usura. Tandem errorem dedocuit Angeli Custodis charitas. Hæc occulta est, ut rependi non possit. Dat, ut alter accipiat, non ut referat: dat, ut vincat alterum, non ut vincatur: dat beneficium non instar pilæ, ut redeat; necquasi sementem, ut danti crescat: sed dat ut munus liberale. Placuit rara charitas Stanislao, & pulcherrimam virtutem invidit Angelo. Tres, ajebat, Charites sunt. Dum una loquitur, debet altera respondere: quando duæ beneficia conferunt, debet tertia gratias agere. Duas charites cedo Angelo; tertiam mihi vendico. Dixit, & omnem curam impendit, ne quod obsequij genus omitteret, quod tanto Mœcenati posset gratum accidere. Quin auxiliares etiam aliorum amores emendicavit, ut singulari secum pietate Tutelarem colerent. Huic se manè, huic se vesperî commendabat clientem. Huic primas in itu & reditu, primas in Ecclesia cedebat, & mensâ. Demum ut Angelum dignè revereretur, id egit, ut mente & corpore esset Angelus. Pene dixisses vivere sanguinem, ita modesto rubore genàs Angelici juvenis continuò depinxit, si quid Angelo indecens ageretur. Profuit hic amor cum aliàs sæpiùs, tum hoc tempore, quo fidelis custos formâ visibili custodem peregrinantis agere, & se comitem jungere voluit: *Monstrat iter, tutúmque facit.* Rectà Dilingam duxit, quòd Convictum Dilinganum

num Paradisum innocentiæ, & terrestris Angeli cœlum judicârit.

Exhibui beneficentiæ Angelicæ leges, Timothee. At suas etiam leges habet grati animi virtus. Prima est, æstimare beneficium apud se. Nemo quidem in cœlo parvus, nemo parcus est; in delectu errari non potest, quo demum ordine quemque Divorum colas. Tuum affectum examina, & bene decrêsti. Non hîc dignitates sanctorum distinguere, sed obsequium nostrum probare animus est. Illud tamen æquissimum censeo, ut inter cœlestes Principes tibi princeps sit Tutelaris; quia tibi princeps est inter Patronos. Secunda lex est, gratum animum etiam foris explicare. Plerique mortalium, ut absint cætera, offendendi metu adulantur. Ammonis libidines excitatæ indolis argumenta sunt. Absolonis perduelliones laudantur, ut facta fortia. Roboami oppressiones inter Heroum glorias numerantur. Una fere contentio est, quis blandissimè fallat. Etiam divini verbi præcones videntur mutati in aucupes; adeò nihil magìs timent, quàm ne terreant. Vetus & verissimum Menandri dictum est: amicô, & consilio rectô, nihil utilius. Nimis suspiciosus est, qui de sincero Tutelaris animo suspicionem fovet. Hic solus mentitur nunquam; blanditur nemini; nullius culpas molliter palpat. Cave igitur, ne aut fideles correptiones fastidias, aut sancta spernas monita. Opere proba consilium, & moribus ostende, quanti tantum amicum æstimes. Tertia lex est rependere majora, si possis; saltem paria; saltem minora; saltem verba. Nunquam recentem in horto rosam vi-

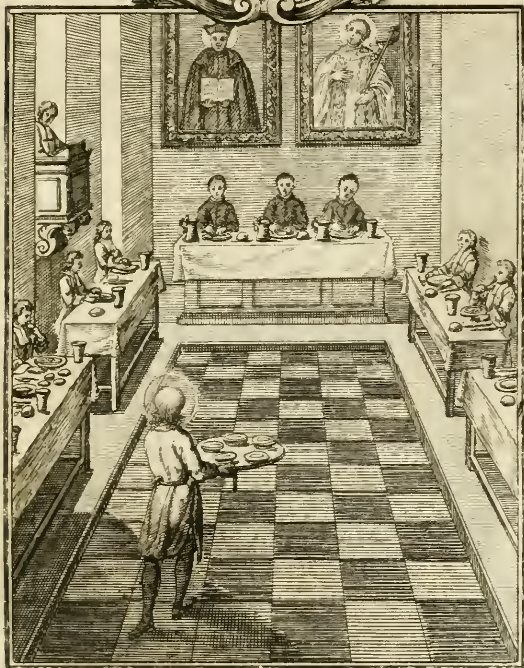

disti? Adulantes apes Reginam hanc solerter stipant. Nunc lætis susurris applaudunt; nunc dulcissima libant oscula; nunc officioso certamine proximiorem quæque locum occupare festinant. Quid autem? Redi sub vesperum, quo languere rosa incipit; & videbis nudam satellite: nec una unica blandientium famularum in obsequiis persistit. Æquè fragilis est hominum favor. Hirundines sunt, & domum amant; sed avolant, quando ruina imminet. Mergos imitantur, & mare incolunt; sed subducunt se, quando procellis agitatur. Solus Angelus amat nullô sui commodô; nec eorum è numero est, qui amicitiam, ut agrum, colunt: si frugem non promittat, nemo sementem spargit. Experière servum, cùm, desertus ab omnibus, decumbes in lectulo. Habebis ocium, cùm ultimùm pugnabis cum styge. Videbis Ducem, cùm evocatus à Judice ibis in Domum æternitatis. Si aliud non possis, saltem verbis gratum te siste, & Reverentiam habe. Absit, ut Angelo præsente audeas, quod me præsente non
auderes.

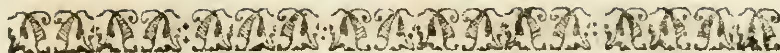
XVI.

D. Stanislaus Dilingæ Convictoribus ad mensam ministrat.

XVI.

ETiam homini lucernæ ſerviunt. Serviit illa, de qua Lucianus, tam illuſtri indignus nomine, fabulatur. Infamis Lenonis anima ad infernam Plutonis Regiam deducitur, & Confeſſio à malefico urgetur. Herculi priùs clavam, quàm illi veritatem extorſiſſent judices. Negat effrons, pernegat conſtans; donec Pluto, Judicii criminalis Præſes, lampadem in Senatum adduci jubet, quæ noctu decumbenti lucebat. Hæc verò altùm ſuſpirare, & imos è pectore ſingultus emittere; ſubinde ſic profari: Pudet vidiſſe tam pudenda! Et ſæpiùs optabam, modicam, qua luxi, lucem tenebris excæcari, ut tenebrarum opera manerent obſcura. Lucere debui, quando impiè arſit impurus; & cogebar illuſtrare ea, quæ quàm maximè volebant noctem. Fateor, non rarò igneas jeci ſcintillas; ut ardenti lecto faces adderem, & ignem igne punirem. At incaſſum ſpes, & vota cecidêre. Finiit lampas, & oculato teſti fides habita. Damnatur reus, ſed ex gratia ad rogum; ne vitæ tenorem mutare cogeretur. Sed & illa ſerviit homini, quam Marcus Tullius Tulliolæ ſuæ accendit, & per annos mille quingentos defunctæ luxit, Patrum noſtrorum ætate Romæ in via Appia, Paulo Tertio Pontifice maximo, reperta. Verùm vanæ ſunt hæ lampades, quia vanum eſt lucere tantùm. Ut laudem & ætatem ferant, etiam ardere debent. Sola, quæ

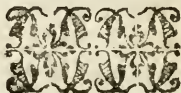
ad aram DEI Evchariſtici accenditur, lucet & ardet. Hinc etiam ſola gloriari poteſt: *Servio, non homini.*

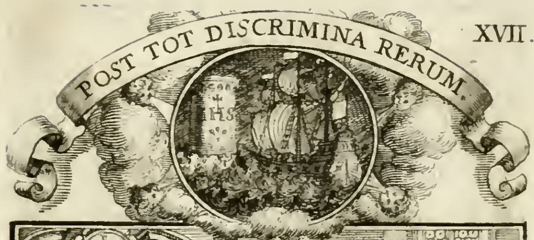
Nitor contra torrentem, quia Chymæram, quam hactenus poſſibilem negabant, digitô commonſtro, ſi Stanislaum oſtendo. Aſſero fidenter, Nobilem Erronem fuiſſe aliquid, fuiſſe nihil. Nihilne, ſi aliquid? Repeto; aliquid & nihil. Hæc miracula patrat humilitas, vera Thaumantias, quæ licèt ſapientum Magiſtra ſit, nihil tamen ſcire docet. Elementarios ſuos ſevocat in arenam, ubi nec tuba fremit, nec turba. Illud Pythagoreum inſuſurrat, ſilere & ſileri; infra ſe omnia ponere, & ſe infra omnia; denique ſe totos nihilo ſuo, velut pallio philoſphico, involvere. Placuit doctrina Stanislao; qui ut lateret, fugit. Sed hoc ipſo Peripateticus evaſit. Namque hi ſapientiam addiſcunt ambulando. Quem Auguſtæ fruſtrà quæſiît, Caniſium invenit Dilingæ; qui blandè excepit ut juvenem, & durè tractavit ut virum. Periculum enim virtutis facturus, jubet Dominum agere ſervum, & in æde Convictorum ad menſam ſervire. Sic eſt fermè Nobilitas: ubique ſe effert. Quidquid obeundum eſt, obit ſplendidè. Enutritus in alto, ambit humilia; & in delicijs habet, ſi ſcutellas lavare, & ſordes converrere liceat. Crederes, nunquam aliorum obſequio uſum, ſed in aliorum obſequijs ætatem poſuiſſe. Nec mercenariam navat operam. Non venatur deſcendendo obſequia, per quæ aſcendat. Officioſus eſt ſanctæ humilitatis Candidatus, & vera divinæ nobilitatis eminet indoles. Cùm per totam diem hominibus inſerviat, quàm veriſſimè de ſe dicit: *Servio, non homini.*

Roma-

Romanis, olim terrarum Dominis, ne de nomine quidem nota erat humilitas. Inter Christianos hodie etiam imbecilli Juveni familiaris esse debet. Nulli ordini, nulli sexui, nulli ætati arrogantiâ tumere fas, postquam ille, qui ex nihilo fudit omnia, annos triginta domi suæ, quasi intra nihilum, latuit. Subinde apparuit, quia palam contemni voluit. Omnes ad cœlum tendimus; & in cœlum non nisi illi admittuntur, qui contractis quasi, & in exiguum quid compressis, membris per angustam portam luctantur. Disputabant olim Præside Minerva, quid homo esset? Dialectica, intellectuum Domina ✲ vocabat breve quoddam enthymema; in qua oratione nihil est præter antecedens, & consequens. Antecedens est nativitas, consequens mors. Astronomia appellabat hominem mutabilem, ut lunam. Physica contendit pro animali rationali mortali. Mathematica in hunc modum definijt: Homo est velut figura sphærica. Sicut enim sphæra in idem punctum, quo incipit, desinit; sic homo pulvis est, & in pulverem revertitur. Placuit Minervæ Mathematica, & palmam tulit. Nunquid autem monstrosum foret, si pulvis superbiret? Habes pro principio nihilum, & peccatum; habes pro termino sepulchrum, & infernum. Desipis, gloriari si velis. Imò demitte te, quantùm voles; nec tamen poteris te satis abjicere. Solus homo DEUS humiliare se potuit; quia Omnipotens evasit debilis; quia Immensus intra Virginis sinum se conclusit; quia Æternus factus est infans unius diei; quia Im-

Immortalis ſe morti ſubjecit. Sed perge ad alta aſpirare, non ero invitus. Ut autem altus fias, humilis ſis, oportet. Omnis vera magnitudo in animo ſita eſt. Nemo prudens ſtatuam baſi metitur. Pumilio parvus eſt, licèt in alpibus ſteterit. Coloſſus magnitudinem ſervat, licèt oceano jaceat conſepultus. In præſepio Chriſtus fuit omni gigante major. Angelus, erigens ſe ſupra altitudinem nubium, pygmæus factus eſt. Nihil magìs plenum eſt illuſtris gloriæ, quàm ſi juvenes illuſtres latere obſcuri, & ignobili etiam plebi ſua ament deferre obſequia. Ad triumphos Herculis plùs honoris reliquis laboribus attuliſſe dicitur draco, quem in cunis interfecerat. Circe eſt ſuperbia, & vliſſeæ fabulæ famam arrogat. Superbiens Nabuchodonoſor hominem ſe negavit, nec fuit; ſed ferus homo, vel humana fera, ſeptennium tranſegit. Sed qui bellua fuit, cùm ſe Deum credidit, rurſum homo factus eſt, ubi humiliare ſe cœpit, & belluam credidit.

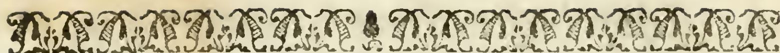

D. Stanislaus Romæ à S. Franc: Borgia ad Societatem admittitur.

XVII.

AUdax nimiùm fuit, qui primus Pelago ratem committere, & quatuor à morte digitis vivere ausus est. Currenti naviculæ mille occurrunt pericula. Jam furit æstus; jam intonant procellæ; jam nox ingruit, nimbis tumentibus illunis; jam montes aquarum volvuntur, & putes impugnari sidera; jam ad profundos vortices feruntur naves; & credas, inferis proximas. Nunc fretum Gaditanum, nunc Angustiæ Propontidis superandæ. Perditur ad promontorium malæ spei spes bona; & ad Promontorium bonæ spei spem malam latentes faciunt scopuli. Hinc subdoli infestant pyratæ; inde blandientes in exitium Sirenes trahunt; ita ut etiam illa in mari noceant, quæ videntur recreare. Quod in Sirenibus, marinis illis cantatricibus, forìs cernitur, formosum est; quod auditur suave; quod celat earum intentio, noxium; quod infra aquas demergitur, monstrosum. Vultus & forma hominis est: vox & cantus Virginis: cauda piscis: affectus naufragium. Quis crederet, tantùm mentiri oculis, ut animum fallant? Quis suspicaretur, tam suavem esse concentum, ut naves impellat in scopulos? Quis putaret, tam blandam vocem, ut suffocet inter undas? Capio tandem, cur conspectâ terrâ incredibili lætitia exultet Achates, & Æneæ gratulatus, Italiam primus inclamet! Felix enimverò, qui portum attigit *Post tot discrimina rerum!*

Dudum debebatur Romæ Stanislaus; quia par fuit urbi incola. Illa emporium hominum; hic virtutum. Illa hoſpitalis; hic benignus. Illa perfugium miſerorum; hic ſolatium. Illam admirantur exteri; hunc colunt domeſtici. Illam venerantur advenæ; hunc ſuſpiciunt incolæ, & ſanctum vocant, antequam beatus eſſet. Igitur quam mundi pertæſus extra mundum quæſierat, tandem *poſt tot diſcrimina rerum* in urbe ſancta ſedem invenit. Prima cura fuit, ut ſanctus ad ſanctum properaret, & Stanislaus ſupplicaret Borgiæ; juxta quem olim ſtaret in Ara. Explicuit deſideria ſua vir deſideriorum; & poſtquam duodecies ferme centena millia paſſuum confecerat, quietem rogavit. Votorum compos factus, quieſcere non potuit, ſed præ gaudio cœpit exultare. Secutus eſt riſus tam ſincerus, qui teneras adſtantibus lacrymas exprimeret. Fuêre complures, qui viſi ſunt ſanctè invidiſſe Stanislao, quòd non paria olim conſilia iniiſſent. Societatem ingreſſus eſt luce, ſanctis Apoſtolis Simoni & Judæ ſacra; ut in facie Eccleſiæ oſtenderet, Apoſtolicum ſe eſſe. Et annus à parta ſalute milleſimus quingenteſimus ſexageſimus ſeptimus jam fluxerat; quia tantum temporis requirebatur, donec tantus formaretur Tyro.

Miraris, nec capis, Timothee, quomodo in urbe Domina, in medio populi, ſedem extra mundum invenerit Tyro noſter? Ego verò tibi affirmo, cœlum inveniſſe: ergò ſedem extra mundum reperit. Stellarum patria cœlum eſt; ſtellarum patria Religio eſt. Videbis errantes; quia per orbem diſperſæ, inflammant omnia. Videbis fixas,

fixas; quia DEO conjunctæ, hærent immobiles. Audi ulteriùs, quid illic agatur, & cœlum esse credes. Silentium, tranquillitas, jucunditas. Amicus silentij DEUS est: semel in tota æternitate loquutus, uno omnia dixit in Verbo. Etiam hîc rarus est sermo; plerumque nemo loquitur, nisi sibi. Retractant ætatem præteritam, & emendant; recognoscunt annos elapsos, & meliores faciunt, quia faciunt pios. Neque ibi pietas sistit. Assuescunt morti, olim morituri; experiuntur artem moriendi, ne aliquando errent, ubi nemini errare bis licet. Imò ut mortem ludant, incipiunt esse immortales, dum vivunt. Plùs ultra: auspicantur æternitatem intra tempus; vivunt vitâ futurâ; præmittunt merita ad cœlum, quibus coronentur, & felices olim futuri præludunt felicitati. Nil refert, quòd homines taciturni DEUM & sanctos alloquantur. Hoc colloquium non violat silentium. Vita Religiosa tranquillitas est. Frustra tranquillitatem extra nos quærimus. Donum domesticum est; igitur intra nos nasci debet. Quid nobis prodest pax Europæ, si in animo sint pugnæ? Licèt una sit anima, ✻ eundem intra hominem vivit geminus homo. Ille jucunda amat, hic honesta appetit. Nec antè speranda pax est, donec ea pars regnet, cui Sceptrum natura dedit, & DEUS imperium. Porrò ut semper ratio sit Domina, bis in dies firmissimè statuunt, quid agendum, quid prætermittendum. Momenta utriusque, & argumenta in promptu habent. Adhortantur seipsos in hunc ferè modum: Jubet lex suprema; confirmant sapientum testimonia; monstrant bonorum exempla; suadet salus; ratio dictat; imò

urget evidens periculum, ne, cùm velis agere bene, non possis! Cùm nolis agere malè, agas tamen; ídque tum, quando ultimum aut bene, aut malè ages. Ex his æstimant agendi, & prætermittendi parem necessitatem: illius utilitatem, hujus perniciem; illius dignitatem, hujus turpitudinem. Implorant deinde de cœlo gratiæ subsidium, quô naturæ, malè propensæ, flectant duritiem. Demum etiam ad pœnam DEO se obligant, si ex humana fragilitate defecisse contigerit. Vita Religiosa jucunditas est. Verè dixit Bellarminus noster: cùm essem Religiosus, nesciebam, quid esset tristitia. Factus Cardinalis, nescio, quid sit lætitia. Etiamnum inter mortales assuescunt cœlestibus delicijs, & discunt tolerare DEUM; semper loquentem audiunt; semper illius voluntatem adimplent. Dabo in nuce Iliadem. Vita hæc caracter est Electorum, Arrha salutis, beatæ Spes æternitatis, Sponsio cœli, Beatitudinis Cynosura, Testimonium Divini amoris, certissimum prædestinationis Signum, æternæ veritatis oraculô juratum. O vitam dulcissimam! O Paradisum terrestrem, quem dulcior alius excipiet Paradisus!

XVIII.

D. Stanislaus instruit connovitios in Spiritualibus.

XVIII.

INnatus quidam homini muſices amor videtur. Arguere ſic pronum eſt ex concinna corporis humani compage, tot oſſibus, nervis, venis, & arterijs, veluti totidem organi fiſtulis, inſtructâ; quam Philoſophorum Princeps contemplatus, aureum illud effatum pronuntiavit: *Animam eſſe actum corporis Organici* ❊ Vix naſcimur, jam veritati huic ſuffragium damus. Sufficit, ſi Nutrices puerilia præcinant carmina, & triſtis ridebit infans, vel inquietus obdormiſcet. Etiam DEUS homo, & Verbum Infans muſicâ delectari viſus; dum primò cœleſtes choraulas, & divinam in terris muſicam audiri fecit. Nec Stoici ita ſeveri ſunt, ut caperatam frontem non ſerenent, ſi fortè audiant, qui ex arte minutim concidunt ſonos, & canora velut in puncta diſtinguunt; qui bellè cadentes ad numerum charites, velut artis appendices ultimas, & quoſdam quaſi concinnulos, concinnant; qui ductum celerrimè ſpiritum jam ſublimè librant, jam ad ima devolvunt; aut retrorſum à medio curſu reprehendunt, & prorſum verſum impellunt; qui jam ſiſtunt, jam revocant, jam circumagunt velut turbinem, ut non ore, ſed torno, vibratum crederes; qui improviſa demiſſione vocem introrſum flectunt, & ſurda quadam titillatione provehunt; qui exultantem cantûs hilaritatem, fractis itidem numeris, quaſi triſtitiâ temperant; qui ſonos illidunt, implicant, explicant, ſuſpendunt, variant, producunt,

ſuſpirijs, trepidatione, modulatione, munitione, concentu; nunç plenè, nunc graviter, nunc acutè. Sed omnium maximè placent organa, & animi medicinæ ſunt, ſi Purpurato Patrj Cajetano fides. Per aurium ſenſus, quaſi per animæ veſtibula, dulciter illabuntur; delicatè titillant; dulci lenocinio mentem ſurripiunt, & miti quodam dominatu omnes affectuum chordas concitant. Organiſta Timotheus jam animum Alexandri ita accendit, ut efferatus in arma rueret; jam mutato tono ita placavit, ut ferociam poneret; jam ita emollijt, ut ad epulas properaret. Quid multa? *Alios quoque ſpiritus implet.*

Ænigma olìm fuit: egreſſa ex forti dulcedo, & fortitudo ex dulcedine. Solvit hoc ænigma Stanislaus, in quo dulcedo fortis, fortitudo dulcis eſt. Quàm ſuavis aſpectus eſt! Quàm amabilis conſuetudo! Quàm blanda converſatio! Nemo hunc aſpexit, cui vidiſſe ſemel, ſat fuerit; nemo adivit ſemel, qui adire ſæpiùs non optârit; nemo ab hoc receſſit mœſtus; nemo exivit iratus; nemo adivit malus, quem bonum non fecerit; nemo bonus, qui melior non redierit. A vero non aberrat, qui divini ſpiritûs organum appellat. Nec ſolus potis eſt latentem continere, ſed *alios quoque ſpiritus implet.* Quod addo, commune eſt, & tamen illuſtre. Fuêre, qui, Româ in patriam reduces, gloriarentur, vidiſſe ſe Romam, & Stanislaum. Fuêre, qui adderent, vidiſſe ſe innocentiam ipſam, ſuavitatem ipſam. Audacius aliquid dico, & abſolvo. Verba Stanislai imitantur gratiam victricem; & penè ſunt gratia, externa tamen, & adminiſtra internæ. Illa ſuavis eſt, ut animum ſubeat; ſubtilis, ut pervadat; ſublimis, ut attollat; mode-

sta, ut deprimat; congrua, ut voluntati se accomodet; blanda, ut delectet; potens, ut adjuvet. Sermo Stanislai sic delectabat, ut persuaderet; sic persuadebat, ut vinceret; sic vincebat, ut non cogeret, & prædeterminaret. ❊ Nec alibi magìs facundus exstitit, quàm si de dono religiosæ vocationis sermo incideret. Tunc ita suaviter insinuare se auribus, & delinire animos noverat; ut ipsorum penè affectuum Dominus evaserit Novellus Religiosus. Voluntas audientium manebat Domina sui, & simul fiebat subdita alteri. Manebat Domina sui; quia trahebatur, quò volebat: fiebat subdita alteri; quia trahebatur, quò volebat Stanislaus.

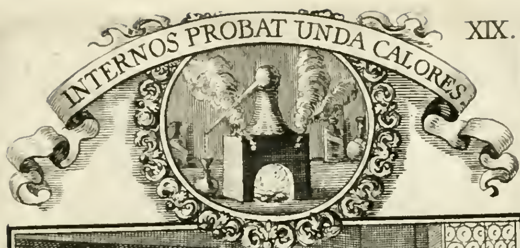
Quanta hæc infelicitas Juvenum, Timothee? Amarus est mundus, & diligitur. Putas, si dulcis esset, quomodo amaretur? Turbatus est, & tamen amatur; quid fieret, si tranquillus esset? Flores mundi quomodo colligerent, qui à spinis non revocant manum? Despici debebat hic mundus, etsi blandiretur, & rebus prosperis animum demulceret: at postquam tot flagellis premitur, tanta adversitate fatigatur, tot nobis dolores quotidie ingeminat; quid nobis aliud, quàm ne diligatur, clamat? Mundus clamat: ego deficiam; Caro clamat: ego inficiam; diabolus clamat: ego decipiam; Christus dicit: ego reficiam. Desipis planissimè, si deficientes potiùs sequi velis, quàm reficientem. Quàm facilis in Religione via est ad vitam beatam! Multò difficilius est, facere, quæ mundus facit. Quid quiete otiosius? Quid irâ laboriosius? Quid clementiâ remissius? Quid crudelitate negotiosius? Vacat pudicitia; libido occupatissima est. Omnium virtutum

Tu-

Tutela facilior eſt ; ſola vitia magno coluntur. Audi, quæſo, quas hominis Religioſi prærogativas Divus Bernardus enumeret. Hic, inquit, *vivit puriùs* : quia in ordine Religioſo nugæ blasphemiæ, & verbum otioſum reputatur piaculum. Convictus ſociorum verè ad omnem modeſtiam compoſitus eſt, & omnes Anguli ſpirant Angelos. *Cadit rariùs:* quia poſitus in caſtro munitiſſimo, quod impugnari poteſt, non expugnari. *Surgit velociùs* : Habet Patrem, qui ſublevet verbis; habet fratrem, qui ſublevet exemplis. *Incedit cautiùs:* Avicula, quæ laqueo capta, ſemel elabitur, altera vice non redit. Nôrunt & viri, DEO ſacri, fallaces mundi hamos; evaſerunt, nec redeunt : cuique fit experientia cautelæ Magiſtra. *Purgatur citiùs:* conſiderat ignis luſtrici pœnas; hinc vel verbum acerbius, mollior offenſa, riſus levior, copioſior cænula, aſpectus incautior, cogitatio tardiùs expugnata, oculatis Dei ſervis uberrimas lacrymas, ſubinde & Sanguinem exprimunt. *Irroratur frequentiùs* : plantatus eſt ſecus decurſus aquarum; trudit unda undam, & gratia ſubſequitur gratiam. *Quieſcit ſecuriùs*: nullæ ſunt curæ ſæculi; nulla ſolicitudo vitæ. Veriſſimè Kempenſis: in omnibus requiem quæſivi, & nusquam inveni, niſi in angello cum libello. *Moritur confidentiùs:* qui ſemper ad mortem paratus eſt, non poterit mors invenire imparatum. Vix unquam aliquis, niſi cœlo prædeſtinatus, usque ad mortem in religione perſeverat, pronuntiatum eſt Doctoris melliflui. *Remuneratur copioſiùs* : qui centuplum in iſta recipit vita, quantum mercedis accipiet in altera? Finio cum Bernardo; verè clauſtrum, fratres mei, verè religio eſt Paradiſus. Qui poteſt capere, capiat.

XIX.

XIX.

D. Stanislaus acceptis literis deplorat Patris sui cæcitatem.

XIX.

DUplex hominum genus eſt, quibus impunè datum mentiri. Primi ſunt Aſtrologi, qui Judiciariam exercent, & futura prædicunt, quæ à libertate pendent: poſteriores ſunt Chymici, qui fumos venditant. Vel ſola origo ſuſpectos facit. Ajunt, Chamum Noëmi filium, libros de Alchymia dudum filio Miſraimo reliquiſſe. Atqui orbi notum eſt, quòd præſtigioſus hic inferorum ſcrutator magicas artes orco evocârit, ipſus ad orcum revocandus. Certè nulla fœdior bellua ex arca, natante illo ſtabulo, prodijt. Nam illæ incluſæ caſtimoniam ſervârunt; Chamus ipſo in ſalo ſalax, vel in arca ſolutus, ſanctiſſimam illam ſalutis onerariam laſcivo concubitu polluit. Deinde fidenter aſſero, ſciri non poſſe, quod Salomon ignoravit. Hic autem ſi Midæ virgulam Domi habuiſſet, non tantis impendijs aurum ex Ophir convehi curâſſet. ❁ Quis, amabò, naturæ Conſiliarius intimus, quis ſpectator, aut aſſeſſor adeò felix fuit, ut veram auri matricem perſpiciat? Miror, ſi Lapis Philoſophicus ad manum ſit, quòd nunquam bene numatum mundus viderit Alchymiſtam. Quin potiùs, chymicô calente focô, friget culina; Iróque ſimiles, pannoſi, & famelici incedunt; ſua priùs, & aliena dilapidant bona, quàm Lapidem Philoſophicum reperiant miſeri ciniflones. Quoties grandi promiſſor hiatu aureos montes parturiit? Nec tamen peperit aliud, quàm ridiculum murem, qui principibus aurum roderet. Id ſolùm

laudis Chymicorũ furnis dederim quòd, dum metalla duriſſima aut fulminant, aut præcipitant, Inferni memoriam commodè ingerant. Vel ſola *internos probat unda calores.*

Putabam, me tragœdiam ſupra in fugiente Stanislao dediſſe. Ut video, Prologus fuit; & nunc primum tragœdia incipit. Furit enimverò Pater; contemptum ſe, deſpectam matrem, derelictos cognatos clamat: dolet, inuſtum Proſapiæ dedecus, quæ per plura ſæcula feliciter floruiſſet. At enim quàm ineptè! Quaſi multùm interſit, quos majores habueris, ſi tu es minor; quo ex ſanguine fluxeris, ſi es decolor; quo ex genere veneris, ſi degeneres. Præſtat, anteceſſores minores eſſe, & te majorem. Præſtat augeri in te, quàm decreſcere; & nolo te Auguſtulum, ſed Auguſtum. Quid juvat, jactare cineres, unde veniſti? Omnis cinis ab Adamo; atque hic à nihilo eſt. Malè explorantur alieni cineres, ſi tui fœtent. Malo, te ex tuo divitem eſſe. Capit veritatem hanc Stanislaus. Aſpirat ad propriam nobilitatem, ne debeat emendicare alienam. Imò vileſcit ſtatus Illuſtris, prenſat Regium; DEI obſequium amplectitur, cui ſervire regnare eſt. Sed ſurdo cano. Pergit indignari genitor. Jam degenerem veſpam, jam ignobilem fungum vociferatur filium. Tandem cùm in abſentem fruſtra fureret, ad inſidias confugit, & literas exarat. In his ut citiùs noceat, tenerrimè amat; ut reditum perſuadeat, viaticum accumulat; ut etiam urgeat, minas intentat. Res mirá! Cæcitas Patris viſum acuit filio. Legit oculîs Amorem humanum Stanislaus, & divinum colligit in corde. *Internos probat unda calores.*

res. Nam ut ardorem cordis restingueret, debebant oculi aquas affundere.

Paradigma litterarum exhibeo, Timothee. Velim, te attentè legere. Tuo commodo feceris. Ne præcipita sententiam, fili. Etiam, atque etiam considera, quid agas, quantum opus moliare. Diu deliberandum est, quod statuas semel. In ista ætatula, puer magìs, quàm adolescens, nondum exploràsti, quid humeri valeant. Non præstabis adolescens ea, quorum oneri ne viri quidem pares semper vires afferre possunt. Turpe est, ab incoepto pedem referre; & plenum dedecoris, desperatâ victoriâ hastam abjicere. Consultiùs non arripitur, quod aut cum ingenti molestia tenetur, aut non minori infamia dimittitur. Delicatè hactenus nutritus es; quî vitam posthac asperam vives? Non licet, brevem hîc comœdiam cogitare, ut unum, aut alterum diem hanc personam sustineas. Hîc ultimus actus agitur, cùm agitur anima. Longa erit Theatri hujus molestia, & ad purpuram redire nunquam Concessum est, nisi ubi immortalitatem indueris. Institutum, quod ambire te audio, novum est, & insolita vivendi ratio. Reprehenderis? tacendum est. Infamaris? dissimulandum. Vapulas? sufferendum. Atque hæc non solùm, cùm malè feceris, subeunda fortuna; sed etiam, cùm bene. Nullus apud hos homines purgationi locus etiã in optimâ causâ. Necdum satìs. Ita aliorum te voluntati, imperióque obtemperare necessum erit, ut ne tussire quidem, aut sternutare aliquando, nisi impetrata facultate, tibi liceat. Liberè natus es; liberè vivendum est. Ne aviculæ quidem adeò sine ratione, aut corde sunt, ut seipsas caveis includant, & igno-

bili morte occidant. Deinde illud præ alijs plùs accepisti, quòd parentes Senatorij ordinis, quòd tales nactus sis majores. Paucis verbis omnes simul enumero. Gesserunt illi varios honorum titulos: illustrârunt Sagum & Togam. Ignorat partem historiæ Polonicæ, qui ignorat decora gentis Koskanæ. Esto, difficile videatur, & arduum, inter spineta versari, & non perstringi; inter enses & pericula discursare, & non lædi: at nunquid difficilia, quæ pulchra? Quid magnum est, si nihil concupiscat, qui, obscurâ conclusus cellâ, nihil videt, desiderare quod possit? Quid mirum, si paçem conservet, qui adversarium non experitur? Quid singulare, si nunquam irascatur, cui inter agnos commorari licet? Illa potissimùm laudari virtus debet, non quæ certamen detrectat; sed quæ se contra infert audacior, & materiem laborum putat esse occasionem gloriæ. Profectò nimis alta Philosophia est, à locuplete in pauperem, à nobili in ignobilem transire vitam. Mutabis immaturum Consilium, si sapis, & redibis ad patrem; qui præter optimam hæreditatem etiam Regum favores tibi promittit. Redibis ad matrem, quæ dulces in amplexus se parat. Redibis ad cognatos, qui spes & amores suos dudum in te collocârunt. Scio, quàm reverens sis. Hinc Patrem agere volui. Si nutum non observes, addo imperium. Istud si detrectes, Patrem exuo, Judicem induo. Vincula te manent, & carceres. DEUM testor, ut tantum familiæ inuras dedecus, non sino, non fero. Legistin, ut parentes ament? Simiæ sunt; quos tenerè premunt, fœtus opprimunt; & perire volunt, quos deperire se mentiuntur.

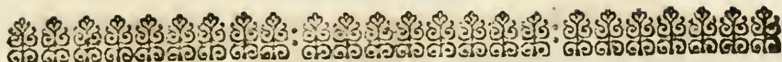

D. Stanislaus se amore vocationis ad vincula paratum offert.

XX.

STupenda res est magnes. Rerum omnium domitrix ferrum pedissequam magnetis agere, confestim accurrere, parere imperio, assistere, tenacique complexu veluti deperiens adhærere cogitur. Jure Lapis Herculeus nominatur; quando instar Herculis, omnium domitoris, materiam omnium domitricem domat. Mirati sunt Ægyptij simulachrum ferreum Reginæ Arsinoês, in medio tholo suspensum, pendere. Scilicet Damocrates, supra & infra paribus armatum viribus, magnetem ita constituit, ut æqualis ab utroque vis in ferrum ageret: quo factum, ut nec ascendere posset in tholum, retrahente inferiori; nec delabi in pavimentum, retinente superiori. Magnetis virtus signum solis, in medio libratum aëre, in templo Serapidis tenebat Alexandriæ. Sola magnetis virtus hodie apud Turcas prodigiosa est, quòd Machometem, sepultum in inferis, pendentem in alto exhibeat. Famosissimus magni Ducis Hetruriæ magnes ferream octo librarum massam pertinacissimè sibi copulavit. Miraculum pene excedit alter, Lugduni in Gallijs visus. Si quis ferrum oblongum eminus applicuit, tanta id vi ad se rapiebat, ut viri decem, alligato ad ferrum fune, nequirent abstrahere. Nemini dubium erat, quin virum cataphractum ita tenuisset appensum, ut nullis sese viribus potuisset exolvere. Placet igitur celebre symbolum, quod Collegij Romani Sodales sibi delegerunt. Magnetem offerebant Virgini Matri, ex quo annuli, arca-

na amoris vi, & ſecreto complexu innexi, catenam referebant, ſubjecto lemmate: *Arcanis nodis.* Vidit ejusmodi catenam Magnus Auguſtinus, & mundi ſtupor ſtupuit magnetem, qui *ferrato pondere gaudet.*

Credant alij, naturam deficere: meo quidem Judicio plurimùm proficit. Sapiunt hodie præ Patribus Filij. Lutum pro auro, cœnum pro cœlo, miſeriam pro felicitate habuit, & obtulit Genitor. Bellè diſcernebat Stanislaus, & amplum inane riſit. Novit, æquè familiarum, ac hominum fata volui. Quidquid incepit, neceſſariò deſinere; ſi DEUM excipias, qui nunquam deſinet; omnia in interitum ruere, & ut citiùs ruant, etiam à fatis impelli. Novit, fortunæ nihil inauſum eſſe; idem jus in arcas & arces habere; omnia ſúsque, déque miſcere ſine diſcrimine: cæcam pingi, quia non aſpicit, quod evertit; pilam illi eſſe orbem terrarum; pro ludo & ludibrio habere, ſi per damna Magnatum eat. Novit, caduca omnia, nihil ſtabile adhuc feciſſe naturam, neque ipſam ſtabilem eſſe; etiam è firmiſſimis montibus aliquos à terræ motu aut æquatos, aut ſublatos. Novit, inquam, iſthoc Stanislaus, & quoties promiſſa Patris recoluit, illa melliflui Doctorjs verba tacitus repetivit: O durum Patrem! O ſævam Matrem! O crudeles cognatos! Imò non parentes, ſed peremptores! Malunt, ut peream cum eis; quàm regnem ſine illis Domus ardet; ignis inſtat à tergo; & fugienti prohibetur egredi! Evadenti ſuadetur regredi! Nunquid autem hæc obſtinatiſſima dementia, & dementiſſima obſtinatio? Ardens ardentibus

quod

quod solatium præstare potero? Dixit, & quia magnetis instar *ferrato pondere gaudet*, in hæc verba Patri rescripsit.

Cœlites te sospitent, verende Genitor. Sapientis quidem est, in quavis alia re diu multúmque deliberare; at nemo sanus dubitat, an melior fieri debeat. Helleboro indiget, Anticyram ablegari dignus, qui in longam quæstionem trahit, utrum DEO pareat, ex sordibus ad nobilissimum vitæ statum liberaliter invitanti. Non debet attendi origo sanguinis. Periculum est, ne in fonte fallamur. Omnis princeps ab ignoto venit, & omnis plebejus è nobili est. Nemo benè triumphat alienâ gloriâ. Sola virtus verum Nobilem efficit. Nobilitas hominum est, non Nominum. Quanta Judæ Nobilitas fuit; quòd novo miraculo, quia sine mutua naturæ prioritate, ✲ Sui Author Authoris, numen numeret inter Nepotes, & Judæus dicatur DEUS? Sed tanti nominis gloriam simile infecit nomen Judæ proditoris; ut adeò tribus litteris Messiæ Patrem appelles, & Parricidam. Austera vita est, quam amplexus sum; sed ignorare nec potes, nec debes, cœlum, ut omnia pulchra, in arduo collocatum. Eò non nisi per abrupta & umbrosa, per viam molestam, & portam Angustam eluctandum. Si Gulæ servire, si vitam otio terere, si commodis indulgere vellem, cœlum sperare non possem. Non nisi omnia deserentibus illud pollicitus est DEUS. Scio, etiam in sæculo esse, qui sua genua ante Baal non curvent; sed hominem sapientem id movere nec debet, nec potest. Habet ignis hanc naturam, ut exurat, aqua ut suffocet; Petrus in mari, tres parvuli in fornace Babylonica mansêre incolumes:

stultus

ſtultus tamen ſim, ſi, argumento hoc ductus, in ignes & aquas me conjiciam. Potiùs terrere debet, quòd paſſim natent tabulæ, merces jaceant in profundo, & ad ripas putreſcant cadavera. Fluxa res eſt humana dignitas. Nulli fortuna parcit, niſi ſibi. Inſidet rotæ, & ſtabilis eſt; dum movet omnia, manet immobilis. Aulicis primùm applodit, mox ſupplodit, demum explodit. Quòd ſi aulæ vicibus principum vices accedant, etiam qui cautus eſt, non vitabit has cautes. Qui voluntate, & exemplo DEI vivit, nec ſervit, nec vivit illiberaliter. In oculis Chriſtus eſt, cruci ſuffixus. Cœleſtibus hic relictis theſauris vitam pauperem elegit. In ortu non habuit, quo diverteret; in occaſu non invenit, quo ſe tegeret; nudus obiit. Iſtius me ducis pudeat? Aut Stanislaus non ero, aut ero talis, qualem me eſſe vult Dominus meus JEſus. At vincula manent, imò carcer & mors. Neceſſarium utrique malum minaris. Solvendum ſemel hoc vitæ penſum; quod qui perendinat, morti fœneratur, & diu moritur. Quin ſi me intactum fata præterirent, ſponte tunc fatis occurrerem, cùm pro DEO pati & mori liceret. In hoc naſcimur, ut honeſtè cadamus. A primo in Societatem ingreſſu jam ad hoc initiatus ſum, ut DEO hoſtia fierem. Vale genitor. Aliquando laudabis, quod vituperas. Nec verbulum addo, Timothee. Sapienti pauca.

D. Stanislaus Regulas Soc: JESU, à ſe deſcriptas, continuò apud ſe geſtat.

XXI.

PHilosophus noster, in quo, teste Averroë, natura extremum potentiæ suæ exhausit, in Historiâ animaliũ hæc, cedro digna, locutus est: nullum reperitur animal, quantumvis exiguum sit, in quo non sit Divina admiratio. Christianè ab ethnico! Divinè à gentili! Certè Grammaticos docuerunt grues, quæ vario tractu sic per aëra se diffundunt, ut aut V, aut Y distinctè videantur efformare. Observavit id tempore Trojani belli Palamedes, & has literas prioribus Phœnicum addidit. Poëtæ & Musici cantum ac numeros à Philomela didicêre: quo factum, ut Ovidius pennas & modulos, quos ab avibus acceperat, in celebranda philomela gratanter referret. Sed levia hæc sunt; majora audite. Nobilissima Architecturæ scientia prima ab hirundine hausit principia; quòd eo artificiô nidum ædificet, ut peritissimos etiam artifices in admirationem rapuerit. Quid rei nauticæ aves contulerint, Plinium consule. Milvus flexu caudæ suæ, quo per aëra iter dirigit, modum gubernandæ navis edocuit; cùm natura præmonstraret in aëre, quid fieri oporteret in aqua. Ita à remigio alarum remos, & à cauda clavum ad invenêre, ut inter naves & aves non solùm nominis, sed & rei summa affinitas sit. Atenim illud pene admirationem excedit, quòd scientiam, quam omnes supremam dicunt, reptitans humi limax doceat. Con-

templare, si libet. Quomodo te ipsum nôsse, & domi tuæ habitare debeas, limax ostendet, qui *nunquam pondus deponit amatum.*

Paradoxum est, semper mori, ut vivas; & semper vivere, ut moriaris. Utrumque examussim implevit Divus noster. Moriebatur continuò, quia nunquam ex suo, semper alieno vivebat arbitrio. Ita vivebat DEO, ut in dies & horas moreretur cum Crucifixo. Omnis illi cogitatio de creata Triade. Jam Jesum sibi proponebat, Patri Cœlesti obedientem; quomodo questus sit, se tanquam latronem quæri in agro, quem paratissimam victimam semper invenissent in templo (Ita de se credi noluit, quod execrabatur in ceteris, qui, nisi coacti, ad divina obsequia non trahuntur) quomodo idem mutilatum Cayphæ servum absque aure non toleret; eò quòd sensus hic Obedientiæ sacer sit, quem præ aliis servare studuit, cùm obedientiam commendâsset omnibus. Jam Divinam recogitabat Parentem; quomodo recusârit titulum Matris sine titulo Virginis: quomodo noluerit concipere de alieno, sed voluerit de suo: quomodo optârit Spiritum sanctum pro sponso, non marito. Jam oculos in Josepho figebat; quomodo pauper artem lignariam exerceret: quomodo filius, qui de Nutritii sudoribus potuisset vivere, nutriri mallet de suis; & faber lignarius factus ex figulo, ad dolabras accurreret: quomodo laborantes adjuvaret mater, & segmenta colligeret, ne panem comederet otiosa. Cogitabat hoc STANISLAUS; & ut propositum Exemplar propiùs imitaretur, Societatis Regulas continuo gestabat manibûs;

quòd

quòd ſciret, divinas virtutes, ibi ad vivum deſcriptas, contineri. Non ita limaci ſua domuncula, ac Stanislao pretioſa ſunt ſua ſtatuta: *nunquam pondus deponit amatum.*

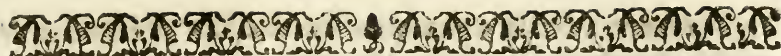
Annis omnino triginta, Timothee, latebat Chriſtus, & parentibus erat ſubditus, ut obedientiam te doceret. Nunquid difficilis lectio, quæ tot annis doceri debuit? Porrò ut infimus ſit, maximè tamen neceſſarius obedientiæ gradus eſt, obſervare ſanctiſſimè, quæ DEUS homini graviter prohibita voluit. Hoc habet impia Sacrilega, ingrata, maledicta Synagoga, quòd jam ſit Eccleſia ſine capite, Religio ſine Myſteriis, Fides ſine veritate, Synodus ſine poteſtate, Templum ſine ſacerdote, Ara ſine ſacrificio, Sanctuarium ſine DEO. Sed enim pereat vetula illa, & dudum putredini matura Synagoga. Major abominatio eſt homo peccator. Extincta jacet Charitas: Fides ſemiviva relicta eſt: Spes languet: Prudentia cæcutit: enervata eſt Fortitudo: Temperantia diruta: Juſtitia corrupta: & quod malorum omnium epilogus, perditus DEUS. Falleris, ſi, qua facilitate pellitur Chriſtus, eadem putes reduci. Illum, niſi Herodem amiſeris, non acquires. Reges duos tellus una non capit. Regnare Herodes cum Chriſto non vult; Chriſtus cum Herode non poteſt. Magìs à peccato diſtat DEUS, quàm à Borea Auſter; & faciliùs in eodem nido accipitrem & columbam, in eadem ſpecu lupum & agnum, quàm in eodem corde peccatum, & DEUM repones. Ad vivum ſuis coloribus depingitur peccatum, dum à patre

Diabolo dicitur ortum habere. Exurgunt ſuos in ortus virulenta germina; radicis vitium continuant Thyrſi. Deformes ſunt omnes peccatores, non difformes, quia fœdo exemplari ſimiles. In eo infeliciſſimi ſunt, quòd, quem collegam noluerunt DEUM, pati debeant Judicem. Gaudebunt ad ſonitum organi; ſed dulces inter modulos modum non obſervabit mors; ſed inauditum ſecuriùs explicabit pedem, & læta meditantes letho præveniet. Sic in puncto ad inferna deſcendent, & infinitum Syncategorematicum ✲ Deflebunt mortui, quod riſerunt vivi. Amabò, quàm deteſtanda res peccatum grave, propter quod unicum DEUS infinitè ſapiens, infinitè bonus, infinitè juſtus, illos ipſos homines, pro quibus ab exceſſu amoris etiam mori voluit, ad ſupplicia æterna condemnat! Verùm & illud ſcito, animam peccatricem eſſe infame macellum, ubi Deicidium renovatur. Exaltatur in thronum voluntas propria; depravati ſenſus conſtituuntur conſiliarij; cupiditates aſſumuntur in falſos teſtes; paſſiones agunt furioſam plebem; deliberatur de occidendo Chriſto. Clamant Actores nocentiſſimi: crucifige! Dimitte Barabbam! Vivat voluptas! Regnet peccatum! Moriatur Chriſtus. Et quid agit voluntas perverſa? Agit, quo ſceleſtius nil egit Synagoga! Agit, quo ſceleratius nil agere potuiſſet infernus! Approbat conſilia; recipit falſa teſtimonia; ſubſcribit iniquis poſtulatis, & dum peccat, crucifigit Judex iniquiſſimus.

D. Stanislaus in lacerna è lotione scutellarum Cardinali obviat, et plurimum inde æstimatur.

XXII.

IGnis inter Elementa principatum tenet ; & propo pœnituit , quòd lucem , præſtantis patris præſtantiſſimam filiam, ad familiam accidentium ablegârim. ❁ Certè indignari vix poſſum iis, qui, tanto decore & ſplendore excæcati , ſubſtantiam dixêre. Neſcit luci pretium ponere , qui tenebras non eſt expertus. Obriguit mundus univerſus, cùm patiente DEO tenebræ lucem per trihorium oculis eripuerunt : & tamen nunquam copioſiùs, quàm in his tenebris, Divinus ſol benigniſſimos ſuos radios ſparſit. Excitatum erat in perniciem noſtrám cœlum , ut laceſſitum injurijs Numen ulciſceretur ; noctem ſuperinduxit DEUS , ut tegeret nos. Quin ut hominum nequitiam faciliùs excuſaret apud patrem , & efficaciùs ſuaderet , neſcîſſe illos , quid facerent ; amoto lumine cæcos fecit. Taceo , quòd conſultò faces ſuas ſol ſubduxerit , ne DEI Imago , quæ tunc maximè depravata erat , ſuperis fieret conſpicua. Stupuit Anglia , cùm ſub annum 733. ſol nigerrimo cœpit operiri ſcuto , quod totum ejus orbem contegeret. Hæſit attonita Italia , cùm erumpens ab Æthna cinis finitimas regiones ita obſcuraret , ut per biduum nemo hominem agnoſceret. Horruit omnis Europa , cùm ætate noſtra ſub annum 1706. clara meridies in noctem verteretur ; adeò, ut Agricolæ , deſertis operis , fugam ad domos

intenderent ; brutæ animantes horrendùm ejularent ; & multi hominum turbatas naturæ leges inclamarent. Non antè reviviſcere, non reſpirare ſunt viſi, quàm reducem lucem viderunt. Nunquam ſol gratiùs luxit, quàm Poſt luctum : nunquam nitidiùs ſplenduit, quàm poſt ſquallorem. Veriſſimè cecinit poeta : *Augent obſcura nitorem.*

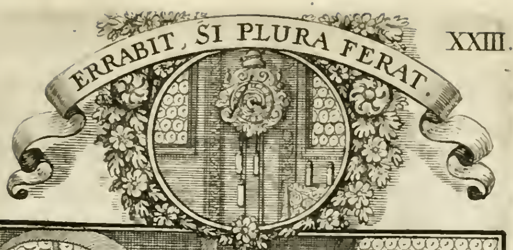
Haud immeritò geminos vultus Jano ſuo adſcripſit antiquitas. Quatuor aures habere debuit, ut fabulas undique colligeret : quaternos oculos, ut duobus res veras, & duobus falſas, aſpiceret : geminam linguam, ut ſæpiùs mendax eſſet : geminam frontem, ut utrimque impudens eſſe poſſet. Bifronti Jano effrontem mundum ſapienter comparat ſapiens Seneca. Bonum eſt, inquit, infantes nos naſci, & rerum inexpertes eſſe. Niſi natura ingenioſô hoc dolô hominem circumveniſſet, nullus foret, qui mundum hunc ingredi vellet. Nihil tam fallax, nihil tam inſidioſum, quàm vita humana. Non mehercule quisquam accepiſſet, niſi inſciis daretur. Nemo ſorte ſua contentus vivit. Formoſa eſt Rachel : ſed ſterilitate affligitur. Lia fœcunda eſt : ſed formâ deſtituitur. Naaman locuples eſt : ſed leprâ ſcatet. Potens eſt Auguſtus : ſed liberis caret. Etiam modici boni nunquam plena in hoc mundo, & quieta poſſeſſio eſt. Convicit Stanislaum Seneca ; & fallacem ſæculi pompam generoſo calcavit pede. Hodie è culina redux in obſoleta veſte occurrit Commendono ; & adhuc lis eſt ſub iudice, an Cardinalis in purpurâ, an Stanislaus ad conſpectum purpuræ magis rubuerit.

Vix loqui cœpit modeſtus Tyro, ſtatim cepit Purpuratum Patrem. Hic, ut viciſſim caperet, aulam Polonicam, quam vidit præſens, commendavit abſens. Riſit aulæ ingenium Stanislaus, ubi malefacta in ſaxo, benefacta in aquis ſcalpuntur, & cum beneficiario beneficium interit: ubi hæc plerumque principum natura eſt, ut divitias rapiant, quas donant; timeant, quas dederint; ac ditatos calcent, ne calcitrent: ubi cum dignitatibus coacervantur curæ; cùm nullibi plures curæ, niſi in curia. Subinde ſermo ad nobilem Koſkarum proſapiam delapſus eſt, quam Commendonus ſibi, in Poloniam Legato, notiſſimam dixerat, & cum à ſanguine, tum ab avita potiſſimùm fide prolixè laudaverat. Tandem ad laudes rubeſcere incipit, qui continuus corporis ſui carnifex hactenus ſemper palluit Stanislaus. Declinat reſponſum, & ſolùm ait, inter cineres non debere diſtingui: nullum cinerem olere principem: neque Pontificem agnoſci ex cinere: omnem cinerem eſſe æqualem, & omnem ſanguinem concolorem. Probavit cœleſtem ſapientiam Cardinalis, & nunquam magìs ſuſpexit Stanislaum, quàm cùm hic ſe maximè deſpexerat. Adeò non ſolùm coram DEO, ſed & hominibus primum creſcendi initium eſt, velle imminui: *Augent obſcura nitorem.*

Magnanimos nos natura produxit, Timothee; ut quibusdam animantibus ferum, quibusdam ſubdolum, quibusdam pavidum, ita nobis gloriosum dedit, & excelſum ſpiritum. Optimi mortalium altiſſima petunt. Porrò ut generoſos hos ſpiritus continuò foveas, iterum atque iterum

rum sume cibum fortium. Generosus DEI sanguis maiores mundô, & dignos DEO tibi spiritus faciet. Achilles esse incipies, postquam te Leo-Judæ medullis suis pavit. Vix se Christus Discipulis apposuit, non dubitabat, aspera quæque prædicere. Nôrat videlicet, terreri non posse, quos tali amuleto adversus omnem metum muniverat. Ex quo seipsum in suprema cœna deglutîit Amor divinus, concepto igne statim febricitare cœpit; & cænaculi, etiam capacissimi, non ferens angustias, in aperta horti prosilijt, ut respiraret. Postquam expertus est, etiam iterata sanguinis emissione ardorem non minui, tegumenta abjecit, & reclinatus in Cruce, liberiorem aërem nudus captavit. Ita nusquam minùs, quàm in visceribus, celari potest Christus. Nullæ satis eum latebræ tegunt, quem magnitudo, & numerus beneficiorum detegit. Illud cave, ne pollutus accedas. Idolum Priapi in Cedron demersit Asa; & Ecce! Subita gliscente flamma à torrente torretur idolum. Quid ita? Aqua, quæ virgineos Christi pedes olim libatura erat, ob impuræ imaginis attactum priùs igne lustrari debuit. Plus audi. Profanatus Judæ osculo Salvator tuus ad Patris oscula venire horruit, donec se priùs quà felle, quà aceto lavit: tandem etiam spongia detergere voluit, si quid in labijs de osculo superesset. Itaque cor tuum mundum serva, quod sibi in sepulchrum divinus amor elegit.

Cogita, quòd se voluerit apud amicum deponere, ne totus esset in potestate hostium.

D. Stanislaus iussu Coci ligna sigillatim ad focum comportat.

XXIII.

OMnium horarum homines exſtitêre Romani, & ad certos horologij pulſus certa opera Religiosè peragebant. Primas diei horas mutuis ſalutationibus inſumpsêre: tertiâ forenſibus cauſis vacabant: quintâ omnes opifices inſudârunt laboribus: ſextâ, quæ nobis duodecima meridiana eſt, reſpirabant ab opere: Octavâ exercebantur Palæſtritæ; & nonâ accedebant ad cœnam. Ipſe Pompeius, cùm triumphatâ Africâ victor inveheretur, inter alia ſpolia, artificiô ſpectanda, elegans horologium circumferri voluit; ut palam faceret, omnia ex horologij, quaſi optimi monitoris, ductu cum auſpicanda, tum moderanda. At, quæſo te, quas tu gratias referes, ſi quis tibi horologium offerat pretioſum, aurô vermiculatum, argenteîs radijs in horas diſtinctum, pellucidæ cryſtallo inſertum, in quo nihil deſiderari poſſe videatur, niſi quòd quandoque hallucinetur? Nunquid ipſam quietem vocabis vitium, & errorem vel in auro damnabis? Igitur horologii pretium in pondere eſt, & menſura. Conticeſcet, ſi pondus deſit; & *errabit, ſi plura ferat.*

Vita ignota, vita divina. Amat latère DEUS, & intra ſe eſſe. Ante orbem conditum DEUS intra ſe vixit; & ſibi ipſe mundus, domus, ac ſocius fuit. Deinde Homo, & mundi Magiſter factus, cùm aliis ita

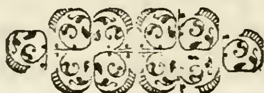
multis doctrinis tres duntaxat annos dederit, uni Demissionis dogmati omninò triginta assignavit; quòd qui in schola Christi semel didicerit scire nesciri, facilè demum cætera omnia doceatur. Scilicet præter Altissimum nemo poterat humilitatem honestare: nec minor sufficiebat Authoritas, ut ambitiosis mortalibus sui idololatria dissuaderetur. Crederem, nisi ubique necessarius foret Dei influxus, ❁ Tunc saltem requiri, cùm se homo demittit. Profectò virtus hæc difficillima est captu. Plures mundos capere potuisset Macedo, lectionem hanc non potuit capere: aliàs arenâ excessisset victor. Sed quia orbes quæsivit, orbem amisit; & exile sepulchrum subire coactus est, quia se Magnum jactitavit. Occultam DEI vitam imitari studet Stanislaus. Qui nobis natus est, sibi vivit, & omnes domi delicias in DEO habens, eas renuit vestigare in publico. At enim nunquam minùs solus erat, quàm dum humillimus Juvenis voluit solus latere. Vix Zachæus, qui cæteros non æquaverat corpore, supra cæteros eminuit fide, & in suis etiam oculis homo pusillus factus est; illico ad se traxit oculos DEI, & jussus est festinans descendere. Majori favore beatur Stanislaus, ad quem DEUS ipse descendit, & jacentem miratur Victorem. Porrò cùm DEUS & solitudinis, & publici exemplum doceat, semper solus, & semper publicus, semper cessans, & semper laborans; subinde à MARIA ad Martham redit Tyro veteranus, & gaudet, si non fabrilia, saltem humilia cum Christo agere. Nihil leve duçit, in quo æternum Gloriæ pondus inesse

po-

poteſt. Etiam coci nutum exhaurit cæcâ ſapientiâ, quam ſciebat oculatam DEO. Hinc Aquaviva demere cogitur ligna, quæ numerum ſuperant, quem ſingulìs itineribûs numeraverat cocus. Paret libens, qui præpoſitus erat Claudius; & quem à ſuperiore acceperat diſcipulum, reſtituit obedientiæ Magiſtrum.

Ah, quam de minimo perivit Adamus, Timothee! Quantum malum attulit malus! Parva ſunt rebus initia; finis immodicus eſt. A minimis eſt exordium: fit gradus ad majora: tandem pervenitur ad maxima. Unicum arenæ granum ſumptîs incrementîs excreſcit in montem. Filum capillare incraſſatur in rudentem. Gutta intumeſcit in oceanum. Quanto Danubius alveo in Pontum Euxinum ſe ſe effundit? Et quàm modicis natalibus in Sueviæ planitie è terræ utero proſtillat? Quod in natura, idem in moribus obſervare eſt. Nemo repente fit peſſimus, nec optimus. Erat primùm in Juda amor inordinatus loculorum; proceſſit ſubinde ad avaritiam, & alimenta pauperibus abſtulit, mox etiam DEUM ſibi. Mirari volueram, ſi potuiſſet perſeverare cum Chriſto, qui pauperem non amaret. Hinc ab avaritia ventum ad proditionem, à proditione ad venditionem DEI, à venditione ad laqueum, à laqueo ad orcum. Ita per ſuos gradus profecit impietas, & dum avara eſſe voluit, prodigaliſſima exſtitit; quia inexhauſtum ærarium unica effuſione abligurivit. Dæmoni ne fide. Non ſollicitat primo ſtatim aſſultu totam animæ deditionem. Demiſsè poſtulat alloquium; deinde acceſſum petit ad foſſas; tum demitti vult ſublicium pon-

tem ; demum arcem invadit , vexillum erigit , & cordis tui dominum ſe conſtituit. Ecce , quomodo in rima ruinam , in ſcintilla incendium meditetur ! Irrepunt parva verſipellis inſtar vulpeculæ , & ideò facilè admittuntur : magna , quia irrumpere conantur apertè , excludunt ſe ipſa. Parva ſilentio ſuo fallunt excubias : magna ſtrepitu excitant præſidiarios. Tenuitate ſua penetrant minima : ſua mole ingredi prohibentur grandia. Non facilè fauces obſtruuntur oſſe carnis bubulæ ; non comeditur , quia magnum eſt. Multis interclusit ſpiritum ſpina piſcium ; hæc attrahitur incautiùs , quia minima eſt. Sed eſto ; mortale crimen non admittas : jam graviter ruiſti , dum leviter peccâſti. Gravis culpa eſt , quæ DEO adverſatur. Gravis injuria , quæ DEO inſertur. Grave malum , quod majus eſt , quàm omnium gentium depopulatio , quàm creaturum omnium interitus , quàm ipſum totius univerſi excidium. Sufficit dicere , peccatum veniale eſſe quandam actionem , quæ DEO diſplicet. Satis eſt. Ah ! Quî fieri poteſt , ut in homine hæc duo concurrant , cognoſcere & profiteri , ſe amare DEUM , & tamen ipſi diſplicere velle ?

XXIV.

D. Stanislaus optat missiones Indicas, ut possit convertere animas.

XXIV.

NEc navis ſine gubernatore, , nec tabella ſine pictore; nec ſine architecto palatium, nec ſine Rege imperium, nec ſine duce exercitus, nec ſine DEO eſt mundus. Si terra, ſi maria, ſi cœli ſcirent loqui; loquentis naturæ vox una hæc eſſet: datur DEUS. Et mundi quidem adminiſtratio nihil habet in ſe, quod reprehendi poſſit. Si quis corrigere aliquid volet, aut deterius faciet; aut id, quod fieri non potuit, deſiderabit. Porrò quanta maris eſt pulchritudo? Quæ ſpecies, & varietas inſularum? Quæ amænitates Littorum? Quot genera, quámque diſparia belluarum, partim ſubmerſarum, Partim fluitantium, partim innatantium, partim ad ſaxa nativis teſtis inhærentium? Ipſum autem mare ſic terram claudit, ut una ex duabus natura conflata videatur. Exinde mari finitimus aër, jam fuſus, & extenuatus in ſublime fertur: jam concretus in nubes cogitur: jam humores colligens imbribus terram auget: jam huc, & illuc defluens ventos efficit. Si cœlum aſpicias, miraberis, uno ſidere omnia impleri; ſolem, contrà quàm putabat Copernicus, ❊ Quotidiano curſu diei noctíſque ſpatia ſignare; æſtatem & hyemem æqualiter dividere. Videbis, lunam, ſolis vicariam, aquis potiſſimùm, & rebus humidis dominari. Mare, tanquam ſervum, quocunque eat, ſecum trahit; ut cùm aſcendit, augeatur; cùm de-

 ſcendit,

ſcendit, decreſcat. Reliquarum ſtellarum ornatum, & numerum quis enarrabit? Nemo certè præter illum, qui ſingulas ſuo nomine vocavit. Igitur hominem non dixero, qui univerſum hoc & caſu coaluiſſe, & ſine ratione gubernari, affirmet; cùm nullo conſilio aſſequi poſſit, quanto iſta conſilio gerantur. Ipſa inanima artificem mirantur intellectum; & Circinus, in globo expanſus, *totum cupit ire per orbem*: Adeò pellax eſt rerum creatarum varietas, & pulchritudo.

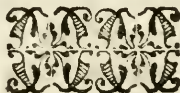
Summa res deſiderium. Hinc eidem pro regno datus eſt mundus. Quidquid in ampla hujus ſupellectili continetur pretioſi, ad illius obſequia deſtinatum eſt. Interim dum omnia attingit, non tangitur deſiderium: dum omnia percurrit, non movetur. Volitat per aëra cum avibus: trajicit æquora cum navibus: innatat aquis cum piſcibus: conſcendit montium cacumina cum feris: diſcurrit per latebras cum canibus venaticis. Adeò nullis circumſcribitur limitibus; nullo anguſtatur loco; nullo contrahitur littore; vaſtiſſima petit, & *Plus ultra* habet pro teſſera. Illud lacrymîs digniſſimum, quòd ſicut omnium ferme mortalium eſt deſiderare, ita paucorum ſit, ſcire deſiderare. Multorum deſideria imitantur foſſores auri, qui cavitatibus non contenti, novas aſſiduò caveas fodiunt, & umbras eligunt, ut lucem abigant, ſibíque noceant. Utinam à Stanislao deſiderij modum addiſcant, licèt hic abſque modo deſideret! Nihil grande, nihil arduum eſt, & heroicum, quod vota Stanislai fugiat aut excedat. Quos fines præfixit ſibi

Homo

Homo DEUS, ii ſunt fines zeloſi Tyronis. Major Gloria DEI, ſalus animarum, auxilia ad ſalutem, ſcientiæ & virtutes, ſupplicia, exilia, cruces, & mortes, hæc eſt materia Zeli. Aut terminos non habet hic zelus; aut limites hujus Zeli ſunt limites mundi. Suſpirat Indos, amplectitur Sinas, diſſuaviatur Japones; omnis populus eſt ipſi popularis; & nulla gens eſt, cui ipſe non velit eſſe gentilis. *Totum cupit ire per orbem*, & DEO plenus optat nunciare DEUM, ubicunque DEUS eſt.

Alexander eſto, Timothee, cui unus orbis non ſuffecerat. Nolim tamen, deſideria tua in alium ferantur caducum pariter, aut imaginarium mundum, ubi præter fortunæ luſus, honorum inſtabiles ventos, divitiarum luteas maſſas, & voluptatum venena, *nihil*. Tyanæus conſcendit caucaſum, ut avium cantum perciperet; tu Olympum pete, ut Cœlitum intelligas muſicam. Ut itineris ſocios habeas, proximum lucrare. Venationi hominum adeò laboriosè inſudavit Redemptor noſter, ut in ea fatigatus ſupra fontem quieſcere debuerit, quando ad hauriendas aquas Samaritana acceſſit. Sitis ſolatium non ab hydria, ſed ab anima haurientis exſpectans, rogat hauſtum aquæ, ut rependat fluvium gratiæ. Quos coqui Apoſtoli cibos attulerant, faſtidit. Et ut gulæ ſuæ genium prodat, palam edicit, cibum ſuum eſſe, ſi Patris voluntatem expleat. Quo quidem apertè ſignificabat, nunquam ſe epulari lautiùs, quàm ſi peccata comedere, & oviculas poſſet ſervare illæſas. Imo cùm in Domo Patris ſui manſiones multæ eſſent, pauci cives; mortuus deſcendit

ſcendit ad inferos, & vel ab inferno corraſit coloniam, quam illuc deduceret. Divino Venatori canes venatici deſunt: Age, & animas in ſpeluncis ac receſſibus prædare. Infelix receſſus peccatum eſt; nec receſſus ſolùm, ſed & infelix etiam acceſſus. Receſſus à luce, acceſſus ad tenebras; receſſus à DEO, acceſſus ad Sathanam. Ovicula ejulat inter lupi dentes; & ſubvenis. Turtur gemit inter ungues accipitris; & accurris. Ecce! Formoſiſſima illa Rachel, pro qua Chriſtus non quatuordecim, ſed annis triginta tribus ſerviit, hæret intra fauces infernalis draconis; opitulare, DEUM urge precibus, peccantem monitîs. Suade exemplô, concionare modeſtiâ, vitam offer, ſanguinem para. Noli, quæſo, excuſare te, quòd nulla ad id lege tenearis: aut ego jubebo, Salvatorem tuum de cruce deſcendere, cui tui amore affixus hæret. Nec enim ulla lege tenetur, ut tam caro ſanguinis ſui pretio te redimat.

XXV.

XXV.

D. Stanislaus Deiparam ardentissimo amore prosequitur.

XXV.

INdustria mortalium, & solertia ingeniorum assecuta est, quæ nunquam ullus veterum Romanorum, vel Græcorum excogitavit. Inventio papyri ex vilibus centonibus, quid non orbi utilitatis attulit? Cùm veteres illi litteras suas in corticibus arborum describerent; unde & Tabellarij dicti sunt. Quis artem libros imprimendi satìs admiretur? Sex millibus annorum nullus codex, nec sacræ, nec profanæ paginæ exstabant, nisi summo labore, & magna lucubratione, scripto exaratæ: donec Moguntiæ in Germania Joannes Gaudenbergh typos primùm fudit, digessit, prælo aptavit; & unâ impressit die, quantum vix anno scribebatur. Ignorabant olim campanarum usum, quas sanctus Paulinus, nolæ in Campania Episcopus, in Ecclesiam induxit. Omnes Romanorum testudines, balistas, & arietes hodie parvulus pulvere nitrato subvertit, quem Bartholdus Niger, Monachus, adinvenit. Sic tubi optici, & conspicilia, humanis usibus pernecessaria, plausum tulêre. Verùm laudem præripuêre omnibus Acûs Magneticæ Authores, quæ virtute insita, quin agat in distans, ❋ Semper ad stellam polarem se convertit, & *plùs diligit omnibus unam.* Hæc nautarum dux & Magistra est, quo in climate versentur; quò cursus dirigendus; quæ vada, & syrtes vitandæ. Hac nihil unquam

quam humanis excogitatum artibus, humano generi magìs profuit. Hujus adminiculo fides ad extremas terræ oras feliciter migravit, & noſtræ fiunt orbis alieni opes.

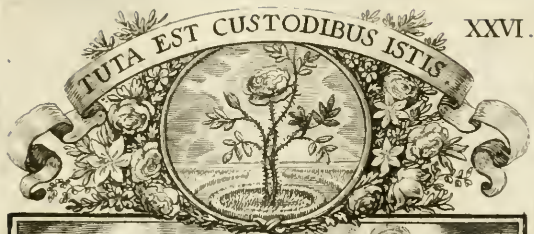
Amantium inter ſe ſtudia non tendunt in diverſum. Ut idem protinus amet uterque, ſatis eſt amor alterius. Rapit is ſecum amici animum & vota, quocunque fertur. Amor animos non tantùm inter ſe jungit, ſed eoſdem facit; ita ut nec poſſint velle contraria, & tamen amare. Ut unica voluntas à ſe divelli non poteſt, & tamen amare, ita nec amantium affectus diſſidere poteſt, quia unus, quia idem eſt. Atque hic dulciſſimus amoris fructus eſt, idem velle, idem amare. Quid verò mutuo amore conjunctius, quàm *JESUS* & *MARIA*? Societatem amavit JESUS; & amavit MARIA. Huic JESUS ſe propitium fore, adpromiſit; erat propitia & MARIA. Felix Societas! In quam tam dulcis certaminis fructus redundat: cui ut benefaciant, certant JESUS & MARIA. At enim necdum ſatìs de MARIA dixi. Societas JESU, quanta quanta eſt, Beneficium eſt MARIÆ; quia MARIÆ debet Ignatium, & in Ignatio ſe totam. Materni hi amores Stanislaum non latuêre, qui nihil priùs habuit, quàm ut animum indueret filii. Solo Matris nomine MARIAM ſolebat appellare, ídque tam ſuaviter, ut ille non virtute minùs, quàm ſcientiâ præſtantiſſimus Theologus, Emmanuel Sà aliquando admirabundus dixerit, vocem hanc nequaquam ſibi hominis viſam fuiſſe. Certè mira ſemper in vultu

vultu gratia relucebat, quoties illi de Matre Gratiarum sermo. Nunquam magìs visus est comburi, quàm cùm de Rubo Incombusto loqueretur.

Nihil ego de tuo in Deiparam affectu dubito, Timothee. Sodalis cùm sis, primam dubio procul sedem filialis in Mariam pietas in corde tuo occupaverit. Dubitarem sanè de tua salute, nisi ardentissimo in eam amore te ferri, imò rapi crederem. Idem est MARIÆ dilectum esse, quod electum. Idem à MARIA amatum, quod beatum. Jam olim pars salutis fuit, credere Matrem DEI. Colebatur à Patribus Mater DEI futura: offerebantur preces Virgini pariturae: tradebatur hæc pietas à patre filio, ab hoc nepotibus. Natæ sunt Congregationes Virginis, antequam ipsa nasceretur. Quid ergo magnum est, Timothee, si servias Virgini Natæ, cui Patres tui serviêrunt futuræ? Præsertim cùm id maximô tuô lucrô fiat. Mater DEI est; ergo Filia DEI Patris: igitur petet à Patre, cujus filia est, gratiam electionis pro servis suis. Mater DEI est; ergo requiret à Filio divino, cujus Mater est, hæreditatem pro fratribus, quorum ipse Primogenitus. Mater DEI est; ergo exiget à Spiritu Sancto, cujus Sponsa est, Sponsalitiam æternæ salutis arrham pro amatoribus suis. Igitur tota increata Trias eliget, prædestinabit, quosquos & quotquot materno affectu MARIA commendaverit. Nec mirum, quod MARIA incomparabilis hujus doni administra sit; cùm illi DE-

US donârit ſeipſum , & illa hominibus donârit DEUM. Non deeſt illi voluntas donandi , quæ à DEO donare didicit. Non deeſt facultas , quam DEUS pene omnipotentem reddidit. Imò non tantùm eſt adminiſtra hujus doni , ſed amoris impotens etiam Dominam vocat Marianus Bernardus ; quaſi diceret in exceſſu ſuo : Rogare poteſt filium , ſi velit donare : ſi nolit , urgere. Quanquam urgendus non ſit filius , qui legis obſervans , quam tulit , reveretur Matrem , explorat ejus vota , & prævertit imperia. Porrò ut ab hac eligaris , elige ; vult à te eligi. Neminem relinguit miſerum , niſi eſſe velit. Quid , quòd nec omnes patiatur miſeros , qui eſſe volunt ? Patet omnibus , etiam dum non patet DEUS. Poſt amiſſum DEUM adhuc ſupereſt Mater DEI : & poſt naufragium adhuc ſe offert tabula navis. Abieciſti hanc tabulam ; periiſti. Apprehendiſti illam ; evaſiſti.

XXVI.

D. Stanislaus acceptum à coelo Castitatis donum variis modis tuetur.

XXVI.

ANacreonte judice, Roſa honor decúsque florum; Roſa cura amórque veris; Roſa cœlitum voluptas. Omnium oculorum pellex eſt, quos ſuâ facit ardere formâ. Opes habet, & formam, & etiam anus placere poteſt. Verùm non hîc tantùm oculi prenſant, ſed & manus, & nares. O Roſa (Aiebat roſacei odoris amantiſſimus) quàm velim, cùm te olfacio, cùm Catulli Fabullo totus fieri naſus! Tu in tricliniis & menſis, tu in hortis & aureolis, tu in templis & aris, tu ubique formoſa es. Lis de te ſit, odore, an colore magis placeas. Color tibi nobiliſſimus; odor gratiſſimus. Natura geminas has tibi dotes conceſſit, ut imperium haberes in omnes flores. Tu, ò Roſa, horti purpura, veprium ſanguis, corollarum oſtrum, murex ruborum, valetudinis antiſtita, morborum fugatrix, reparatrix ſanitatis, menſæ amænitas, gratiarum cura, capitis ornamentum, narium delicium, illicium oculorum, Regina florum, flos florum omnium. Quid mirum igitur, quòd prodigioſus hic naturæ partus tam ſollicitè cuſtodiatur? Adverſus noctis injurias in globum contracta clauditur. Aurora ſurgente in calycem cuditur. Sole altiore Nympha hæc incedit explicatior. Demum ſpinis ſemper munitur, quas divinus opifex non ignominiæ dedit, ſed cuſtodiæ. *Tuta eſt cuſtodibus iſtis.*

Spargite lilia, jacite roſas, nectite corollas, dicite pæana triumphatori STANISLAO! Admirabilis fuit in pugna, mirabilior in victoria, glorioſiſſimus in triumpho. Sine ferro vulneravit, & fugiendo ſuperavit. Ante currum triumphantis trahitur ligatis manibus Amor impurus, quem vincere pulcherrima eſt victoria. Fuit Samſon Alcidis coætaneus, Alcidi ſimilis, robuſtus & fortis. Primus illius labor, qui primus Alcidis, leonem immaniſſimum ſternere. Dulciore tamen victoriâ, ferinas inter exuvias favum mellis invenit. Philiſteos ſubinde triginta occidit, & hoſtium ſpolijs hoſtes induit. Mox trecentis vulpibus faces ſubligat: ludicro initio, flebili eventu. Nam incendiariæ animantes, per ſegetes ſparſæ, famem cum flammis ſpargunt. Necdum contentus, aſelli mandibulâ cervices cataphractorum terit, & Philiſthinis deſtinatus ad prædam, exitu inopinato declinat exitium, quando urbis compages revellit, & portarum fores foras portat. Sed tantam famam Amor impurus infamaverat; & qui leones ſtravit, à lupa ſternitur. Ne ſuos amores contriſtet, virtutem, comis implicitam, prodit: quibus per fraudem reſectis, enervis in nervum mittitur, & oculis orbatur, quos dudum in aliena fronte perdiderat. Samſone fortior eſt Tyro parvulus, quia prudentior. Sciebat perbene, etiam Martem facillimè capi, ſi Venus captaretur: etiam robuſtiſſimis tergiverſari difficile eſſe, ubi apparitor cupido faces admovet: ceterùm nunquam majus proditionis periculum, quàm ſi ſenſibus libertas concederetur. Hac

de

de causa perpetuum carcerem indixit oculis. Illibati audi.ûs specimen suprà dedimus. Nullam rem aut nativo, aut adscititio odore imbutam, in manus sumpsisse visus. Delicatum tactum cilicijs, & flagellis pessimè habuit. Gustum credi poterat funditus perdidisse; adeò inter epulas, animo ad diuina defixo, nullum cibi percepit saporem. Qua integritatis custodia eam à DEO adeptus est innocentiæ prærogativam, quæ non homini, sed Angelo debita, illum supra communem mortalium sortem procul evexit.

Nemo castus, Timothee, nisi cautus. Sine cura & sollicitudine nec hortus à lolijs, nec integritas à labe conservatur immunis. In flammam mutatur flammarum hospes; & cœlo cadens, ubi stare non potuit, incendit, quacunque incedit. Quamdiu sensus probè sunt clausi, *tuta est custodibus istis* Innocentia. Per hos si pateat aditus, ignem concipiet, & in cineres ibit misera. Opes magnæ, malè custoditæ, non fures tantùm alliciunt, sed eosdem faciunt fures, qui hanc aliàs artem non factitabant. Ante omnia Hussitarum Principis exemplo fœdus paciscere cum oculis, ut ne cogites de virgine. Lubrica res est amor. Medullis coercitus pupillas rumpit; cæcúsque per oculos viam rimatur. Rectè oculi sunt fletus instrumentum, quia sunt peccati principium. Ab obtutu curioso transitur ad verbulum unicum: non diu post profertur quid subobscœnum: mox & ridetur: deinde etiam gestibus aliquid sibi amantes significant, nec quidquam ulteriùs. Tandem ignis hic modicus to-

tam

tam abſque remedio comburit animam, & præter laceras Chriſtianæ fidei reliquias nihil jam ſupereſt. Pene damnâſſem oculi retinam, quòd tam multos irretiat, niſi nobiliſſima visûs ſenſatio ibi formaretur. ❁ Alterum eſt, ut à fœminis tibi caveas. Pharao fœmineos Hebræarum fœtus vivere jubebat ad venerem; maſculos vetabat: æquè iniquus, dum perdidit, ac dum pepercit. Puellarum ſinu peſſima foventur incendia, quæ, diu clauſa, ruinam faciunt. Et quid videas in fœminis, niſi fictum? Inſulſa Lothi uxor migravit in lapidem: mortua eſt in ſale, quo carebat viva. Sic ſolent fœminæ. Sapiunt, cùm pereunt. Fuge hunc ſalem, ſi ſapis. Sapuit caſtiſſimus Ægypti Prorex Joſephus, dulces illæ Rachelis Primitiæ. Serviebat impuræ purus; captivæ ingenuus: quia liberali mancipij ſpecie capitur domina, & verecundum inverecunda procaciùs perſequitur. At ille domino, quàm dominæ obſequentior, ſtatim fugit; nec ſuum ampliùs pallium auſus eſt tangere, quod fœmina tetigiſſet. Quid multa? Magdalena experta toties, quæ de JESU virtus exiret, non contenta videre, volebat etiam reſurgentem tangere. Arcet ille manum fœminæ; ut videres in DEO, cui non fideres homo.

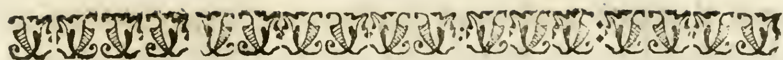
XXVII.

D. Stanislaus sæpe præ amoris divini vehementia deliqvium patitur.

XXVII.

SI mortalium ullus unquam *Magnifici* nomen jure potuit adipisci, certè Salomon adeptus est. Regum basilicæ, imperatorum curiæ, septem orbis miracula, Ephesinæ Dianæ templum, ad unum Salomonis templum mapalia fuerunt, & tuguria. Operarij templi tot fuerunt, ut, nisi eorum numerum distinctissimè dicerent divini libri, vix quisquam fidem haberet. Hierosolymis laborârunt hominum supra centum millia trecenti. Proselitorum, in monte onera portantium, 70. millia; latomorum, & saxa templo parantium, 80. millia; Præfectorum 3600. Nutriit has operas ultra septennium, & ditavit etiam ditissimus Rex sine hostium spolijs, sine amicorum injurijs. Augebant splendorem trabes innumeræ, & quidem, quod fidem pene excedit, maximam partem cedri, quæ senectutem nesciunt, & cariem non admittunt. Dixisses, sylvas integras in unam domum commigrâsse. Lapides erant saxa quadrata, & marmor Parium candidissimum. Crederes, tantam molem non humana industria, sed angelorum operâ eductam. Ut paucis dicam omnia: duo potentissimi, & sapientissimi Reges omnem & sapientiam, & opulentiam huic fabricæ insumpserunt. Sed heu! Quàm nihil mortale durat? Illam angelorum coloniam, cœli suburbium, quò nemini polluto impunè penetrare licuit, homicidæ persultant flammæ, eodémque

que elemento profanatur ſanctuarium , quo luſtrabatur. Liqueſcit lampas, æterni ſolis æmula. Jam nihil eſt, niſi lampas una , totum templum. Armillæ , & mundus fæminarum præda ſunt, inter incendiarium & incendium diviſa. Incumbit ſpoliis prædator ignis : quia avarus juxta ac prodigus , quidquid rapit , momento decoquit ; & alumnus ingratus alentem perdit materiã. Accurrite cives, *ferte citi fontes !*

Quod ego infinitum negavi , ❁ Poſthac concedite Philoſophi. Poteſt pars non tantùm æqualis eſſe, ſed & major ſuo toto. Exilis STANISLAI portio toto Stanislao eſt major. Modica pars corporis cor eſt , & mundi perticula ; at enim cordi Stanislai ipſe mundus votorum particula eſt. Admittit omnia , nec impletur : poſt omnes theſauros adhuc avarum , poſt omnes delicias adhuc avidum , poſt omnium bonorum copiam adhuc egenum eſt: etiam cùm plenum eſt , vacuum manet. O amplitudinem cordis, æqualem amplitudini DEI ! Meditabatur Auguſtinus myſterium Trinitatis, & audaci cogitatione eò ibat, quò ire homini non licet. Riſit Angelus puer Doctorem ſenem , & foſſulam oſtendit , in quam priùs ſe totum oceanum dixit derivaturum , quàm Auguſtinus in ſe totum derivaverit DEUM. Agnovit errorem Auguſtinus , clauſit ingenium , & cor aperuit. Res mira ! Statim totum excepit DEUM. Sequitur tantum Doctorem diſcipulus Stanislaus. Quod à DEO acceperat cor, vix DEO reſtituit , plenus DEO inceſſit , & immerſus divinis animus poſthac ad creata emergere non potuit. Haud im-

immeritò Stanislaum templo comparares, ubi fidei Petra fundatur in basin; virtutes eriguntur in columnas; divinæ gratiæ disponuntur in fenestras; amor exaltatur in tholum; sensus aperiuntur in portas; divinæ laudes animantur in musicam; cor exornatur in aram; voluntas consecratur in sacerdotem; cupiditates mactantur in victimas; pia opera offeruntur in sacrificia. Certè nihil videbis in hoc juvene Religioso, quod non sacrum horrorem, cœlestem quandam reverentiam, religionem angelicam, & divinam quasi spiret majestatem. At enim templum hoc Divinus ignis subinde ita corripuit, ut solliciti tyrones exclamârint: *ferte citi fontes*! Verùm novô miraculô aqua ambiebat ignem, non extinguebat: pacem in corde retinent ignis & aqua. Qui alibi hostes, in Stanislao amici sunt, & domus ejusdem inquilini.

Non frustra imberbis ore pingitur Divinus Amor, Timothee. Vult imago hæc cum parvulis semper crescere. Ut nemo sine corde, ita nemo vivit sine amore. Felicem te, si amor tuus ibi sit, ubi amores posuisse nunquam pœniteat! Rara inter homines amicitia constat. Sæpe quos mane junxerat dies, serus idem dividit. Sunt corcula plerumque diaria, lubrica, & fluxa fide. Sunt plumâ magìs plumei, & vitrô magìs vitrei, indigni amici nomine. Sic amat amicus Pylades, ut nemini bis sit amicus. Sic amat amicus DEUS, ut amorem æternus foveat. Elatus in crucis cathedram Magister hic veri amoris, idiomate amantium posthac loquuturus,

ore clauſo cor aperuit. Fideliorem interpretem doctrinā cordium hactenus non invenit. An amet, & loquatur ex corde, transfixum latus, veluti novum guttur, interroga. Videbis, quàm ſincera tela ibi faber Amor cudat, & ipſa pectoris arcana pandat. Cùm adhuc multa volentem flere ſpiritus defeciſſet, quas non potuit ampliùs ex lumine, dedit lacrymas ex vulnere; ut novo probaret argumento, quòd Amicorum calamitates planè miſeratus ſit ex corde. Quid ergo hoc eſt? Ubi judicium noſtrum? Ubi fides? Amantur opes, pecuniæ, aurum: quid periculoſius? Amantur honores, tituli, dignitates: quid vanius? Amantur deliciæ, voluptates, illecebræ: quid fœdius? Amantur equi, canes, feles, porci: quid vilius? Etiam quæ odio digniſſima ſunt, Mundus, Caro, & Dæmon amantur: ſolus *Amor non amatur.* Fieríne poterit, ut, cùm DEUS ita diligit hominem, tam parùm homo diligat DEUM? Ama, amabò, Amantem te! Nimis durus fores, ſi amorē rependere nolles, poſtquam te tanta dilectione prævenit. Non alius petit cor tuum, quàm qui illud condidit: imò munus credit, dum ſuum recipit. Implere hoſpitium cupit, quod exſtruxit ſibi. Ne homo cor recuſet, impreſſit cordi deſiderium ſui, & tamdiu inquietum reddit, quamdiu eo hoſpite caret, qui ſolus hoſpitium implere poteſt. Admitte, & ama me, clamat tibi apud Divum Bernardum; aut ego damno te.

XXVIII.

D. Stanislaus de hora mortis cum gaudio admonetur.

XXVIII.

QUi laudes Auroræ celebrant, mirum quantum facundiam ſuam exerunt. Solis eam vocant filiam, oculorum jucundiſſimum ſpectaculum, venuſtatum deam, primi diei pictiſſimum decus, Anteambulonem regis aſtrorum, gemmis & unionibus refulgentem, voluptatem in Theatro mundi omnibus ſenſibus blandientem. Jnde eſt, quòd populi ad Polum Boreum ſiti, cùm ſex admodum menſes in continua verſari nocte cogantur, reditū ſolis avidiſſimè præſtolentur. Locant excubias in jugis montium, ut albeſcente cœlo abs mora feſto tubarum ſono incolis auroram denuntient. Quanto, putas, gaudio ac plauſu Pontici illi, & Cimmerij, quibus ſive DEUS, ſive natura omnem ſolis aſpectum ademit, exorientem lucem ſalutarent? Nos ipſi poſt brevem noctis moram experimur auroram, ut horam auream, qua cantare aviculæ, ridere prata, levari ægroti, & mortales omnes penè ad vitam redire ſolent. Verùm nullibi magìs, ac in floribus, gratioſam Auroræ virtutem videre eſt. Vix illa roſeìs bigìs invehitur, ſtatim vario ſe ſchemate, ac odoratiſſimâ animâ, quam alij ex aliis pro naturæ ſuæ ratione exſpirant, flores exhibent. Rubent anemones, ranunculi, violæ: candent hyacinthi, lilia, cariophilli: ſplendent calendulæ, fritillaria, tulipæ; in quibus neſcias, quid tibi ſit gratius, vel floris color,

vel figuræ venuſtas, vel odoris ſuavitas. Dum noctuæ, & cæci veſpertiliones auffugiunt, ſubridet floſculus, & hac ſibi applaudit epigraphe : *Alii paveant : ego recreor inde.*

Antiqua querela eſt, & acerba in mortem ſatyra mortalium. Malè actum eſt, inquiunt ; factum peſſimè. Nunquam debuit oſſeus ille gigas, exſangue monſtrum, informe exuviarum ſceleton, vitæ ac viventium latro, in mundi hujus theatrum admitti. Vix non orbem in orbem vertit. Decerpit flores in flore ; ſtellas in ortu è firmamento dejicit ; flammas prima in luce opprimit. Quod terra tulit, hoc latro hic ſuſtulit. Eundem in tumulum, ſine reſpectu, ſine ſenſu, conjicit triplicem Romani Pontificis tiaram, Purpuratorum galeros, Epiſcoporum infulas, Sacerdotum ſtolas, Imperatorum ſceptra, Regum purpuram, Doctorum epomides, Magiſtratuum faſces, Militum balthea, Gynecæi cymelia, Opificum malleos, Ruſticorum ligones, & centones Mendicabulorum. Clauſo olim tumulo reſurgere voluit Chriſtus, ne urnam frangeret, quam morti carcerem deſtinâſſet ; quin ubi illam ſepultam reliquerat, etiam Angelos poſuit cuſtodes. Sperari dein poterat, quòd fœcunditas feritatem cicurârit. Filios enim habere cœpit, cùm mortuorum Primogenitus natus eſt. Saltem illo tempore in lætitiæ ſignum carceres laxavit, ut, apertis monumentis, exire captivi, & Principem filium ſtipare poſſent. Hodie ad ferocem naturam redijt, & inveteratâ audaciâ pauperum tabernas, regúmque turres æquo pede pulſat.

Ita

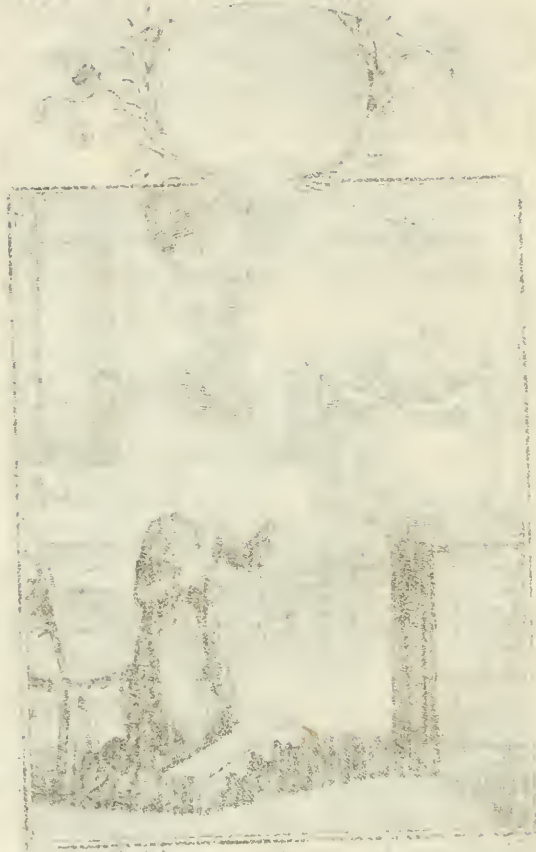
Ita declamare ſolent, qui vitam, velut ſolem orientem, adorant; & morti, ut occidenti, terga obvertunt. At ubi flere alij, STANISLAUS noſter ridere incipit. Commodùm Romæ appulit Petrus Caniſius, ut rationes ſublevandæ germaniæ cum Pio quarto conferret. Invitatus, ut ad tyrones Sancti Andreæ verba faceret, pro concione expoſuit, illum demum menſem feliciſſimum fore, quem quisque ultimum ſibi putaverit; & eum in modum vixerit, quemadmodum velit paratus in ipſo vitæ exitu deprehendi. Subſecutum eſt Divi Menſtrui Sortilegium; & Stanislao inclytus Martyr S. Laurentius obvénit: adjunctum apophtegma virtutem patientiæ pro morientibus commendabat. Ut audiît, & legit hæc Tyro noſter, ut animo ſubſilire, & vultu cœpit igneſcere. Cauſam inſoliti gaudij rogatus, blandè reſpondit, id ſibi maximo eſſe ſolatio, quòd hoc adhuc menſe è vivis excederet. Scilicet nemo mori timet, niſi qui nondum vidit DEUM. Tenuit hunc brachiis Stanislaus; & poſtquam fluento ſalutis innatavit, mirum non eſt, quòd Oloris inſtar ſibi inferias præcinuerit.

Alii paveant: ego recreor inde; reſponſum erat Magiſtri tui, Timothee. Inter alia, quæ lætum mortis nuncium fecêre, Divi Menſtrui cultus fuit. Sancti quidem bonorum noſtrorum non egent. Nihil illis devotione noſtra præſtatur. Planè quòd eorum memoriam veneramur, noſtri intereſt. Sunt ſidera propitia, quæ in homines, ſicut planetæ in ſublunaria, ❊ Benignos influxus præſtant. Sunt feraces oleæ, ut vitæ præſentis ama-

amarorem nobis mitigent. Sunt candelabra lucentia, ut nobis viam ad ſupernam patriam commonſtrent. In terris viſi ſunt, ut eſſent exemplo; in cœlos levati ſunt, ut ſint patrocinio. Quare quem per intervalla ſortitò accepit, exquiſitis obſequiis demereri ſibi ſtuduit Stanislaus. Non dubitabat, quin magno delectu habito ſibi à DEO porrigeretur, velut clypeus contra incurſus dæmonum, velut calcar ad virtutis ſtudium, velut compendium ad metam ſalutis. Virgines innocenti puritate, Martyres ſingulari patientia, Confeſſores exemplari vita devinciebat. Contentus non erat ſolo oſculo, aut perfunctoria lectione; minùs multò inter quisquilias rejiciebat, nimis indecorum ratus, ſi magnum principem domum ſuam reciperet, & continuò quaſi faſtiditum inurbana digreſſione ſolum relinqueret. Æmulabatur chariſmata meliora. Theſauri inſtar aſſervabat ſollicitè. Quas ex eorum nominibus Litanias concinnaverat, in mortis confinio ſibi prælegi, & non niſi cum his ſchedulis, è collo pendulis, animam agere voluit. Quàm ſecurè migrabit igitur, qui tot taléſq; Duces ſibi adjunxit! Quàm nihil metuet dæmonum aſſultus, cui tot Cuſtodes ſcutum prætendunt! Quàm non expaveſcet Judicis ſententiam, pro quo tam eloquentes perorant Advocati! Paulùm erit, & momento unico in æternitatem attonitus rapieris, Timothee. O æternitas! Quàm te nemo capit, niſi qui à te captus eſt! O æternitas! Quàm tibi vox brevis, & quàm longus eſt ſenſus! O æternitas! Quàm paucis deſcripta litteris, ſæcula quàm immenſa deſcribis! Æternitas vitæ aut mortis! Horribilis ſine menſtruis Advocatis! Beata cum his Patronis!

*D. Stanislaus à Deipara libello Sup=
plici bonam mortem exorat.*

XXIX.

SCribit Maffeus noster, Cambaiæ in amplissima civitate, nosocomium avium magnificè exstructum, & annuis vectigalibus lautè dotatum; in quo Picæ, Monedulæ, Phasiani, Pavones, Psittaci, morbidi, ac saucii, magnâ curâ studióque fovebantur. Verùm licèt & medicus, & medicina ægrotis pretiosa charitate adhiberetur, semper inquietas tamen aviculas vidisses. Quid ita? Animal est libertatis amans. Captivitatis impatiens, etiam aurea vincula dedignatur. Philomelam dapsili, & regio pabulo domi tuæ nutri; perniciter avolabit, si vel rima pateat; ac libertatem eliget, quantumvis frugi victitando. Maximæ aliàs admirationi est, quòd in tam exili corpore vox tam suavis hospitetur; quòd verno tempore, cùm arbores frondent, ac herbæ pubescunt, quindecim diebus perdiu ac pernox liquidissimos cantus tenui gutture funditet. Unde enim in avicula tam pertinax spiritus? Unde tam perfecta musices scientia? Tam ingeniosa modulatio? Tam dulcis sonus? Qui modò trahitur in longum spiritu continuo; nunc variatur inflexo; nunc distinquitur inciso, copulatur interto, promittitur revocato? Quid, cùm modulos præter opinionem commutat? Quid, quòd jam plenam, gravem, acutam, crebram, contractam, diffusam; jam attenuatam, inflatam, vibrantem, summam, me-

diam, imam cantionem exprimat? Adde, quòd plures singulis luscinijs cantus sint; nec iidem omnibus, sed sui cuique. Certant inter se, palámque animata, contentio est. Victa sæpe vitam morte finit, & priùs spiritus deficit, quàm vita. At enim omnia hæc miracula carcer intercipit. Nihil canit captiva; id unum per intervalla gemit: *Cupio dissolvi.*

Quòd DEO deficiente mundus omninò non ruerit, causa fuit, quia stabat adhuc *MARIA.* Potuit toti mundo basis ista sufficere. Ut tamen majorem hominibus venerationem MARIÆ imprimeret, suprema Christi vox ad homines fuit comendatia Mariæ. Rebatur nempe, hærere firmiùs, quæ postrema sunt, monita. Testari prodigus, ita hæreditatem partitus est, ut reveretiam, quam habebat erga Matrem, filiis crederet; & providentiam, quam habebat erga filios, Matri. Præ cæteris commendavit Joannem; quòd sciret, nullius adolescentiam securam unquam futuram, nisi sub tutela MARIÆ. Demum ubi in crucem actus, animam Patri commendavit, ultimos ad Matrem halitus direxit, & in illam effudit spiritum; ut totus mundus agnosceret, mortem sanctam sperari non posse sine MARIA. Audijt divinum Præceptorem Stanislaus; & ut sub MARIÆ tutela sanctè moreretur, supplices ad Matrem suam litteras ipso divi Laurentij festo exaravit. Summa voti, & postulati hæc erat. O MARIA! Mea tot titulis, quot ego tibi obligor beneficijs. *M*ater mea es, non conditione naturæ,

turæ, ſed jure gratiæ, ſub cruce conſtituta. Ibi me genuiſti, non ex utero naturalem, ſed ex corde Filium ſpiritualem, Non quidem doloribus parturientis, certè tamen doloribus morientis! Non tui, ſed in te morientis filii tui, unicè dilecti. Ecce! Venit ad te filius tuus, Primogenito tuo longè diſſimilis, & inter adoptivos infimus. Filius tamen eſt tuus, & venit ad Matrem ſuam. Supplicat pro ſalute ſua; ſanguine Filij tui parta, lacrymis tuis impetrata, patrocinio tuo obtinenda. *M*onſtra ergo te Matrem, & reſpice me filium. Nomine filij ſi ego indignus ſim; tu nomine Matris digniſſima. Reſpice, nec me deſpiciet DEUS. Subditus olim tibi DEUS nunc etiam paret, ſi præcipis. Quanquam imperiô tuô non opus eſt erga volentem. Nam id quoque DEUS Matri ſubdidit, ne à Matre aliud velit. O! Qualis ille currus, cujus aurigæ ſunt immortales ſpiritus? Qualis illa, quæ aſcendit, & cui DEUS fit obvius? Nempe tu es, ò *M*ater mea, Regina naturæ, & pene gratiæ. Tali pompa excipienda eras, quæ Deum exceperas. Sedes jam proxima DEO, *M*ater DEI. *Cupio Diſſolvi.* Utinam! Emori liceat ea luce, qua in cœlos aſſumpta es; ut poſſim cum thronis Angelicis throno tuo ſupplex advolvi. Nam *M*aria inferius eſt, quidquid non eſt DEUS. Si quid in me offendis, unde diſpliceam; in te reperis, unde placeam. Recipe me, obſecro; & per illud tibi chariſſimum, mihíque dulciſſimum nomen *Matris* ſupplico!

Ut Patre contentiſſimus fuit æternus Filius, ita ab æter-

æterno avidiſſimus erat *Matris*. Quam naſcendo non potuit, renaſcendo quæſivit. Qanta potentia fœminæ, quæ mundum ea ipſa voce refecit, qua olim eſt factus? Dicerem, creaturarum perfectiſſimam; niſi perfectiſſimo DEO injuria foret. ❁ Nunquam tamen potentior fuit *MARIA*, quàm ex quo tempore in cœlis moratur; niſi velis, potentiorem eſſe reginam in exilio, quàm in regia: magìs efficacem eſſe ſponſam, cùm ſponſa eſt, quàm in ipſo Hymenæo: magìs gratam eſſe matrem abſentem, quàm filio præſentem. Calidior eſt ſol æſtatis tempore, quando apogæus eſt, & remotiùs à terra aſcendit ſurſum. Nunquid autem *Maria* electa ut ſol? Non potentior eſt luna, quando terræ eſt propior, & dychotoma; ſed quando plena; utut ſæpe à terris remotiſſima. Nunquid autem MARIA pulchra ut luna? Stella matutina non in ortu ſuo, ſed in altiſſimo ad meridianum circulum aſcenſu ſplendidiùs illuceſcit. Nunquid autem MARIA eſt ſtella matutina? Elevata eſt, non ut miſeros deſpiceret ex alto, ſed ut miſerandos reſpiceret in profundo. Non evolavit in cœlum, ut celaretur; ſed ut ſalutem ſervorum ſuorum ardentiùs zelaret. Per nubes aſcendit, non ut fulmina & grandines cuderet; ſed ut copioſiores gratiarum imbres deplueret. Aſſumpta eſt, non abſumpta: erecta, non erepta eſt nobis: ceſſit, non exceſſit. Salva res, ſi hanc tibi Patronam demereare. Addit animos metuenti animæ; libram ſeveri judicis exonerat mole peccatorum; & ſua ſupponit merita. Hac ſupplice vincitur DEUS, & immutabilis mutat decreta.

XXX.

Divo Stanislao B.V. in articulo mortis apparet, et Solatia affert.

XXX.

INter meteora pulcherimum, Iris. Platoni mater admirationis, & ornamentum erat cœli. Veteres communi nomine Thavmantidem appellârunt; quòd non aliud Phœnomenon tantæ venuſtatis ſit, qua perinde, ac Iris, hominum oculos animósque delectet. Forma Iridis venuſtiſſima, coloribus ac figura abſolvitur. Figura arcuata eſt; nonnunquam ſemicirculum explet; rariſſimè ſuperat; ſæpiùs non adæquat. Colores ut plurimùm terni comparent: puniceus, ſeu rutilus, ac lucidiſſimus, qui ſupremus eſt; viridis, qui medius; & ruber, qui infimus. Materies Iridis nubes rorida eſt, quæ in exiguas guttulas colliqueſcit, & ſolares radios per illas transmittit; quos dum inæqualitate partium inæqualiter refringit, & varia lucis ac umbræ commixtione jam magìs, jam minùs opacat; eam, quam in Iride miramur, amœnam colorum varietatem concipit; cuius id argumento eſt, quòd non, niſi dum aut delapſis jam pluviis, aut ingruentibus eliquatæ nubes rorant, Iridem conſpicere ſit datum. Ita tamen diverſitatem tranſeuntium colorum in lucem, diverſô modô refractam, reiicimus, ut ſolam pro cauſa non aſſignemus; ſed veros etiam colores, aut ſpecies ſaltem concurrere, non ex vano arbitremur. ❁ Ceterùm pulcherrimus hic lætorum novorum nuncius, quod olim finitô diluvio munus ſuſcepit, hodiéque proſequitur; & orbem univerſum exhilarare pergit. Nam dum poſt imbrium &

procellarum bella pacem nuntiat, *Quanta hæc tunc gaudia portat?*

Deesse aliquid non potest, ubi adest *Maria*. Deerat vinum convivis in Cana ; & statim MARIA etiam à Filio subirato, evocavit miracula, quæ evocaverat DEUM. Qui timebant, ne aquam biberent; ad imperium *Mariæ* bibebant miracula. Imò hæc una voluptas est divinæ Matris, prodesse omnibus; quæ, quod vult, ita potest, ut cum Filio, rerum omnium Domino, divisum Imperium habere videatur. Potestatem porro suam cum voluntate ita conjungit, ut supplicum desideria occupare malit, quàm admittere; effundere potiùs Beneficia, quàm dare. Fecerat vota Stanislaus, humana conditione prope majora. Nihil precibus his Virgo, quanquam audacibus, penéque violentis, offensa est; sed abs mora clientulo, quod ita de se meritum videret, morem gerere statuit. Ipso adhuc Divi Laurentii festo tentarj cœpit febricula; qua nondum ingravescente, asseveranter prædixit, à Cœli Regina impetrâsse se, ut, quod unicè optâsset, luce, illius in cæleste regnum migrationi sacra, Beatam æternitatem auspicaretur. Hinc vitæ jam omnis fortunæ neque satur, dum nihil mortale in hac sibi Colonia reliquum videt, quod votis etiam mediocribus esset ambiendum, ad longinqua cœpit spes omnes curásque convertere; & rei, jam semel conspectæ, magnis assiduo novisque curis æstuare. Præoccupavit partem solatij clementissima Cœlitum Regina; quæ Augusta specie, multóque lumine circumfusa, spectandam se illi ultro præbuit. *Quanta hæc tunc gaudia portat?* Aspiciebat Stanislaus Virginem, Virgo Stanislaum: & quamvis tacitis

utrin-

utrinque vultibus, amor tamen hinc omnem addicebat curam, illinc omne promittebat obſequium. Non opus erat verbis, ubi amor tam facundus fuit. Non poterat eſſe mutus, quia erat mutuus. Sed nec otioſus erat. Ex illis quippe oculis tela & faces vibrabat, quibus per reliquum vitæ ſaucius vixit, & arſit Stanislaus. O! Quis tunc illius ſenſus fuit, cùm vidit illos oculos in ſe conjectos, quibus DEUS ipſe adſpici gaudet? Cùm vidit illos oculos in ſe figi, quibus mortalem aſpici, eſt immortalem fieri, eſt perire non poſſe, eſt cœlo Deóque donari? Sed enim his illum tam ſanctis deliciis immorantem, facinúſque jam, neſcio quod, exſpectatione majus molientem, fortuna in medio curſu deſtituit; atque inſperatò pulcherrima illa Virgo ex oculis receſſit. Cujus mihi tam improviſi receſſûs, ſi divinare fas eſt, cauſam videor non abſurdam odorari. Scilicet niſi fuga violenta formoſiſſimam Matrem abſtuliſſet, nunquam poterat illa ad cœlum redire.

Hîc ego mecum ſtatuere non audeo, Timothee; majorémne credam, ab aſpectu MARIÆ ſuavitatem, an ab erepta, amiſſáque dolorem in animo Stanislai ſucceſſiſſe. Profectò moderatiùs ille potuit dolere, qui ſciebat, ſe propediem inſequi fugientem, & aſſequi feliciter. Poſt aſpectum DEI pars aliqua gloriæ eſt aſpectus Virginis. Ut ſperare hunc poſſis, illa ipſa eſt Mater ſpei. Sine MARIA nunquam eſt JESUS; ſine JESU nunquam MARIA. MARIAM inveniſti, JESUM inveniſti. Manna, cœlitus delapſum, non invenitur extra Arcam. Flores non

re-

reperiuntur extra hortum. Divina Sapientia non habitat extra ſedem, ſibi conſtructam : & JESUS non ſeparatur à Maria. Felicem te, ſi ita JESUM inveneris ! Qui invenit conjunctum cum Virgine, invenit leonem cœleſtem ; non ut dentibus & rugitu ſæviat, ſed benefico influxu recreet. Qui invenit in brachiis Matris, invenit Judicem faſciîs ligatum. Qui invenit Deum in ſinu Virginis incarnatum, invenit *Ma*jeſtatem, aliàs inacceſſam, totam humanam. Ut autem tantum favoris tibi ab hac *M*atre polliceri queas, Filium te monſtres, & devotiſſimum Clientem exhibeas, oportet. Miſerrimus fores, ſi nomen Sodalis inaniter gereres. Næ tu tenebras in lumine, umbram in radiis lucis, deliquium ſine delicto videbis in luna ; quia Mariam non Advocatam, ſed provocatam ; non Patronam, ſed bellonam ; non Imperatricem, ſed fulminatricem experiêre. Si nolis teneri Lege Matris, cùm potes in vita ; non poteris teneri ope Matris, cùm voles in morte. Negligêris, ſi prior negligas ; & deſerêris, quia deſertor ; exſpes in morte, quia exlex in vita.

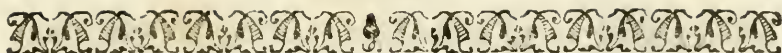

XXXI.

D. Stanislaus inter ſuaviſſimos affectus piè moritur.

XXXI.

QUòd eſt ſpiritus in homine, hoc eſt nativa virtus in aromate; intus agit, foris ſentitur. Corpus ſine ſpiritu eſt cadaver; aroma ſine halitu eſt tetrimentum. In receſſu quid lateat, odor ejus & acrimonia prodit. Ex omni porrò odoramentorum genere principatum tenet ſuavitas Balſami, cujus tanta vis eſt, ut fugientem animam feratur revocare. Præterea hoc antidoto nullum habetur præſentius, nullum præſtantius; ſive virus ſit arcendum, ſive corpus ab eo præſervandum; adeò quidem, ut viperæ, teſte Pauſaniâ, ſub Balſami arbuſculis latitantes, hujus ſucci paſtu venenum amittant, & morſus figant prorſus innoxios. Regina Sabæ prima has narium delicias ex Arabia felice in Palæſtinam importavit, dignum munus, quod Regum potentiſſimo juxtà & ſapientiſſimo Salomoni offeratur. Indi genuinum opobalſami ſuccum non minore pretio, quàm gemmas, & aurum æſtimant; præſertim quòd fragrantia ſua à putredine conſervet cadavera. Veſpaſianus ac Titus, Romani imperatores, tanti fecêre hunc fruticem, ut, devaſtatâ Solymâ, etiam pro arbuſcula balſami, tanquam Jaſonis vellere, acerrimam dimicationem ſuſceperint; cùm Judæi, ne ſibi delicium illud eriperetur, velut pro aris & focis, pugnarent. Tanti ſtetit, odoram frondem balſami occupâſſe, quam Moſcho, Nardo, Amomo,

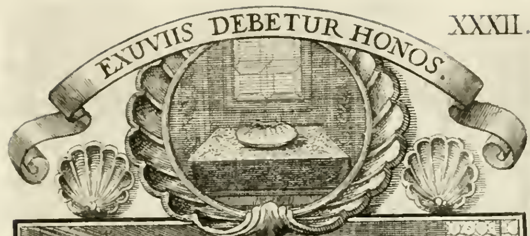
aliísque odoramentis commistam, ac subjecto igne deliciosè fumantem, reportatæ victoriæ manubium ac trophæum voluêre, adjecto lemmate: *Suaviter exspirat.*

Magna æternitatis invidia est virtus perfecta; & quid quid venit ad summum, festinat ad exitum. Verùm non tam avidum erat Stanislai cœlum, quàm avidus cœli Stanislaus. DEUM totus anhelat. Ad hunc porrò ut rectà tenderet, æmulus esse voluit morientis Christi. Elegit hic humiles fabri natales; nec erat alienum à Christi Patre ministerium. Quid enim DEUS, nisi faber? Tornare orbem, inspicare montes, dolare campos, excidere homines, fabrilia sunt. Respondebant hi natales morienti Salvatori. Nam ut eadem humilitate viveret, & occumberet, malleus, forfex, terebræ, clavi, ligna, vitæ ministeria, mortis instrumenta fuêre. Sic eâdem arte domesticâ dolabantur cunæ, & cruces. Placuêre ligna, & asseres etiam morienti Stanislao. Sæpiùs repulsam passus, ultimi favoris locô à præpositis tandem obtinuit, ut humi deposito emori liceret. Ad spectaculum pene hoc novum in terrìs Angelici chori se cœlo effundunt, & vix credunt, quod vident. Jacet invictus Pugil, nec succumbere didicit, licèt graviter decumbat. Ita adversa adversis adversa non sunt, sed aversis; & ubique sanctitati patet occasio, modò voluntas occasioni non desit. Ubi primùm sacrosanctum Christi corpus cubiculo illatum est, gestiit ad Dilecti conspectum Virgo, & mirabili modestia sponsum suum veneratur, osculum pacis, ac dotem æternitatis accepit.

pit. Subinde oſcula & animam inter ſocios dividens, rerum omnium oblitus eſt, præter nomen MARIÆ. Scivit illud, antequam aliquid diſceret: ſcivit illud, poſtquam omnia dedidicit. Prima hæc vox erupit infanti, & ultima morienti. Tandem *Suaviter exſpirat* Angelo ſimilis, & pene verſus in ſpiritum, eò ivit, ubi ſpiritus immortales habitant. Exceſſus amoris fuit, non febris; nec mori niſi amore debuit, qui amore vivebat. Improbe Amor, quid petis ampliùs? Olim occidiſti Primogenitum MARIÆ: paulò poſt & Matrem ſuſtuliſti: hodie etiam ſecundò Genito non parcis.

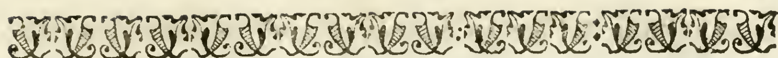
Mortuus es, niſi ſeriò ad mortem te pares, Timothee. Non addiſcitur unô momentô, quod nunquam antea fuit in uſu. Non dediſcitur unô momentô, quod ſemper antea fuit in uſu. Momentum eſt, quo experienda hæc ſcientia eſt. Nôſſe mori tam arduum eſt, ut cùm illud totâ vitâ didiceris, momentô unicô experiaris. Ad momentum ergo iſtud per totam vitam te exerce. Parva cura impendenda eſt parvis negotiis; maxima cura rebus maximis. Sapiens nihil magni momenti aggreditur, quod non ſeriò priùs expenderit. Omnes homines diſcunt artem, quam tractare volunt. Plerumque non bene agitur, quod non niſi ſemelagitur. Semel tantùm moriendum eſt. Error, qui in morte committitur, irreparabilis error eſt. Actor in theatro malè agit perſonam ſuam, ſi non frequentiùs ſe antè exercuit. Advocatus malè agit cauſam, cui evincendæ ſe non priùs paravit. Heu! Quàm periculoſum eſt errare,

quando error eſt ſine remedio ; & pœna ſubſequens ſine fine. Ut diſcas bene mori, exemplo Stanislai diſce mori à morte. Mors ſeparat animam à corpore : & licèt amara ſit, violentiam tamen inferre non poteſt, quam ſuaviſſimus DEUS ſæpiùs creatis infert. ✠ Separabat & STANISLAUS, qui corpori, cui neceſſario naturæ nexu conjunctus fuit, nullo vitioſo adhærebat affectu. Hinc mortuus eſt ſine triſtitia, quia vixit ſine adhæſione ad creaturas. Mortuus eſt ſine dolore, quia vixit ſine delectatione. Mortuus eſt ſine timore, quia vixit ſine peccato. Jucundum eſt mori illis, quos vivere non delectat. Anima ſine dolore migrat è domicilio, quod nunquam libenter incoluit. Acceptabile eſt divortium illis, qui ſe mutuò non diligunt. Mors adimit omnia fortunæ bona. Id ne ſine queſtu accideret, mortem tempore præoccupabat Stanislaus : dividebat cum indigentibus, & theſauros præmittebat in cœlum, ubi perpetuâ eorum uſurâ erat fruiturus. *Mors vitæ & gratiæ tempus claudit.* Certabat cum velociſſimo Stanislaus ; quod ſiſtere non poterat, in curſu intercipiebat tempus. Uſurpabat de illo, quidquid conceſſum erat : tranſigebat diem omnem ut ultimam ; horam omnem, ut ſupremam. Sic diſce mori. Negotium iſtud negotiorum ſummum. Lucra in eo, damnáque vertuntur æterna.

Ad Divi Stanislaj defuncti corpus venerandum multi concurrunt.

XXXII.

CRederem, fabulatum esse Platonem, nisi fabulam affingeret Socrati, quem refert, montes in Cœlo gemmeos asseruisse, quibus gemmæ, quas in terris videmus, tanquam decidua fragmenta, originem deberent. Negabit tantos unioni honores Alexander Lithuaniæ Dux, ratus, è cœlo mortem non oriri. Hic dum pretiosum unionem sæpiùs imittit, & eximit auriculâ, tandem altiùs insertum extrahere non valet. Luditur itaque, qui ludit, & exorto ulcere vitam amittit. Sic unio perdidit unionem. Verùm hæc ita habeant; suum tamen pretiosis cimeliis manet pretium. Purpuratus ille Galliarum Antistes miro unius gemmæ splendore mirificè captus, (propè dixissem) excæcatus, rem tantillam centum millibus aureorum æstimabat. Nulli hanc arcæ credidit; soli famulorum fidissimo fidem habuit, jussitque, ut cordis ac vitæ instar diu noctúque sub axilla custodiret. Quid, quòd Josephus, Venetorum legatus ad Usunçassenum Persiæ regem missus, inter alia monilia tantæ pulchritudinis carbunculum viderit, quem regno integro venire jactitabant. Et certè ingens Thesaurus unio sit, oportet, quem in sinu suo natum conchylia tam sollicitè custodiunt, ut, nisi piscator in eo tollendo cautissimum se præbeat, furaces digitos non solùm arctissimè stringant, sed etiam amputent. Probatur hæc cura mortalibus; rependunt custodiam, dum exempto unione custodiunt

 con-

conchylium, & Poetæ concinunt: *Exuviis debetur honos*. Dudum negavit Seneca, vitam humanam brevem esse, sed fieri. Non, inquit, exiguum tempus habemus; sed multum perdimus. Impendimus bonam partem somno, magnam otio, aliquam ludo. Cur ludimus eam vitam, quam brevem querimur? Cur impellimus tempus, quod ire velociùs dicimus? Sic est. Non accipimus brevem vitam, sed facimus. Non inopes temporis, sed prodigi sumus. Nihil vivunt, qui malè vivunt; nec annos impii usurpant, sed perdunt. Ampla ætas virtuti patet, si bona disponatur. Certè modico tempore longam ætatem decurrit Stanislaus, quia annos auxit virtutibus; & ut mortem falleret, jam cœpit immortalis esse, cùm viveret. Suspexit in juvene senem antiqua Roma; & difficile est credere, quantùm divulgatus illius obitus omnium animos affecerit. Etiam sexagenarii adrepebant, ut à juvene sedecim annorum discerent vitam prorogare. Plurimis spontè fluxerunt lachrymæ; & ex repetitis suspitiis facile conclusit forma cadaverica, quàm nobili animæ successisset ❁. Funus in Tyronum solatium ad templum Divi Andreæ longa serie deductum est. Jacere alibi Magister virtutum non debuit.

Exuviis debetur honos, Timothee, quia rarissimam clausêre gemmam. Si admirabilem omnium virtutum varietatem spectes, Sapphirus: Si ardentem, tam in DEUM, quàm homines, amorem, Chrysolithus: Si ad Christi legem alios trahendi desiderium, Magnes, ac planè Siderites: Si omnium oculis gratam innocentiam, Smaragdus: Si temperantiæ studium, Amethystus: Si in bene cœptis laudabilem

dabilem conſtantiam, Adamas: Si rari denique exempli optimam indolem, Peryllus fuit, aliàs in ſola, ut ſcribunt, India reperiendus. Hinc nemo domum redit, quin non illud ſecum tacitus repetat: Utinam moriatur anima mea morte ſanctorum! Nec miror; quia nemo ita vivit ſcelerate, quin optet mori bene. Deſperatiſſimæ vitæ eſt, qui bonam mortem non optat. Roga, quàm voles, improbum, neminem oſtendes, qui talis mori velit, qualis vivere audet: niſi quis aut DEUM neget; aut inferos neſciat; aut rideat æternitatem. Verùm quàm lepidè iſta! Bene mori omnes cupimus; vivere omnes, ſed bene, non laboramus. Ita multis vivitur, ut ſperari, niſi miraculô, mors bona non poſſit. Votum illud ne eludat fatum; hoc deſiderium ne evadat in delirium, ſpem mortis bonæ non à morte, ſed à vita ſumamus. Ut Echo voci, ita mors vitæ reſpondet. Si blandè vox inſonuit, & ipſa blandè reſonabit Echo. Si autem abſona, inſulſa, aſpera, hiulca horida vox intonuit; & ipſa abſonum quidpiam, inſulſum, aſperum, horridum, & triſte reddet Echo. Qui vivit vita peccatorum, morietur morte peccatorum. quomodo enim parebit coram Deo, quem irritavit? Coram Patre, quem injuriis affecit? Coram Rege, quem deſpectui habuit? Coram Amico, quem perfidè prodidit? Coram Belli Duce, quem turpiter deſeruit? Coram Sponſo, cui fidem fregit? Coram Judice, quem protervè deſpexit? Coram Redemptore, quem ſceleribus ſuis iterum in crucem egit. Quomodo evadet Immenſum? Quomodo reſiſtet Omnipotenti? Quo-

Quomodo fallet Sapientiſſimum? Enimverò videbit tunc, quod nunquam fuerat ſpectatum. Comprehendet, quod nunquam fuerat cogitatum. Experietur, quod nunquam fuerat apprehenſum. Igitur methodus bonæ mortis eſt methodus bonæ vitæ. Ne fallat deſiderium, præveniat ſtudium. Præcipitant tempora; evaneſcunt horæ; occidunt ſoles; tranſeunt dies; effluunt menſes; dilabuntur anni; avolant luſtra; volvitur vita. Poſt primum momentum, quo egreditur, & Domum Eternitatis ingreditur anima, mox audies: *Tempus non erit ampliùs.* Decurſum eſt ſtadium: ergo nulla ſpes ampliùs obtinendi bravii. Confectum eſt bellum: ergo nulla ſpes ampliùs referendæ coronæ. Finitæ, ſunt nundinæ: Ergo nulla ſpes ampliùs comparandæ mercis. Clauſa eſt janua,: ergo nulla ſpes ampliùs intrandi Cœlum. *Tempus non erit ampliùs.*

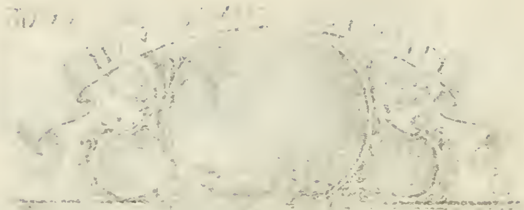

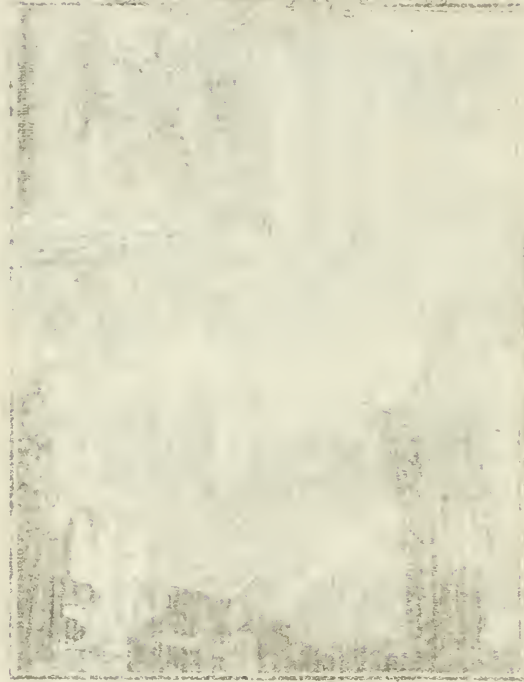
XXXIII.

D. Stanislai Cadaver post aliquot annos integrum, et incorruptum invenitur.

XXXIII.

PHœnicem dixit Claudianus ſolis avem, ad cujus immortalem interitum ceterarum volucrum turbæ convolant, & ſpectant admirabundæ. Avis eſt rariſſima, & mundi unica; hæres, proléſque ſui. Gignitur absque conjuge; renaſcitur absque pudoris calamitate. Poſtquam quingenta vixit ſæcula, præſaga natura de morte admonet. Igitur thus, myrrham, cynnama colligit; unquibus & roſtro nidum conſtruit; tandem faces ſubdit, & hilaris rogum ingreditur. Res mira! *Etiam poſt funera vivit.* Dum æuum in odoribus finit, decedenti Phœniei ſuccedit iterum Phœnix. Ubi jam nemo, iterum ipſe: qui jam non alius, idem: ipſe quidem, ſed non idem: quia & ipſe, nec ipſe eſt.

Ingenioſum extat Poëtarum commentum, cupidinem una cum *M*orte iter ingreſſum. Jámque longiùs progreſſos, & oppidò laſſos, ad obvium diverſorium ſe pariter recepiſſe. Ibi arcum quisque ſuum cum pharetra in menſam neglectim abjicit. At ut nulla, aut exigua quies amori eſt, cupido inſomnia paſſus, ortum ſolis prævertit; felici infortunio arcum & pharetram *M*ortis involat; & quos deinceps ſuis telis ſauciat, non geſtire, non laſcivire, non ſolitis æſtuare ignibus, ſed è veſtigio palleſcere, languere, frigere, exanimari demiratur. Econtra Mors, Amoris jaculis inſtructa, hæret attonita, quòd ſuis ſau-

cij jaculis , non illicò concidant ; non extinguantur ; non efferantur mortui ; ſed toti in flammas abeant , & ex cineribus Phœnicis inſtar feliciùs renaſcantur. Hujusmodi ſpiculô ſauciatum credo STANISLAUM. Certè perſtat etiamnum incorrupta caro ; nec corrumpi debuit , quæ ſemper manſit integra. Minùs multò me perſuadebis , ab initio carnem hanc ſolùm animâ ſentiente informatam fuiſſe. Nunquam brutum eſſe potuit, quod Angelis eſt proximum. ✿ Vide; etiamnum vultus rubet, Angelo ſimilis, ſi Angeli vultus haberent. Igitur non obiît , ſed amavit tantùm. Dum Amoris tela vibravit Mors , extendit amorem , & æternum fecit. Hinc *etiam poſt funera vivit.*

Ad cœlum ! Ad cœlum , Timothee ! Capio tandem , cur ſub finem mundi ſtellas ſuas cœlum projiciat. Scilicet tot ſoles excipiet , quot corpora beatorum. Si adhuc in terris defuncti STANISLAI corpus tam amœnè rubuit , tam decorè fulſit ; putas , quomodo fulgebit in cœlo ? Igitur ad cœlum ! Ad cœlum ! Quid tibi porrò eſt cum iſthac lacrymarum valle , ubi nil, niſi ſingultus & gemitus , ærumnæ & miſeriæ audiuntur ? Quid amas vitam , quæ deficit ? Majeſtatem , quæ cadit ? Magnificentiam , quæ evaneſcit ? Vix Petrus delicias in rupe Taborea deguſtare cœperat , cùm fragor importunus omnes aſportavit : adeò vel in ipſis oblectamentis , quæ à DEO ſunt , expertus eſt , evaneſcere omnia , præter Auctorem. O montes & valles , ò campi & ſylvæ! Tædet, vos diutiùs intueri. Sordet mihi terra, cùm cœlum aſpicio.

picio. Non jam vobis invideo vestras opes, ò Principes! Vestras lauros, ò Milites! Vestram scientiam, ò Litterati! Vestras voluptates, ò Amantes! Vestros thesauros, ò Avari! Vtimini, fruimini; non invideo. Paradisus, Paradisus! Nulla ibi nox aut caligo, quæ terreat; non calor, qui adurat; non gelu, quod affligat. Oculi, quidquid amœnum & elegans; aures, quidquid harmonicum & suave; nares, quidquid odore gratum; palatum, quidquid dulce ac sapidum; tactus denique percipiet, quidquid delicatum & blandum cogitari potest. Corpus claritate solem, agilitate auram, subtilitate ignem, robore adamantem superabit. Quidquid in singulis hominis ætatibus perfectionis est, complectar in cœlo. Candorem suum pueritia, vivacitatem juventa, robur ætas virilis, & majestátem senectus contribuet. Ibi nationum omnium linguis promptissimè loquar; omnium temporum gesta, & historiarum monumenta callebo; gratiarum & charitum lepore affluam; omnium vocum varietate cantabo. Ibi erit matutinum sine vespere, meridies sine æstu, dies sine nocte, serenitas sine nube, lux sine umbra, pax sine bello, libertas sine mancipatu, gaudium sine dolore, felicitas sine miseria. Ibi erit aula sine ambitu, thronus sine periculo, corona sine sudore, purpura sine onere, sceptrum sine labore, regnum sine tumultu, dignitas sine æmulo. Ibi erit Ver sine pluvia, Æstas sine grandine, Autumnus sine defloratione, Annus sine hyeme, Tempus sine fluxu, Vita sine morte, Æternitas sine fine. Quid amplius? Ibi etiam DEUM vi-

debo. Superi! Quæ viſio? Videbo ſplendoris abyſſum, majeſtatis theatrum, centrum omnis gloriæ. Videbo magnum ſine quantitate; bonum ſine qualitate; infinitum ſine numero; immenſum ſine extenſione; æternum ſine duratione; pulchrum ſine figura. Videbo, qui remotiſſimè diſtat, & viciniſſimus eſt; qui nullô locô conſtringitur, & ubique præſens; qui nullam percurrit ætatem, & omnibus ſæculis convixit. Videbo, qui dat omnibus eſſe, à nemine accipit; qui dat omnibus vitam, nemo ipſi; qui omnibus dat vires, ipſe nullius indigus. Juvat Subſtantia Accidens, dum producit accidens; ❁ Nec ſufficit: debet utrumque adjuvare DEUS. Juvat Accidens Subſtantiam, dum producit ſubſtantiam. Nec ſatis eſt: debet utrumque adjuvare Deus. Nil potentius voluntate humana. Semper agit, quod vult, & quando vult. Sed nec iſta poteſt agere, niſi agenti ſuccurrat Deus; imò & individuum effectûs ſeligat. ❁ Agunt ſimul homo & Deus; nec prior homo, nec prior Deus. ❁ O me beatum millies! Deum videbo.

Obſtupeſcite cœli ſuper hoc. Cœli, ò quàm belli!
Obſtupeſcite! Ecce! Timotheus terram amat,
cœlum deſpicit.

XXXIV.

D. Stanislai opem in variis Corporis, ac animi afflictionibus omnes experiuntur.

XXXIV.

CHinenſes, populi gentiles, Cæleſtium inanes, illos Sophos ſummis honoribus proſequuntur, qui hominis immortalitatem quàm efficaciſſimè probare, & in ſpeciem ſolidiſſimè videntur aſtruere. Hos inter repertus eſt, qui, ut regis gratiam aucuparetur, & ingens mendacii minerval referret, temerè impoſuit, indefeſſo ſe ſtudio tandem potum immortalitatis adinveniſſe. Hanc diviniſſimam potionem cùm Rex avidiſſimè expoſceret, è primis aulæ proceribus quidam in abacum involat, poculum arripit, & bonam amyſtidem è potu immortalitatis ſibi propinat. Agitur in furorem princeps. Et abs mora obtruncari debuerat Aulicus, nî opportunum hoc dilemma pro clypeo obieciſſet: Fruſtra in ſe gladios intentari, ſi potio hæc immortales redderet: hac virtute ſi careat, ſibi præmium deberi, quòd ipſe præ rege decipi maluerit. Agnovit errorem Princeps, & mortalem ſe credidit, qui aliis tam facilè mortem decerneret. Et verò vanæ ſunt herbæ medicæ, vanum aurum potabile, ſi immortalitatem inde ſperes. Ea lege quisque naſcitur, ut denaſcatur. Quòd ſi tamen in taberna pharmaceutica frequens mercium inſtituatur luſtratio; Abiiciantur fatua aromata, & nova herba in ſuccos medicos, trituras, pulveres, paſtillos, trochiſcos, varia unguenta & Balſama

ſcitè præparentur; non abnuo, ad plures annos etiam debili vitam prorogari poſſe. Quin ipſe trabalibus litteris encomii loco gratus inſcribam : *Morbos ac vulnera ſanat.*

Principium vitæ, initium dolorum. Neſcias, an in vitam mortalem veneris, an in mortem vitalem. Nuntiata Lazari morte gaudere ſe dixit Chriſtus. Ubi eum miſeræ vitæ redditurus erat, plorare cœpit, & tota viſcerum commotione turbari. Medicorum Princeps Galenus trecentas, & ultra numerat, principes ſolùm, & quaſi matrices miſerias; quarum vel infantes quodammodo prophetæ ſunt, cùm non à riſu, ſed fletu hanc lucem ordiantur. Veritatis huius teſtes habes, quos ad aram Divi Stanislai ſupplices vides. Oratio diſertus eſt deſerti fletus; & magna largiuntur cœlites, cùm flectuntur. Hic unus miſeris jam dolor relinquitur, quòd medicorum indigi, Eum poſtremùm adiîſſent, quem primum debuerant. Miraculo opus eſſet, ut numerari poſſent miracula Thaumaturgi Juvenis: *morbos ac vulnera ſanat.* Prope dixiſſem, reliquis hominibus perfectiorem; niſi ſcirem, gratias eſſe gratis datas. ❊ Dum loquitur, aures ſurdis; dum aſpicit, oculos cœcis; dum tangit, pedes claudis reſtituit. Paralyſis, hydrops, lepra, morbi ſunt, quamdiu permittit; ſanitas, cùm jubet. Mors ipſa reveretur mortuum, quem timuerat vivum; & miratur, ſibi vitam vel invitæ reddi. In iis, qui ſanitatem à Divo referunt, ſtat pro luculenta gratiarum actione ipſamet muta, & mutua admiratio beneficii. Levia loquuntur gaudia; ingentia ſtupent.

Hoc

Hoc eſt Sapientem eſſe, Timothee, bene omnibus facere. Habe tibi ferias tuas, perfida Judæorum natio, quæ hominibus ſeveriores ſint, quàm aſellis. Aſinum licet Sabbatho attollere, ſi in puteum decidit; & Chriſtus vobis violator Sabbathi eſt, quòd die quietis ſuæ homini, malè affecto, publicam ſervitutem impendat. Tacete poſthac; fruſtra eſtis. DEO, & ſapientibus, qua die non licet bene facere, nec licet vivere. Illos peculiariùs diligunt, quos ab aliis derelictos inveniunt. Non habuiſſe hominem, ſtatim DEO neceſſitas fuit ad piſcinam Probaticam accurrendi, ut Paralyticum ſanaret. Similiter STANISLAUS pene ſe miſerum putat, dum miſeros videt. Exonerat morbo, onerat beneficio: imò beneficium ſuum reputat, quod aliis dederit. Ut ſapiens ſis, beneficentiam hanc æmulare, Timothee. Ante omnia te invito ad piſcinam Probaticam; ubi miſelli non triginta duntaxat & octo annorum ſpatio, ſed hic centum, ducentis ille, mille alius annis inter ſummos cruciatus, & inexplicabiles gemitus morantur. Animas, in igne luſtrico detentas, intelligo. Heu! Quis locus? Abyſſus eſt tenebrarum, mare flammarum, officina dolorum. Heu! Quis locus? Locus eſt, in quo bullit ſulphur & pix, concamerantur tenebræ & fumus, congraſſantur glacies & ignis. Heu! Quis locus? Locus eſt, cujus pœnæ, ſi æternitatem & deſperationem excipias, inferorum pœnas æquant; cujus dolores etiam atrociſſimos Martyrum cruciatus ſuperant. Heu! Quis locus? Imaginare noctem cimmeriam, den-

densissima caligine mixtam, incumbere; aërem intermicantibus fulgetris scintillare; terram horrendis motibus concuti; antra gemitibus personare; monstra vipereis sibilis stridere; & non nisi umbram flammæ purgantis concepisti. Pone, quidquid barbari humana mens excogitavit: certatim se immittent in tauros famosi Phalaridis; in gratiæ loco numerabunt, à Mezentio ad cadavera, vermibus scatentia, alligari; ultrò conscendent fatales Diocletiani rotas; velut apiculæ ad fragrantissimos flores, convolabunt ad ulcera Jobi, & mellis instar avidè sugent. Verbo: erunt amantium vota, quæ nobis sunt reorum supplicia. Ex miserrimo hoc ergastulo misellæ animæ tibi acclamant: *hominem non habeo.* Barbarum te! Nisi coronam, quam vocant, Virginis lapsis porrigas, ut ad coronam gloriæ eleves. Crudelem te! Nisi sextâ quavis feriâ, ferias à secunda comestione tibi indicas, ut famelicas recrees. Immitem te! Nisi ferreô lumbos tuos cingulô quàm arctissimè adstringas, ut ignium vincula captivis solvas. Inclementem te! Nisi primâ mensis cujusque dominicâ immaculatum Christi sanguinem effundas in maculatas, ut maculas eluas.

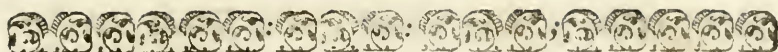
Væ! Si lapides, qui lacrymantibus collacrymantur, duritie superes. Cor durum malè habebit in novissimo.

XXXV.

D. Stanislaus ægrum, et sibi devotum
Clientem ad Cœlum invitat.

XXXV.

DEbetur ea laus bombyci, quòd vix aliud animal divinam modeſtiam propiùs æmuletur. Nunquam DEUS ceſſat agere; & nunquam videtur: etiam bombyx, cùm maximè operatur, operitur. Parva ovula vermiculi hujus incunabula ſunt. Ubi in lucem prodiit, ter in dies comedit, ter dormit, donec penitus adoleſcat. Adultus cibum omittit, & ad opus ſe accingit, ut pretium hoſpiti ſolvat. Igitur collum extollere, & ſibi ramum ſeligere, quo ſua utrinque fila annectat. Subinde in medio ſuam domum ordiri, fila modò huc, modò illuc, modò ſurſum, modò deorſum ducere, & parietes ita duros efficere, ut ex membrana conſtructos diceres. Neque ſibi laborat induſtrium animal, ſed DEO, ſed homini. Laborat DEO; quia templis & aris de ſerico ornatu providet. Laborat homini; quia holoſericum villoſum, & veſtes undulatas ſuppeditat, quæ viros Principes à plebe ſecernunt. Opere confecto ſuis ſibi oſcillis aditum patefacit: *Triſti de carcere ſurſum* eluctatur, & album mutatus in alitem ampliſſimo cœlo anguſtiſſimum commutat ergaſtulum.

Facile eſt DEUM probare ex ordine mundi, quem nec ſtatuere potuit fortuna, cùm ſit cœca; nec ſtabilire natura, cùm ſit infirma. Difficilius eſt, DEUM pertinaci probare; ſi proceſſum infinitum permittas. Sed & illô

admiſsô adhuc evidens manet , extra Deum non dari Deum , atque adeò nec cauſam , quæ ſibi & aliis plenè ſufficiat. ❁ Illud adhuc turbat atheum, quomodo, ſi Deus exiſtat, bonis poſſit eſſe malè , & malis benè. At enim Deus paternum animum gerit adverſus bonos, quos fortiter non amaret , niſi haberet ſeverè. Conſulit probis Chriſtianis , dum illos præparat virtuti, & ſibi : malè autem de illis judicat , quos indignos putat rebus adverſis : quin etiam hortatur malos exemplo bonorum. Nunquam , credo , gratius ſpectaculum habuit , quàm cùm gemini illi Athletæ congreſſi ſunt , Orientis alter , alter Occidentis ſolis imperator , Job & Dæmon. Simplex ille cum hoſte pugnat multiplici. Hic enim forma carens, formas alternat. Nunc Jobo prædatur boves; nunc paſcentes oviculas igni depaſcitur ; nunc camelos cum rectoribus corripit ; nunc in ventum vertitur , & regiam evertit; nunc purpuratum efficit ulceroſum. Sed prodeſt Jobo Adverſarii varietas ; quia in uno triumphat multos. Æquè beneficum vocat Numen , ſive afferat , ſive auſſerat opes. Nunquam magìs laudavit Deum , & illuſit fortunæ, quàm dum oſtendit, hanc rideri, non illum poſſe deſeri. Hodie aliud ſpectaculum , iterum Deo dignum , exhibetur, ſcilicet adoleſcens Chriſtianus, cum adverſa fortuna compoſitus ; quia graviſſimis morbi doloribus conflictatur. Ridet hic tamen , & nihil amaturus præter Deum , etiam mortem odit , ratus , majus patientiæ exercitium eſſe , ſi quis poſtremis in malis potiùs arceat , quàm accerſat mortem. Porrò ut ſanctiùs viveret,

&

& perfectiùs pateretur, Patronum & *Magistrum* sibi delegit Divum STANISLAUM; qui tam fortem pugilem admiratus, ipse advolat, & ad cœlestem coronam amicè invitat. Acceptat sponsionem Cliens, & ducem suum *tristi de carcere sursum* lætus sequitur.

Non legisti, Timotheo, quòd flenti Ezechiæ anni quindecim ad vitæ stamen assuti fuerint, illustri teste sole, qui supra lineas decem retroactâ styli umbrâ, viam & vitam redorditur? Hem, quid solidum in humanis, si ætas horarium est, annus linea, umbra vita! Lethalis umbra; quæ lineas enecat, quotquot attingit; paritérque dum proficit, deficit. Ætas nulla, hora nulla secura est; umbra eadem celeritate & æqualitate, horarium mundi planum in terra pervolat, qua igneus ille cursor. Sol, cujus æmula est, immensam cœli planitiem emetitur in alto. Delige jam horam, quæ placet; vel primam infantiæ, vel mediam juventutis, vel ultimam senii; nullam invenies, qua vitæ tuæ clepsydra vel non effluat, vel segniùs elabatur. Imò media juventutis hora omnium maximè periculosa. Primus flagitiorum institor Cain, Mortem invenit, & invexit. Horruit *Mors*, expiandis sceleribus nata, primos sibi aditus per innocentis Adolescentis jugulum pandi. Quæris, quo telo petiverit? Ligneo: nam tali ex materia nata Mors. Quæris, quid primum ferierit? Guttur: ut in Abele parentem multaret, quòd pomum momorderit. Ab eo tempore, quia dulci delinita Sanguine, juvenes avidiùs petit. Fuêre complures, stellæ in ortu simul & occasu,

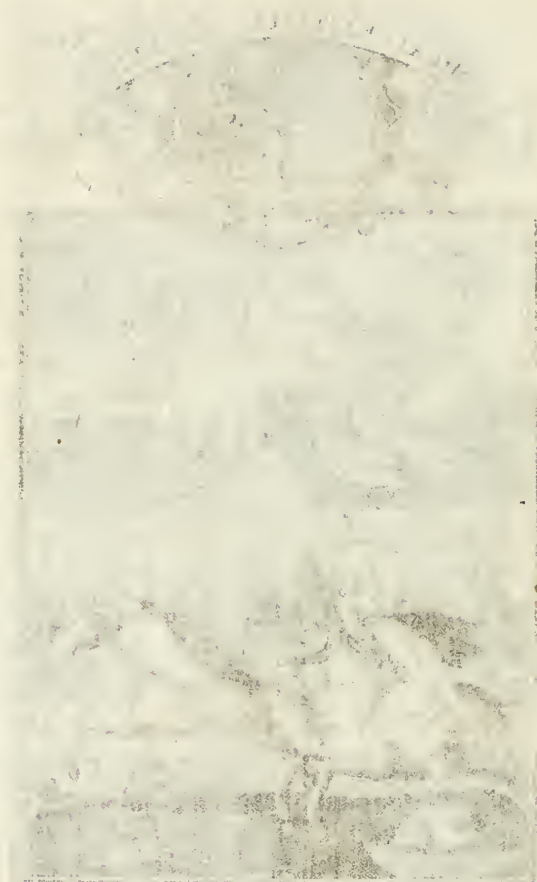

quibus

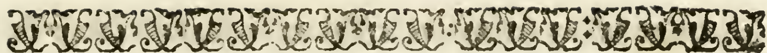
quibus idem oculorum ictus, & aperuit, & clausit lumina; eadem ligna cunas dedêre, & tumbam; qui eodem momento spirârunt primò, & exspirârunt.. Fuêre alij, stellæ ascendentes simul & descendentes, flammæ & funus, læti & lethum, flores & fœtores, papavera & cadavera. Et quæ securitas sit juventuti? Ventus est; quid velociùs avolat? Ventus; quid faciliùs exspirat? Ventus; quid faciliùs in ventum abit? Dicam ampliús. Vitrum est juventus; quid fragilius? Bulla; quid subtiliùs? Cera; quid fluidius? Flamma, quid tenerius? Umbra; quid fugacius? Flos; quid flaccidius? O delicate flosculé, superbe trossule! Illa tua caro, quæ in capite flavis crispatur comis; quæ in vultu roseîs purpurascit genis; quæ in cervice lacteo candet nitore; quæ in ore corallinis rubet labiis: illa tua caro, quæ induitur bysso & purpura, flos est diarius. Sole oriente oritur; meridie pandiculatur; vesperi marcescit; sole occidente occidit. Hodie sumus validi, cras morbidi, perendie mortui, paulò post à vermibus exesi, tandem in cineres conversi. Unô momentô stamus; altero cadimus. Uno valemus; altero rigemus. Uno vivimus; altero morimur. *Si sapis, tempore utere, & usurâ temporis fœnerare momentum unicum; momento unicô æternitatem.*

D. Stanislaus Polonis in bello contra Turcas ſuccurrit.

XXXVI.

PRodigiis pene habentur similia, quæ fulminum viribus effecta constant. Integris non nunquam loculis vagináque, liquâsse aurum ferrúmque perhibentur; absumpsisse econtra etiam loculos, vaginàmque, illæsis auro ferróque; Salva Matre peremisse in utero fœtum; sed & foetu salvo enecuisse parentem; doliis integris exhausisse funditus vina; non effuso vino combussisse circum dolia; redegisse penitus in cineres humana corpora, & verò etiam peremisse, homines, vestigiô sui nullô relictô. Id quoque mirum videri possit, quòd immunia quædam, à fulminum violentia sint; quædam verò præ cæteris illi obnoxia. Creduntur vituli marini pelles, laureæque coronæ præstare securitatem à fulmine, unde imperatorum olim tentoria ejuscemodi pellibus contegi solita memorant. Econtra *micat exitiale superbis*, & celsissimos montes, turrium apices, densas quercus, sæpiùs de cœlo tangi advertimus. Verùm effectus hos mirari potiùs licet, quàm rimari. Ita humana ratio etiam in iis quàm maximè caligat, quæ, dum fiunt, plurimo lumine collustrantur.

Huc mala verba! Primus armorum inventor Tubal tales meretur inferias. Crudus hic artifex ipso prope de tartaro vulnificum ferrum scrutatus est: coxit subinde, & flammis domitum malleo cruciavit, Ne mirare ampliùs,

quòd tam ferum ſit ferrum. Ferrum à fumoſo fabro flagellatur ferrô; hinc ſua in nobis vulnera vindicat, & vulneribus eruditur, ut vulneret. Experitur modò vindictam innocens Polonia, cui ſanguinis Chriſtiani Helluo Turca imminet. Serit hic clades ex cladibus; & dum captis dominatur, minatur capiendis. His lanceas inter lances, illis tumulos inter thalamos infert, ut pari ſomno accubantes & cubantes occumbant. Ah dolor! Diruuntur ſacra Deo templa, & Divorum divitias prædatur ſacrilega manus. Infelix metallum! Nullibi tutum, ne in templo quidem: merito pallidum, quòd ubique inſidias paves. Ne tamen avarus prædo videretur, ſi Polonorum gazas, non ipſos raperet, aliquot millia catenis onerat. Trahuntur hoſtiles per cuneos indignâ pompâ: exercitus olim, nunc turba. Trahuntur captivæ matres, & alumnos trahunt vinculis, antequam faſciis obvolutos. Pari ludibrio nobiles Poloni inter fercula eunt. Verbo; evertit Poloniam, & everrit victor Turca; citiùs rapit arces & oppida, quàm videt. Quæris, quanta acie? Terra contecta, montes depreſſi, flumina epota. Tandem tot armatorum millibus unus obſtitit Stanislaus. Vocaverat hunc in vota Poloni militis Ductor; & abs mora in aëre viſus eſt, divinam placare Nemeſin, híſque verbis patriotas ſuos pro defendenda Patria animare. Quid agitis, imbelles? Occidi cupitis, cùm liceat occidere? O ingloriam Fortitudinem, quæ pati tantùm poteſt! Hoc ipſo peribit exanguis Religio, ſi ſanguinem totum fundatis inulti. Capite potiùs in armatos arma. Miſeri fiant, qui vos miſeros fecêre. His monitis perpunctus Princeps preces per

caſtra,

castra, & Sacras liturgias indicit, ut incruenta divinæ hostiæ cædes cruentæ hostium cædi præluderet. Alterno enim foedere Religionem Princeps, Religio Principem servat. Deinde primus in procinctu Lunam lacessit; non recessurus, nisi victoria receptui canat. Præposterè nempe bellatur, cùm Dux ab agmine ducitur, non agmen à duce. Stanislaus ipse clientum suorum signis centuriatus, *micat exitiale superbis*; & fulminea manu fecialem se præstat. Crederes, utrosque Deo sic volente ex æquo victores, nisi duplex actio totalis etiam miraculis superior foret. ❁ Volutantur humi nigra corpora; fugiunt ad orci flammas fuliginosæ jam animæ, ac furiis similes sibi advenas stupentibus, Tartari tenebræ à barbaris geminantur.

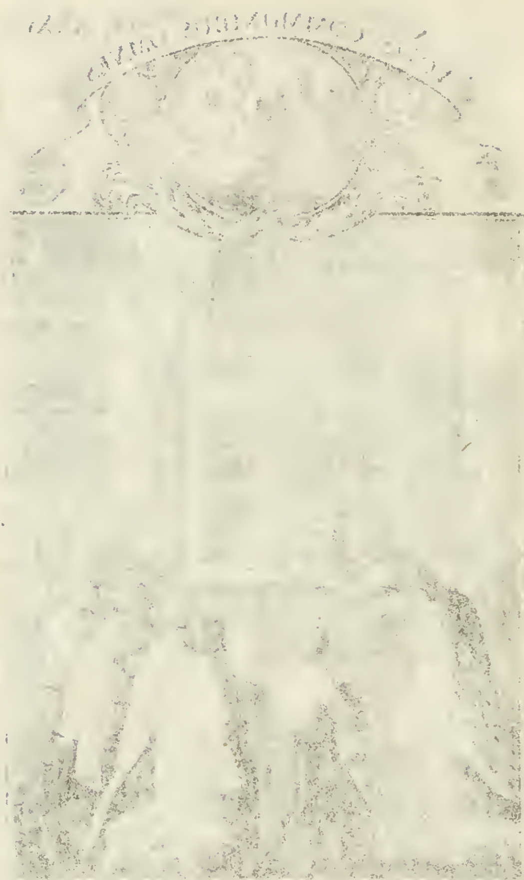
Mundum energumenum invenit Salvator, Timothee; ut dæmonem, hominum obsessorem, ab hominibus amoveret, illum quàm potuit procul, ad se in desertum abstraxit. Et verò etiam pugnam impudens iteravit cum eo, à quo dudum in cœlis primo statim congressu castris exutus, & ad inferos dejectus est. Paulò post tamen desperatâ rursum victoriâ ad homines rediit, hodiéque corda nostra, vitrea illa animarum castra, furiosus oppugnat. Verùm macte animis esto! Contra mille hostes unum unicum tibi custodem selegi. Hoc solo si uteris, arx tua rupis instar perstabit secura. Et quod magìs mirere; miles hic fortis est sine robore, armatus sine armis, magnanimus absque animo; imò cùm ipse timidissimus sit omnium, omnésque timeat, omni-

nibus tamen eſt timendus. Pando ſecretum. Timor DEI eſt, qui, ſi ad portas cordis tui excubet, in tuto poſita ſunt omnia. Vix Cainus, Perditorum Princeps, timorem DEI depoſuit, fortis eſſe deſiit; quia timenda non timuit, timet modò non timenda. Inani pavore territus, ac ſeipſum terrens, idem ſemper, & alius; ibi ſemper, & alibi; ſe fugit ac ſequitur, ſceleſtus ſceleſtum: umbram ſuam pavet, mendax mendacem. David, coronatorum primus, Carneum Philiſtinorum propugnaculum Goliam ſtravit Juvenis, & unico lapide fundavit Rempublicam: ſed ubi adultus nihil periculi in ipſo periculo timuit, imbellis à foemina vincitur, eodem prope momento, quo timorem abjecit, integer & confractus, caſtus & adulter. Quid ſolidius, quid firmius petra? Sciſſa tamen eſt petra, poſtquam timorem perdidit Petrus, & commota eſt, poſtquam ille deſiit trepidare. Igitur DEUM time, & tibi cave, quia vitreus es, & inter caſus ambulas. Perverſa ſanè temeritas, quæ ſtuppæ flammam ſubjicit, & cupit, ut non ſuccendatur; quæ vitra collidit cum marmore, & cupit, ut non frangantur. Putas, arundines reſtituras, dum cadunt columnæ? Noctuas non offenſuras, dum offendunt Aquilæ? Vitra fore tuta, dum rumpitur cryſtallus? Nemo vincit, niſi qui trepidat; nemo ſecurus, niſi qui timidus. Quamdiu trepidus non fueris, te ſecurum ne puta. Cogita perire te poſſe, ne pereas.

XXXVII.

D. Stanislaus Totius Regni Poloniæ Patronus eligitur.

XXXVII.

SCitum ænigma ſuburbanus ille villicus propoſuit, quando dixit; *optimum lignum non cædi: optimum florem non carpi: optimam volucrem nullo jaculo feriri.* Etiam peritioribus peregrinum hoc ac paradoxum eſt viſum: tandem dubium exemit hac paraphraſi. Optimum lignum, vitis, non cæditur. Optimus flos, frumentum, non carpitur. Optimam volucrem, apem, nemo jaculatur. Plus dicit Orator aureus: quid abjectius ape? Et quid Pavone pulchrius? Uter autem præſtantior? Apiſne, an Pavo? Non dubium, quin Apis. Pavonem de medio tolle, nihil detrimenti attuleris. Apem de medio tolle, & ſuſtuliſti ſapidiſſimum illud mel, quo tot cibi condiuntur, tot ægri reficiuntur. Suſtuliſti candidiſſimam illam ceram, quo Regum menſæ, & Divorum aræ collucent. Ego plus illud miror, quòd Apis, animal per excellentiam purum, flores viſitet, non vitiet; lilia delibet, ſed illibatè; inter violas agat, ſed inviolatè. Cæterùm primas fert fabrica, reſpublica, & œconomia Apum. Hanc ſi conſideres, magìs mirabere, quàm Regina Saba Salomonis familiam. Certè Apicula in ſuo mellificio longè ſuperat Salomonem in ſolio. Omnes cellæ ſexangulæ ſunt, & æqualia latera habent; ut adeò Geometriæ peritiſſimas crederes. Tres primi cellularum ordines relinquuntur inanes, ne in promptu ſit,

quod vespas, & muscas ad furta invitet. Omnes eodem tempore comedunt; eodem discedunt cubitum, ut quietem & laborem ex æquo dividant. Triplici bombô quies imperatur; quo percepto, ut in alveo maximè strepant, statim omnes conticescunt. Triplici bombô excitantur ad operas, quo audito ad sua quæque munera avolant; somnolentæ & inertes notantur, castigantur, quin & morte puniuntur. Demum, quod ars inter homines invenit, inter apes natura effecit; unam sibi deligunt in Regem. Huic magnificum construunt domicilium, & mæniis obvallant; hanc seniores, tanquam emeritæ, comitantur egredientem; reducem excipiunt *votis communibus omnes.*

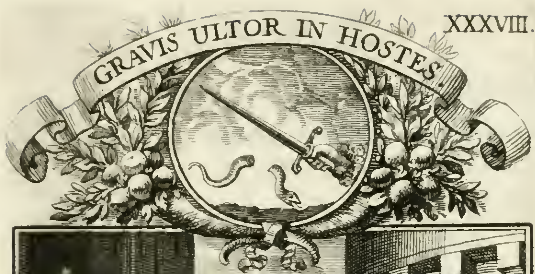
Hactenus eas stellas imitatus est Stanislaus, quæ circa Jovem de novo deprehensæ, appellantur comites Jovis & ministræ. Hæ lucem Jovis è propinquo hauriunt non tam sibi, quàm Jovi: propterea subtiles sunt, ut radios Jovis excipiant; fideles, ne retineant; ipsæ ministerio suo contentæ, videri non appetunt. Sufficit illis, si incedat magnificentior, & gloriosior appareat Jupiter. Id ipsum muneris egit Divus noster. Elegit latere obscurus, ut magìs emicaret Deus. Sed enim Thesaurus ignoratus neminem ditat; & lucerna sub modio demeretur lumen, quod habet, quia nulli dat. Celata virtus sterile bonum est; prodita & admiratores parit, & amatores. Hinc ut Deus glorificantem se tandē glorificet, hodie supra candelabrum statuit Stanislaum, quem Roma Beatum declarat, non facit. Beatus jam erat ante Romanum

manum judicium; quia nemo bene dives eſt, niſi de ſuo. Examinavit Roma divitias Juvenis, non dedit. Jam fama publica beatum vocabat; & difficile eſt, omnes falli: imò impoſſibile; aliàs immortalitas animæ ex communi ſenſu haud ampliùs foret evidens ❁ Jam miracula Beatum loquebantur, & ſunt lingua cœli. Meretur igitur honores publicos, qui merebatur privatos. Tria Stanislaum declarant beatum, & brevì declarabunt ſanctum innocentia vitæ, puritas morum, eminentia virtutum. Addit quartum titulum Polonia, & auget triumphum. Affirmat Stanislaum etiam Thaumaturgum, & liberatori ſuo tot ſpirantes ponit ſtatuas, quot ex nupera pugna ſervati reſtant cives. Ab eo tempore patronus populi, & pater patriæ audit. Ut eſſet Solemne patrocinium, tranſiuit in votum, & ſervatorem ſuum colunt *votis communibus omnes.*

Quamdiu leproſi morbô tenebantur, Timothee; tamdiu humiles ſteterunt à longè; accedere prohibuit pudor ex conſcientia morbi: calamitas faciebat reverentes, & ærumnæ modeſtos. At ubi morbus abiit, ſimul evanuit memoria beneficii. Mundati corpore, cœperunt inquinari mente; nec aliud recuperatæ valedutinis ſignum dedêre, quàm quòd oſtenderint, ſe jam poſſe fugere medicum. Unicus ex decem rediit, & Chriſto ſupplex palam probauit, quàm magni fecerit donum. Mirabatur reliquorum abſentiam Salvator, tanquam novam. At enim magìs mirari debuerat, ſi rediiſſent. Ingratitudo inter homines nihil habet jam novum: ea vivimus tempora, ut potiùs grati-

tudo jam monſtri locum obtineat. Non eſt ferè vitium aliud, quod tam multi verbô damnent; tam multi rebus ipſis amplectantur, ac teneant. Vah perverſos mores! Nil cogitari peſtilentius poteſt. Ingratus hoc unum bene facit, cùm perit. Vel beſtiæ ſentiunt beneficia; nec ullum tam immanſuetum animal eſt, quod non mitiget cura & amor. Leonum ora à Magiſtris impunè tranctantur. Elephantorum feritatem usque ad ſervile obſequium demeretur cibus. Adeò etiam, quæ extra intellectum atque æſtimationem beneficii poſita ſunt, aſſiduitas meriti pertinacis evincit. Avertant ſuperi, Timothee! Ut bruta poſthac Chriſtianorum Magiſtros agant. Execramur Iſraëlitas, quòd tanta in illos miſſa beneficia, & amiſſa. Advolabant è cœlo coturnices; ſed dum rabida ora munus mandunt, munificem mordent. Caneſcebant agri dulciſſimo rore; ſed delicata mancipia delicias faſtidiunt, & jumentis ſimilia jumentum colere incipiunt. Quanto magìs deteſtanda foret in nobis ingratitudo, quos non creavit ſolùm, & aluit, ſed & redemit Deus, cùm ſervi eſſemus, & mancipia. Imò etiam Chriſtianos naſci, ac in vera fide educari voluit; ne Lytrum Sanguinis ſui periclitetur. Abſit, ut beneficia maleficos nos faciant. Pereant enimverò cum Iſraëlitis, qui beneficium in vitium vertunt.

XXXVIII.

Cultûs erga D. Stanislaum osores
variè puniuntur.

XXXVIII.

ÆTernam memoriam meretur Gladius Gedeonis. Hic è Sacerdote Miles, ex DEI cultore illius ultor, ut ſanctè cultrum; ita fortiter vibrabat gladium. Centum & triginta Madianitarum millibus trecentos objecit, numero impar, ſucceſſu major, causâ melior. Ipſe DEO fidens, primus hoſtem laceſſit. Nam virtus, in exemplum poſita, micat, dum dimicat. Vix ſenſêre fulgurantem Gedeonis gladium Madianitæ, lymphatis terrore, & errore animis, ceu Cadmæi Terrigenæ, inter ſe gladiis tranſigunt; & mutuis vulneribus cadunt. Premit victoriam victor, & hac illac fugat intrepidus, quos antè fugerat. Neminem ſuorum amittit; Neminem hoſtium ſervat. Quid? Quòd duo Reges etiam ſuperbire incipiant, quia gladio Gedeonis cadunt. Tantam huic gladio invidiſſe gloriam viſus eſt Georgius Caſtriotus, quem vulgo Scanderbegum nominant. Claruit Caſtrioti virtus plurium Baſſarum periculô; & gladiô ſuô majora geſſit, quàm putares geri poſſe. Alios cataphractos transverſim diſſecuit medios. Alios à vertice ad umbilicum diviſit. Omnes ita exterruit, ut Solymannus ipſe in parte felicitatis poneret, ſi thaumaturgum Scanderbegi gladium daretur intueri. Utrique meritiſſimo jure id laudis cum Poëta dederis: *gravis ultor in hoſtes.*

Nemo culpet mala tempora. Semper ſibi orbis con-

ſtitit. Ter ſi diluviô mergatur , ter emerget impurior. Vitia erunt , donec homines. *M*undo coæva eſt invidia; non deſinet , dum mundus deſinat. Pene ab orbe condito tabuit cæca rabie invidus Cain , quòd Abeli hoſtias voraret avidius Numen ; nec ſecundas Caini menſas curaret. Igitur diu deſignatum fratrem blandè ſeducit , proditoriè trucidat. Sed brevì malus malo pœnas dedit ; quia Lamechus nepos parricidio fratricidium expiat , & Cainum ,urbe ſua exulantem ,pro fera ferit , facili errore , quia ferarum ſimilem. Nocentem Caini ſobolem etiam innocens experitur Stanislaus ; quem cùm mordere non poſſit,canum more, in ſtellas ſævientium,impudenter allatrat. Verùm non impunè feret hoc facinus invidia. Fateor quidem , hanc nobiliſſimam DEI artem eſſe , parcere poſſe , & velle ; nec divinius aliquid facit , quàm dum ignoſcit. Imò,ut videas clementiæ modum ultra omnem modũ, parcit armatus,dũ ulciſci poteſt;parcit ingratis, & ſæpe invitis ; pepercit ab ineunte mundo , & perſeverat parcere ; prævidit peccaturum mundum , & tamen condidit : demum Patrem ſe miſericordiæ appellat , non Juſtitiæ. Interim & illud fateri neceſſe eſt , æquè juſtum eſſe DEUM , ac miſericors eſt. Agnoſcit illius Juſtitiam ſcelus , & virtus. Juſtus eſt DEUS , dum promiſſam mercedem bonis rependit ; juſtus eſt , dum ſcelus punit ; imò , manca foret Juſtitia , niſi foret gemina ; & non minùs pœnam ſceleri , quàm coronam daret virtuti. Addo , graviùs ſentire DEUM injurias Sanctis ſuis , quàm ſibi illatas. Has pupillas qui lædit , DEI oculum lædit ; læſô oculô , fruſtra

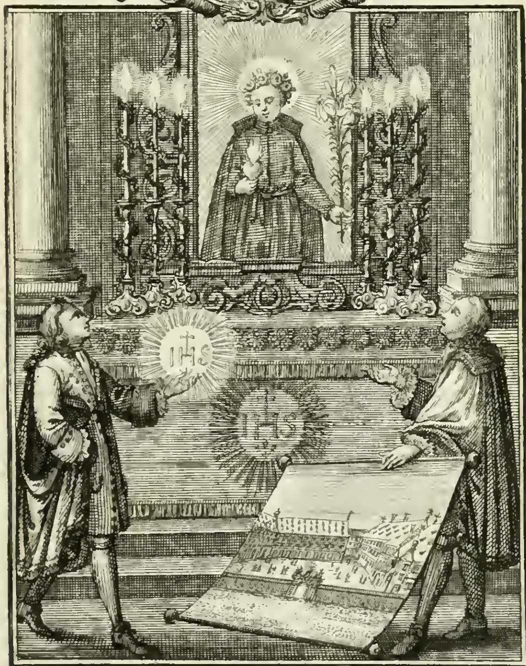
fruſtra benignus ſperatur aſpectus. Rei hujus teſtes in imagine expreſſos vides. Primus Societatem oderat, & Stanislaum, quem nobis inviderat, Jeſuitam negabat. Sed homo elatus in præceps ruit è cathedra, & propè abeſt, ut ex hominum ſocietate exturbetur. Armenorum quispiam Sanctitatem beati Juvenis ſuſpectam habuit; & ecce! Pene Sanctum Sanctorum perdidit, quia Imago Divi, è muro decidens, pertinaci caput fregit. Noli jam quærere, quid reſurgens à mortuis Chriſtus apud inferos egerit. Si bonus es, tibi aditum clauſit; ſi malus, aperuit, *gravis vltor in hoſtes.*

Ah! peccantium ſtolidæ mentes! Increduli monentur, Timothee, nec moventur: qui flenda vaticinantur, vates ridentur. Nimirum præcipites lentam ultionem non timent; ignari, quòd, ut graviſſima quæque, ita pœnæ graviores ferantur lentiùs. Deberet Jabelo impietas, ſi cœli oculos poſſet fugere; nam cùm ex Caino didiciſſet, cœlo teſte vivere impios, nec ullam ſceleribus latebram dari; pellicea primus tentoria prætexuit, quæ cœli conſpectum raperent. Sed incaſſum laboras: proditorem omnia produnt, & infandum facinus ſuo tempore etiam muta fantur. Veniet ſumma dies, die carens; cum Apparitor Angelus omnes antiſtare jubeat hoc forum, cui omnia liquent. Quod vadimonium nec favor excuſabit, nec lacrymæ; imò ne mors quidem. Nam elementa ſeſiuri Judicis metu feſtinabunt reddere, quod ſingulis debent: de cadaveribus, quæ abſumpſerunt, ne ipſos quidem cineres retinebunt. Jam aperti ſunt DEI libri; timete peccatores!

res! In his totum continetur, unde mundus judicetur. Totum: cogitationes, verba, & opera. Totum, quidquid contra Deum, contra proximum, contra te ipſum peccâſti. Totum, quod commiſiſti, quod omiſiſti, quod neglexiſti. Totum, quod memoriâ, intellectu & voluntate; quod auribus, oculis, manibus, linguâ, ſtomachô, ventre, pedibus & toto corpore deliquiſti. Totum, quod domi & foris, clàm & palàm, in lecto & cubiculo, in ſchola & platea, in ſacello & templo, in ſylvis & agris commiſiſti. Totum, ita ut diſſimulari nihil, negari poſſit nihil. Negare ſi velis, accuſabit conſcientia ſcelerum conſcia, quam commaculâſti; accuſabunt dæmones, quorum tentationibus acquieviſti; accuſabit infernus, quem non timuiſti; accuſabit cœlum, ad quod non aſpiraſti. Fortè mutabis ſententiam, & credere incipies, elementa manſiſſe in mixtis omnibus ✻ Ita ex omni parte te accuſabunt, quia abuſus es; accuſabunt Angeli, quorum monita ſpreviſti; accuſabunt Sancti, quorum exempla non es ſecutus; accuſabit te Mater Dei, & Luna non ampliùs dabit lumen ſuum, quia miſericordiam non acceptâſti. Neſciet tunc Deus mitis eſſe crudelibus; damnabitur unusquisque ſe teſte, ſe accuſatore, ſe judice. Abradentur è mundo monumenta omnia ſcelerum; & ne vel ipſa jam extent eorum loca, nova tellus educetur, & novum cœlum. *Metue*, Timothee, non cunctaturum judicem. Plus metue cunctantem. Diu gravida nubes damnoſiùs parit.

XXXVI.

D. Stanislao devotus singulariter Convictus Dilinganus ingentia ab eodem beneficia accipit.

XXXVIIII.

AMor, leonum domitor, humanos inter affectus ſedem principem occupat, ex bono natus, & cor hominis nactus in cunis. Dulci quodam lenocinio hominem devincit, & plùs, quàm magnes ferrum, attrahit animum. Infundit amor objecto amabili, neſcio, quid ſideris, quod potenti vi etiam invitos conciliet, etiam incultos blando incendio adurat. Sæpiùs videas primo aſpectu ita pellici, ut ſui parùm memores, in eo, quaſi Polypo, hæreant. At verò, ut fortis ſit omnis amor, prævalet tamen amor Matris; cujus rei vel inter beſtias luculentum teſtem agit gallina, dum pullos ſuos educat. Amor illius poteſt omnia; vincit omnia; nunquam ſibi deeſt, ut in eos, quos amat, cumulatior eſſe poſſit. Jeiunat læta, ſi pulli ſint ſaturi; ſi ſecuri, periclitatur libens. Alio clamore prolem ad paſtum convocat; ailo ſub alas congregat. Hi verò nuper nati, ſine doctrina, ſine præceptore, intelligunt linguas, quas nos ignoramus. Porrò ut timidiſſima aliàs, & ſine audacia ſit, vix accipiter pullis imminet, crocitare incipit, & unguibus ſeſe armare. Tam ſollicitè *ſuos fovet, atque tuetur.*

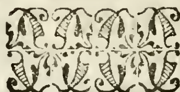
Olim leo ex ungue, & coloſſus ex pollice: hodie STANISLAUS ex digito noſcitur. Thaumaturga fuit manus Moyſi, cùm petram percutiens, lapides emolliît, non homines; & ingratis Hebræis non ingratum liquorem

è pumice produxit : thaumaturga ; cùm naturam movit, ut tota condiendis altilibus ancillaretur : thaumaturga ; cùm hostes dejecit, quando in monte fixus, manum suam ad DEUM erexit. Stupuêre hanc manum Ægyptij : & Moysem Pharaonis DEUM dixerunt. At enim Moysi STANISLAUM præfero, hoc ipso, quòd divinam virtutem propiùs æmuletur. DEI potentia non ex manu, sed ex digitis commendatur. *M*iramur, quia tribus digitis appendit molem terræ ; miramur, quia in digito ejicit dæmonia ; miramur, quia luna & stellæ opera digitorum sunt ; miramur, quia in uno digito surdi, muti, & cæci totam manum sensêre. Etiam unus STANISLAI Digitus instar manûs fuit. Parùm dixi : centum manus superavit. Prædator ignis Convictum Dilinganum ex improviso invasit, & spoliis suis adeò pertinax incubuit, ut frustra fusæ preces, & altiora votis fuerint incendia. Tandem extorris domesticorum ordo, fuligine ac favilla sordidus, ad Divum Indigenam accurrit, thaumaturgum auffert Digitum, & ad locum incendij affert. Res mira visu ! Vix Digitus ignem tetigit ; avarum elementum omnem potentiam amisit, & solâ fugâ contentum, intacta reliquit, quæ furori jam destinârat. Latuisti hactenus, Modestissime juvenis, & mirabili humilitatis tuæ virtute virtutes omnes sic operuisti, ut nemo te Dilingæ vixisse senserit. Hanc tamen unam, qua cæteras tegis, nunquam teges ; quia ex eo jam dudum plurimis gloriosior apparuisti, quòd, cùm talis ac tantus esses, non apparere volueris. Tandem

dem in plena luce appares, & nulla re magis; quàm humilitate tua, gloriantur Convictores. Imò supplices ad aram sternuntur, quibus olim sternebas mensam; & ideò maximè ambiunt esse famuli, quòd tui potuissent esse domini,

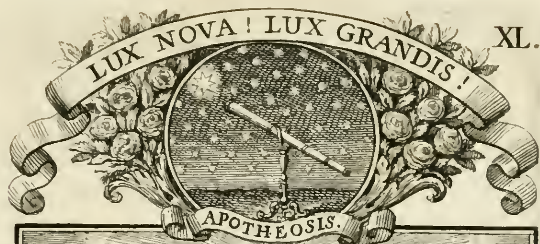
Tandem tibi testamentum Stanislai consigno, Timotheo. Hæredem scripsit Convictum, & Academiam Dilinganam. Aperi, & lege; brevis synopsis sic habet. Abiturus è vita, vera scribo; quia scribo eo momento, quo nemo mentitur. Vicinus æternitati, quasi æternus loquor. Morituro summum fecêre solatium Regulæ, Rosarium Magnæ Virginis, & Imago Salvatoris Crucifixi. Has meas divitias vobis lego. Amplæ sunt; quia post se trahunt amplissimas, scilicet æternas. Si Convictus, & Academica ædificium est; Regulæ sunt fundamentum. Si corpus; Regulæ sunt nervi. Si arx; Regulæ sunt muri. Si locus sanctus; Regulæ sunt claustra. Nolite credere falsis Prophetis. Mel habent in ore, fel in corde; basia in labijs, venenum in lingua; risum in oculis, iram in visceribus; sanctitatem in verbis, sacrilegium in factis. Angeli vultu, Dæmones mente; habitu oves, moribus lupi. Nihil parvum est, quod DEUS præcipit. DEUS autem has regulas fundatoribus dictavit. Verus Christanus non est, qui vel in uno infidelis est. Qui non omnes observat regulas, verus Convictor, verus Academicus non est. Deinde cultum Divinæ Matris commendatissimum vobis volo. Nihil isthac potentius; nihil ama-

bilius; nihil potentius. O quanta dignitas, filium participare cum DEO, & ulnis Alumnum gerere, orbe majorem! O gratas educationis vices! Illa ſervat; hic ſervit, & altricem ſuam Alumnus alit. Orant alij numen, hæc cogit; nam Matris vota imperia ſunt. Nihil hac amabilius. Annis triginta domi hæſit Divinus Philoſophus, quia omnes in Matre delicias habuit. Athenæum ſupplebat MARIA, & hujus aſſidua contemplatio erat encyclopedia; quòd alia in terris eruditio Magiſtro hoc digna non fuerit. Rurſum ſicut deſcendentis è cœlo prima ſtatio MARIÆ uterus, ita aſcendentis è ſepulchro prima requies fuit MARIÆ domus. Si apud inferos pœnam potuiſſet pati, alia certè non fuiſſet, quàm quòd ibi ſe vidit, ubi MARIA non eſſet. Demum pendentis è cruce DEI effigiem vobis relinquo. Ut morienti peccatori in Civitatem Refugij facilior eſſet ingreſſus, non in uno duntaxat latere, ſed in omni angulo januam aperuit. Avarus DEUS non eſt; promptuaria ſua ultrò offert ſine ſeris. Divitiæ illius omnes his in ſpecubus aſſervantur. Quem hîc theſaurum non inveneris, planè perditum puta. Hac ad arcana cœlitum iter eſt; qui per hæc oſtia ad DEUM non intrat, fur eſt, & latro.

XXXX.

XL.

Cedite Romulei ſuperato exhoste triumphi!
Multò major erit, quem Sacra Roma dabit.

XXXX.

O Nobilem univerſalis ſtatum! Homo in eo ſtatu extra omnes homines eſt, ſed non excluſus; intra omnes, ſed non incluſus; in ſingulis unus, ſed non totus; in omnibus multiplex, ſed non diviſus. Homo vivit in eo ſtatu, nec veſcitur; rationalis eſt, nec diſcurrit; ſenſitivus, nec ſentit. Non eſt albus, nec niger; hæc ſunt accidentia, quibus exuitur. Non videtur, nec videt; hæc ſunt officia ſenſuum, quibus non utitur. Si quæras, ubi ſit? Intra intellectum Logici eſt, & extra illum. Hic faber, & artifex; hoſpes, & principium eſt tanti miraculi. Facit hominem univerſalem, dum abſtrahit; abſtrahit, dum nudum concipit. ❊ Verùm ut Logica thaumaturga ſit, præplacet tamen Matheſis; quia pene divina. Hæc ſola alumnos ſuos cœli ac terræ dominos conſtituit. Diametro terræ bifariam diviſâ, reperit ſemidiametrum longam eſſe 17200000. pedes; horas verò 1146. & minuta 40. Porrò cùm ſciat, hanc eſſe longitudinem viæ ad medium inferni, quam tamen urgente divina Nemeſi anima peccatrix intra momentum emetitur; diſcipulis ſuis ſollicita acclamat: O terribile momentum, quod eſt initium pœnæ, nunquam finiendæ! Cogita, quòd, ubicunque ſtes, ad exordium hujus viæ ſtes. Cave, ne per peccatum in ea ulteriùs progrediare.

Ex inferis eluctata, parvum terraquæ globum cum cœlo comparat; quem cùm vix punctum sensibile inveniat, terram ex alto velut despectat, & cum Seneca miratur, quòd hoc punctum inter tot gentes ferro & igni dividatur. O quàm ridiculi sunt mortalium termini! (tacitè suspirat) Punctum est istud, in quo bellatis, in quo navigatis, in quo regna disponitis. Subinde cœlos contemplatur; & si fortè tubi optici ope novam stellam conspicit, primùm admirabunda exclamat: *Lux nova! Lux grandis!* Deinde quia tot oracula, quot sidera; tot linguæ, quot stellæ, Deum loquuntur; laudat providentissimum intellectum, quòd intelligentias, cœlorum motrices, constituerit. ❁ Demum quos paulò antè suspexerat, etiam cœlos despicit; totam se ad pulcherrimum illorum artificem convertit; & hunc demum epilogum, à Patre Salomonis desumptum, Auditoribus suis dictat: Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum! Ecce, Terram supra ac cœlos ascendit divina Mathesis. Verbo: terris dominatur & astris.

Adesto Fama. Ad Christianam juventutem te delego, paucîs verbîs res magni momenti nunciaturam. Stanislai Apotheosin, & virtutes, compendiô illis refer. Dic, Clementem XI., infra quem est omne solium, ex quo cathedram Petri ascendit; infra quem est cœlum ipsum, ex quo claves Petri accepit; supra quem est solus Christus, ex quo vices Christi gerit; quem huic dignitati Virtus, Scientia, & Prudentia præparârunt; quem ad hoc fastigium humana & divina suffragia extulerunt;

tulerunt; qui dum credit, falli non poteſt, nec errare; dum colit: Dic, ſanctiſſimum Patrem hunc elapſo anno Sanctorum honores, Stanislao decreviſſe. Sic *DIVIs noVa ſteLLa eſt aDDIta ſteLLIs.* Deinde memoratas hactenus virtutes obiter repete. Fidem ſanctam tenuit ſanctiſſimè; occultat ſe aliis DEUS, Stanislao ſe revelabat; & ſenſit intra ſe DEUM, quem alij credunt. Credunt alij miraculis; Stanislaus facit ipſe miracula: hinc parùm abfuit, quin fidem, quæ in viris eſt libera, in hoc juvene neceſſariam dixiſſem. Spes illius pene erat mortali conditione major. In regno patientiæ non aliud coronat, quàm quod cruciat: ſpinarum DEUM finxerint Ethnici, fecêre Judæi. Quidni Arbores Rhamnum olim in Regem eligerent, tanto quandoque ſeſſurum in vertice? Divinum Regem ſecutus eſt Stanislaus. Ut cœleſtem coronam, quam firmiter ſperabat, ſecurè obtineret, roſas abjecit, & cum Chriſto ſpinas elegit. Amatorem DEI nobiliſſimum ſe præſtitit, & Charitatis Magiſter eſſe potuit. Non ita Logicus circa triplicem ſciendi modum verſatur ſollicitè, ❁ velut Stanislaus in objectum ſuum continuò ferebatur. Amabatur à DEO, antequam erat; poſtquam natus eſt, redamabat Deum, quamdiu erat. Imò nunquam obiiſſet, niſi amor conſumpſiſſet. Aliàs Regum privilegium eſt, fortes naſci. Nullus unquam generoſior fuit, quàm ſanguis Stanislai. Ut hic lucem ſenſit, ſtatim ille intra venas ebulliît: ut pugnare poſſet, jam à pueris Mundum, & carnem provocavit. Tandem adde, brevì triumphum publicum glorioſo Victori adornatum iri. Currum debebit trahere debel-

debellata caro; quia ſemper animus in Stanislao ſceptrum geſſit, & nihil ſervire debuit, niſi pars inferior. Turpe putabat, extra ſe dominum eſſe, & intra ſe ſervum. Ad pedes triumphantis ſedebit Honor; quia (quod difficile & heroicum eſt) ſimul magnus, ſimul humilis exſtitit Stanislaus. Famulos agent Elementa; poſt turcas nuper devictos ipſa luna, quæ priùs erat gradarius, fiet Planeta ſtatarius; & cum reliquis novam ſtellam mirata, rubere incipiet. In vexillo aureis literis hoc Lemma exprimetur! *Lux nova! Lux grandis!*

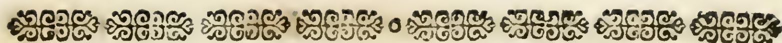
Finio hîc, Timothee; quia non habeo, ubi quieſcam opportuniùs, quàm ubi Stanislaum, in throno ſedentem, relinquo. Fateor; Sanctum hunc Philoſophum coloribûs non ſuîs depinxi. Feliciùs exprimam, ſi olim videro. Jnterim amando corrigam, quod ſcribendo peccavi. Philoſophi hujus exemplô philoſophiæ meæ curſum in DEO ſiſto. Curſus rectus non eſt, qui ad DEUM non pervenit: is enim errat, qui à DEO aberrat. Tu ſi ſapis, quem tibi vitæ propoſui Magiſtrum, fideliter ſequere, & numerum auge beatorum. Ex omnibus Divis niſi tu etiam aliquando unus es,

Heu! Nullus es.

Cedite Romulei ſuperato ex hoſte Triumphi!
Multò major erit, quem Sacra Roma dabit.

F I N I S.

IN-

POSITIONES
EX
Universa Philosophia.

1. LOgica est virtus intellectualis. 63. ❋
2. Pro objecto attributionis non syllogismum vocalem, sed triplicem habet modum sciendi. 159. ❋
3. Inter gradus metaphysicos non datur distinctio ex natura rei formalis; nec virtualis; nec præcisio objectiva. 39. ❋
4. Universale manet in actuali prædicatione. 157. ❋
5. Non solùm materia prima. 35. ❋
6. Sed etiã forma substantialis est distincta ab elementis, tam in vivente, quàm mixtis aliquibus perfectis. 17. ❋
7. Unio est entitas modalis. 22. ❋
8. Ars non potest efficere verum aurum. 73. ❋
9. Potest DEUS creaturis inferre violentiam. 124. ❋
10. Inter duas causas physicas repugnat mutua naturæ prioritas. 79. ❋
11. Sola accidentia non producunt substantiam. 132. ❋
12. Sed unà cum substantia physicè influunt. 132. ❋
13. Nec solum Accidens producit accidens ad extra. 132 ❋
14. Sed concurrit etiam substantia. 132. ❋
15. Non datur actio in distans. 97. ❋
16. Implicat etiam supernaturaliter duplex actio totalis. 143. ❋
17. Anima est Actus primus corporis Organici. 69. ❋
18. In eodem supposito nec simul. 67. ❋
19. Nec successivè dantur plures animæ. 130. ❋

20.

20. Etiam formæ partiales ſunt ſuperfluæ. 626.

21. Sanguis circulatur. 3.

22. Non tamen vivit. 58.

23. Vivunt ſemina oviparorum. 5

24. Et ſunt cauſa ſponte naſcentium. 45.

25. Animæ rationales ſunt in perfectione æquales. 136.

26. Evidenter immortales. 147.

27. Liberæ libertate indifferntiæ. 50.

28. Quæ non ſtat cum prædeterminatione phyſica. 71.

29. Viſio fit in tunica retina. 104.

30. Et dantur ſpecies viſivæ. 27.

31. Lux non eſt ſubſtantia. 85.

32. Colores permanentes adæquatè. 52.

33. Tranſeuntes inadæquatè diſtinquuntur à Luce modificata. 117.

34. Sonus tamen & impetus modificatus videntur idē. 11.

35. Dari Deum evidens eſt à poſteriori. 44

36. Etiam permiſſo proceſſu in infinitum. 138.

37. Influit immediatè in omnes effectus. 90.

38. Et quidem per eandem actionem. 132.

39. Determinat tamen ad individuum. 132

40. Poſſibile eſt infinitum ſyncategorematicum. 84.

41. Non item Creatura perfectiſſima. 116.

42. Implicat infinitum categorematicum creatum. 106.

43. Etiam objectivum in mente Dei. 82.

44 Mundus nec quoad entia ſucceſſiva, 13.

45. Nec quoad permanentia potuit exiſtere ab æterno. 13.

46. Non datur ſyſtema Copernicanum. 93.

47.

O. A. M. D. G.

IN.

INDEX RERUM

Numerus Paginam indicat.

A.

B.

C.

D.

Deus

Pecca-

R.

S.

Vo-

T.

U.

Z.

Complete

